

13-08-2015

Til aflæggerbordet ved BUU-møde den 26. august 2015

Sagsnr.

2015-0028075

Covernotat til rapporten ”Udvikling af gode skoler i København - Om fastholdelse af elever”

Dokumentnr.

2015-0028075-12

I budgettet for 2015 blev der afsat 400.000 kr. til en analyse af årsagerne til udsivning fra visse københavnske folkeskoler til privatskoler og andre folkeskoler. Derudover blev der afsat 4 mio. kr. i årene 2015-2018 til aktiviteter til forebyggelse af udsivning på de 10 skoler med størst udsivning (100.000 per skole) i skoleåret 2013/2014. De ti skoler er følgende: Lundehus Skole, Randersgade Skole, Korsager Skole, Blågård Skole, Ellebjerg Skole, Vibehus Skole, Sønderbro Skole, Højdevang Skole, Kildevældskolen og Standvejsskolen. Det er også disse ti skoler, som i anonymiseret form indgår i FUTU's analyse.

Sagsbehandler

Asger Hermansen

Der foreligger nu en analyse af årsagerne og omfanget af udsivningen fra de københavnske folkeskoler. Analysen er foretaget af firmaet FUTU Innovationsbureau og præsenteres i vedlagte rapport. Rapporten indeholder en analyse af årsager til udsivning fra de københavnske folkeskoler og en række anbefalinger til, hvordan elevudsivningen kan mindskes.

Rapportens hovedkonklusioner

Det fremgår af rapporten, at:

- Der er stor forskel fra år til år på, hvilke skoler der har størst udsivning.
- I skoleåret 2012/2013 var udsivningen på de københavnske folkeskoler i gennemsnit 5,2 % og i 2013/2014 5,6 %. Skolernes udsivningsgrad svinger mellem 2 % og 10,4 %
- Udsivningen er størst ved 3. klassetrin og 6.-7. klassetrin.
- Udsivningen foregår i væsentligt omfang til andre københavnske folkeskoler, idet lidt mere end to procent vælger denne skoleform. De frie skoler vælges af ca. 1,6 procent, og skoler uden for København modtager ca. 1,0 – 1,4 procent.

Analysen er foretaget i perioden 1. marts til 30. juni 2015 og baserer sig bl.a. på en gennemgang af eksisterende forskning på området, data-analyse over udsivningsmønstre og interview og fokusgruppesamtaler med interessenter og eksterne videnspersoner.

Rapportens anbefalinger

FUTU beskriver i rapporten ti temaer (se også bilag 2), der betegnes som medvirkende årsager til skoleskift. Blandt disse ti temaer fokuserer FUTU på tre, hvor de giver anbefalinger til forvaltningens indsats. Der fokuseres på de tre temaer, idet FUTU vurderer, at BUF

Center for Policy

Gyldenløvesgade 15
1600 København V

E-mail

CEIG@buf.kk.dk

EAN nummer

5798009371201

allerede har en række indsatser på de øvrige syv temaer, samt at de tre temaer ikke hidtil har været tilstrækkeligt. De tre temaer er følgende: Styrket forældresamarbejde, stærke afdelingsovergange, nyklassedannelser som strategisk greb.

Videre proces

Forvaltningen indleder en proces med skoler og forældre om, hvilke initiativer der kan iværksættes, så den enkelte skole over tid ikke fravælges. Rapportens analyse og anbefalinger vil sammen med erfaringerne fra de igangværende indsatser danne grundlag for dialogen med interessenterne.

BUU vil i begyndelsen af 2016 få forelagt resultaterne af de nævnte drøftelser samt forvaltningens eventuelle forslag til nye initiativer.

Hidtidige og igangværende indsatser

Forvaltning og skoler har igennem en årrække arbejdet med fastholdelse af elever i den københavnske folkeskole. Tidligere kvalitative evalueringer af skoleskift har peget på nogle af de samme elementer, som FUTU-rapporten fremhæver har betydning, herunder det sociale aspekt, ro i klassen, hyppige lærerskift og forældresamarbejde. De forskellige centrale og lokale indsatser har derfor også taget udgangspunkt heri og er kort beskrevet i vedlagte bilag 2.

UDVIKLING AF GODE SKOLER I KØBENHAVN

Om fastholdelse af elever

HVEM SKIFTER SKOLE HVORNÅR,
OG HVOR GÅR DE HEN?
HVORFOR SKIFTER ELEVER SKOLE
OG HVORDAN FASTHOLDE FLERE?

Teamet bag

Udvikling af gode skoler i København

Projektledeelse

Lotte Nystrup Lund
Strateg, cand.mag.
lotte@FUTU.dk
+ 45 4280 1866

Designansvarlig

Ann Harpøth Thor
Designer og Arkitekt maa.
ann@FUTU.dk
+ 45 4085 1866

Analyse- & designteam

Louise Kingan
Thomas Seremet
Sandra Schumann
Lasse Hjort Madsen
Gustav Ellegaard Stegger

2015
All rights reserved
FUTU

For mere information kontakt

FUTU
Værnedamsvej 12, 1. sal
1619 København V
+45 4280 1866
www.FUTU.dk

INDHOLD

1		
INTRO		/ 1
2		
RESUMÉ		/ 2
3		
HVEM SKIFTER HVORNÅR OG HVOR GÅR DE HEN?		/ 6
4		
HVORFOR SKIFTER ELEVERNE SKOLE?		/ 16
Ti årsager til skoleskift		/ 17
To årsager har størst forandringspotentiale		/ 20
5		
HVORDAN FASTHOLDE FLERE?		/ 27
Et styrket forældresamarbejde		/ 27
Stærke afdelingsovergange		/ 31
Nyklassedannelser som strategisk greb		/ 33
Inspiration målrettet skolens voksne		/ 34
Inspiration målrettet Børne- og Ungdomsforvaltningen		/ 36
6		
METODE		/ 40

OBS! Nysgerrig på idéer til skolen? Spring direkte til s. 29, 31, 34 og 35 [sider m. grøn baggrund]

Bilag

1: Desk research kilder	5: Statistik på årsager til skoleskift
2: Forskelle på områder i København	6: Andre årsager og tilknyttede forslag
3: Analyse af rådgivning i forbindelse med skoleskift	7: Ønsker til formidling & implementering
4: Metode bemærkninger [ved. databaserne KMD Elev og Skoleskiftersystemet]	

De 7 bilag ligger samlet i særskilt dokument.

1 INTRO

I denne rapport præsenteres analysen UDVIKLING AF GODE SKOLER I KØBENHAVN, hvor FUTU formidler viden om relevante indsatsområder og forslag målrettet fastholdelse af elever på skoler med mange skoleskift. Analysen zoomer ind på skolens mellemtrin og udskolingen, og er målrettet skole- og forvaltningsniveau. Baggrunden for analysen er at der på nogle skoler i København sker en høj udsivning af elever. Københavns Kommune har ønsket at kortlægge årsagerne til dette og udvikle forslag, der kan fastholde flere elever.

Fokus i analysen har været at identificere:

- / Hvem skifter skole hvornår, og hvor går de hen?
- / Hvorfor skifter elever skole?
- / Hvordan fastholdes flere?

HVAD ER UDSIVNING?

I rapporten anvendes begrebet udsivning. Ved udsivning forstås løbende, væsentlig reduktion af elevtallet på en skole, der skyldes elevskift til en anden skole, uden at dette vedrører bopælsskift. Ordet udsivning henviser altså til et relativt stort *omfang* skoleskift på en skole i et skoleår, sammenlignet med gennemsnittet i kommunen, og til *årsagen* til skoleskiftet, der ikke må vedrøre flytning.

I dialog med Børne- og Ungdomsforvaltningen og skoler har FUTU erfaret, at ordet 'udsivning' kan virke stigmatiserende og ikke helt matcher det billede, en skole vil at tegne af sig selv. Begrebet 'udsivning' er kort sagt ikke et populært ord. Derfor bruger vi, hvor det er relevant, i stedet udtryk som 'mange skoleskift' / 'en høj andel skoleskift'. En del steder er analysen vinklet, så den i højere grad italesætter et fremadrettet fokus på fastholdelse af elever, da det også er det primære mål med analysen. Alle årsager og forslag i rapporten omhandler skoleskift, der ikke sker pga. flytning.

HVAD ER GRUNDLAGET?

FUTU har kortlagt eksisterende relevant viden på området, identificeret mønstre i og årsager til skoleskift på tværs af alle folkeskoler i København, og løbende nuanceret og prioriteret pointer og forslag i samskabende dialog med videnspersoner samt med unge og voksne der har erfaring fra ti udvalgte skoler: FUTU har involveret 6. til 9. klasses elever, forældre, skoleledere og medarbejdere tilknyttet de ti skoler i København, der i skoleåret 2013-2014 havde den største udsivning af elever i kommunen.

Det skal påpeges, at udsivningen varierer forholdsvist meget hos flere skoler, når der sammenlignes mellem to skoleår. Fx er fem ud af de ti skoler med højest udsivning i skoleår 2013-2014, ikke med i en lignende opgørelse for skoleåret 2012-2013. Det bør også bemærkes, at analysen ikke omfatter tilstrømningsmønstre til skolerne. Se mere om udsivningsmønstre i kap. 3, og mere om metoden i kap. 7.

GODE SKOLESKIFT OG FRIT SKOLEVALG

Der har i gennemførelse af analysen været en bevidsthed om, at nogle skoleskift er det eneste rigtige valg for eleven, og at der er frit skolevalg i København. Skoleskift der ikke vedrører bopælsskift, kan altså ikke automatisk tolkes som noget negativt. Det samskabende forløb viser dog, at mange skoleskift sker af årsager, der kunne være afhjulpet på elevens 'gamle' skole. Der er interessant læring at hente, fordi der tilsyneladende er en relativ stor gruppe elever der skifter skole, uden at skoleskiftet vurderes som den eneste rigtige udvej af eleven selv, forældrene og skolen. Det er denne type skoleskift, analysen søger at zoome ind på.

God læselyst.

”Skolebestyrelsesformanden og jeg gik rundt til forældremøderne. Det gør, at forældre føler sig mødt og det giver et signal til medarbejderne.”

Skoleleder

2

RESUMÉ

Nedenfor følger et resume af FUTU's analyse af årsager til skoleskift og forslag til at mindske det.

KAP 3: HVEM SKIFTER HVORNÅR OG HVOR SKIFTER DE HEN?

Hovedpointerne fra analysen af data fra KMD elev-databasen er at:

Flere elever udsiver fra folkeskoler i København

Udsivningen er steget fra 5,2 til 5,6 pct. fra skoleåret 2012-2013 til 2013-2014. Det er en stigning på 175 elever. Der er stor variation i udsivningen blandt skoler. Skolen med færrest udsivede elever har en udsivningsgrad på 2 pct., mens skolen med den højeste har en udsivningsgrad på 10,4 pct.

Klassetrin og køn har betydning

Størstedelen af udsivningen forekommer i 3. og 6. klassetrin samt udskolingen, med et stort peak i 7. klasse. De 10 skoler med højest udsivning har dog særlig høj udsivning i 3. og 6. klassetrin. Drengene udsiver i højere grad end piger i 3. klasse. Flere piger end drenge udsiver i udskolingen. Piger skifter i højere grad fra folkeskoler til privatskoler end drenge.

Forskel på elever ift. sprog

Hovedsagligt ikke-tosprogede elever skifter fra folkeskole til privatskole. Ikke-tosprogede elever udsiver i højere grad i 6. klasse og udskolingen end tosprogede elever, som har en forholdsvis jævn udsivning henover alle klassetrin (termen 'tosprogede elever' jævnfører terminologien i KMD Elev).

Flest skifter til folkeskoler

Størstedelen af eleverne udsiver til andre folkeskoler i København. Dernæst udsiver de næsthøjest til folkeskoler udenfor København & privatskoler i København. Størstedelen af udsivning i 3. og 7. skyldes skoleskift mellem to folkeskoler.

KAP 4: HVORFOR SKIFTE SKOLE?

FUTU har via desk research og i det samskabende dialog-forløb identificeret ti årsager til skoleskift. De første 8 årsager er identificeret via desk research og dernæst bekræftet som relevante i København af skoler, forældre og elever. De sidste to årsager er identificeret på baggrund af FUTU's statistiske analyse og det samskabende forløb.

1. Forældresamarbejde & kommunikation

Mangel på forældreinvolvering, manglende dialog og manglende relationer mellem skole og hjem kan medføre usikkerhed og utryghed hos forældre – og skabe dårlige skoleforløb.

2. Lærerne

Usikkerhed om læreres evne til at sikre høj faglighed og trivsel; til at tilgodese de fagligt dygtigste og håndtere uro i klassen, kan bevirke ønske om skoleskift. Pædagogernes rolle for skoleskift blev ikke italesat som væsentlig årsag til udsivning i desk research materiale eller i det samskabende forløb, hvorfor der ikke er specifikt fokus på denne målgruppe i analysen.

3. Ledelsen

Hvis ledelsen ikke er i øjenhøjde med sin omverden og ikke fremstår tydelig, visionær og konsekvent, kan det sprede utryghed og usikkerhed, og medvirke til ønske om skoleskift.

4. Det sociale og frikvarterne

Lav trivsel, mobning, slåskampe og fastlåste elevgrupperinger ift. køn og etnisk baggrund kan motivere til skoleskift. Elever og forældre savner voksne, der højner trivslen. Medarbejdere savner redskaber og støtte til at løse den sociale kabale og inklusionsudfordringerne.

5. Det faglige / timerne

Larm, manglen på en kultur hvor læring har høj status og lektier er normen, samt undervisning der opleves som kedelig og et lavt karaktergennemsnit, kan medføre ønske om skoleskift.

6. De fysiske rammer

De fysiske rammer påvirker børn og voksnes oplevelse af skolen, og de har indflydelse på støjniveau, stemning og adfærd inde og ude. Nedslidte, uinspirerende og dårligt rennede fysiske rammer kan forringe skolens image og elevens skoleforløb, og medvirke til skoleskift.

7. Skolens image

Et dårligt image om fx lav faglighed, lav trivsel, mange tosprogede og mange udsatte elever eller dårlig ledelse kan, uanset om det er rigtigt eller ej, bevirke udsivning.

8. Eleverne

Sammensætning af eleverne, som fx en høj andel tosprogede børn, af børn med udfordringer eller af det ene køn, kan give sociale og faglige udfordringer og dermed være årsag til skoleskift.

9. Nyklassedannelser

Termen 'nyklassedannelser' betyder at flere klasser på en årgang reorganiseres, dvs. at årgangens elever sammensættes i nye klassekonstellationer. Nyklassedannelser kan være et effektivt greb til at højne trivsel og faglighed. Anvendes grebet ikke, selvom det synes nødvendigt, kan det være årsag til skoleskift. Hvis nyklassedannelser på den anden side gennemføres, men kommunikationen om 'hvad, hvordan & hvorfor' mislykkes, kan nyklassedannelser øge utryghed og usikkerhed, og puffe til ønsket om skoleskift.

10. Afdelingsovergange

Skoler bør være OBS på afdelingsovergange som medvirkende årsag til skoleskift: Hvis forældre og elever oplever utilfredshed ved ovenstående parametre, er en afdelingsovergang en oplagt mulighed for skoleskift. Mange forældre og elever oplever alligevel et markant skift netop her; for nogle forældre og elever opleves den nye afdeling på skolen stort set lige så ukendt som en ny skole.

Statistikken viser at "Ønske om en helt bestemt folkeskole" er den hyppigste årsag til skoleskift

Elever på de 10 skoler med højest udsivning i skoleåret 2013-2014 skifter i højere grad skole på grund af *Ønsket om en helt anden bestemt folkeskole*, mens elever på de 10 skoler med lavest udsivning i højere grad skifter på baggrund af *Ønsket om privatskole/fri grundskole/efterskole*.

KAP 5: HVORDAN FASTHOLDE FLERE?

FUTU vurderer, at det største forandringspotentiale ift at fastholde flere elever på skolen er:

- / Et styrket forældresamarbejde
- / Stærke afdelingsovergange
- / Samt sekundært: Nyklassedannelser som strategisk greb

Der har i forløbet udkrystalliseret sig fem forældretyper, som skole-hjem samarbejdet med fordel kan målrettes mere til. Der er også udviklet en række forslag til lokal inspiration på skolerne. Nedenfor følger FUTU's overordnede anbefaler vedr. ovenstående tre indsatsområder:

Forældresamarbejdet – anbefaling

FUTU vurderer, at det største forandringspotentiale omkring forældresamarbejde er at:

- / øge bevidstheden om hvor essentielt forældresamarbejdet er ift. at lykkes med indsatser på skolen, på skole- og forvaltningsniveau.
- / skabe overblik over hvad der virker bedst, ift. de mange redskaber, forløb, kurser og tips om forældresamarbejde, der allerede findes. Forvaltningen kan fx iværksætte kortlægning af feltet og formidle overblik og filtreret inspiration til skoler.
- / øge kompetencerne hos skoleledere og -medarbejdere i at lykkes med et godt forældresamarbejde. Dette fx ved at skoleledere sikrer mere erfaringsudveksling mellem trinnene, og forvaltningen sikrer kompetenceudvikling til ledere og lærerne.
- / snakke åbent om forskelle på forældre og målrette forældresamarbejdet til forskellige slags forældre. Dette kan italesættes via forvaltningsinitiativer, der skaber opmærksomhed på relevansen af og redskaber til at målrette forældresamarbejdet og og på lokalt plan ved at skolens kontaktførelse, bestyrelse og personale løbende drøfter hvilke forældremålgrupper der kan bidrage med hvad, og hvordan synergien i en mangfoldig forældregruppe bedst sættes i spil.

Afdelingsovergange – anbefaling

FUTU vurderer, at det største forandringspotentiale omkring afdelingsovergange ligger i at:

- / blive opmærksom på at trinopdelinger ofte udløser et særligt behov for brobygning mellem trinnene, og for at promovere næste trin overfor eksisterende forældre og elever. Opmærksomheden kan med fordel øges på såvel forvaltnings- som skoleniveau.
- / understøtte stærke afdelingsovergange på tværs både lokalt på skolen, samt via forvaltningen, der kan understøtte læring mellem skoler og områder ift. at få spredt gode praksiserfaringer med stærke afdelingsovergange.
- / anvende statistikken på skoleskift i dialoger ml. områdechefer og skoleledere så der løbende er fokus på de reelle skoleskiftermønstre i området og på den givne skole, og konstruktiv dialog om hvordan skolen arbejder med fastholdelse ved afdelingsovergange.

Nyklassedannelser – anbefaling

FUTU vurderer, at nydannelser af klasser i mellemtrin og udskoling i højere grad kan medtænkes og bruges som strategisk værktøj til udvikling på skoler i København. Vi anbefaler at:

- / Skoler og forvaltning øger fokus på nyklassedannelser som strategisk greb. Eksempelvis udbrede de gode erfaringer mere systematisk, så opmærksomheden om metoden som fastholdelsesgreb spredes. Dette kan fx ske i områdechefers dialog med skolelederne.
- / Skoleledere klædes godt på til at håndtere nyklassedannelser. Da grebet rummer en vis risiko for at forårsage skoleskift (hvis kommunikation og rammesætning mislykkes), anbefaler vi at forvaltningen bistår med at skabe overblik over hvordan nyklassedannelser bedst håndteres, og udvikle redskaber/metoder til skolerne.

Inspiration til skolens voksne

Der er i forløbet udviklet forslag til, hvordan skolens voksne kan understøtte udviklingen af den gode skole og fastholdelsen af elever. Nedenfor et kort overblik:

Ledelsen

Et vigtigt aspekt ved fastholdelse af elever er en tydelig, lyttende og konsekvent ledelse, der støtter op om lærerne, men også stiller krav til lærerne. En leder i øjenhøjde, der sikrer dialog og forældresamarbejde.

Lærerne

Det er centralt at lærere ikke blot *realiserer*, men også stærkt *formidler* og drøfter elevernes faglige udvikling med forældrene. Lærere bør fastholde og udvikle forældresamarbejdet på alle klassetrin og ved afdelingsovergange.

Kontaktforældre

Skolen kan med fordel sikre at alle klasser har kontaktforældre, og at de sættes i spil i forhold til skolens initiativer. Kontaktforældre skal have en tydelig ramme at arbejde i og konkrete opgaver.

Skolebestyrelsen

Skolebestyrelsen kan bruges strategisk til at profilere og brande skolen, samt til at udvikle og følge skolens samarbejds- og kommunikationskultur, med øje for forældrene som mangfoldig målgruppe.

Inspiration til Børne- og Ungdomsforvaltningen

I lyset af den samlede analyse, anbefaler FUTU at Børne- og Ungdomsforvaltningen sætter fokus på 6 områder:

1. Styrk dialogen mellem områdechef og skoleleder

Dialoger bør understøtte skolens præstation ved at sætte klare forventninger til ønsket ændring/udvikling og ved at formulere succeskriterier vedr. 'skoleskift' og 'forældresamarbejde'. Omvendt skal forvaltningen i højere grad invitere til at ledere kan drøfte reelle problemer på skolen. Børne- og Ungdomsforvaltningen bør i særlig grad sikre bedre opbakning til lederes håndtering af lærere, der ikke performer.

2. Sikre systematisk forældre-feedback

Børne- og Ungdomsforvaltningen kan med fordel udvikle systematik og redskaber, så der løbende kan tages temperaturmåling på forældresamarbejdet på skolen og i kommunen. Elever bør medtænkes i en feedback struktur: Særligt på mellemtrinet og i udskoling har eleverne stor indflydelse på, hvorvidt der skiftes skole eller ej, og deres feedback som skolens primære målgruppe er vigtig. Forældre og elever italesætter udfordringer og oplevelser forskelligt. Begges perspektiver rummer vigtig læring for skoler og forvaltning.

3. Brug data strategisk

Statistik omkring skoleskift og forældresamarbejde (hvis der etableres et system omkring dette) kan med fordel integreres i vurdering af skolens performance. Børne- og Ungdomsforvaltningen bør foretage eftertjek og justering af databaser vedr. skoleskift, da læringsværdien ved dele af databaserne pt. er begrænset.

4. Skab overblik over hvad der virker. Spred viden & de bedste redskaber

Børne- og Ungdomsforvaltningen bør skabe overblik over, hvad der virker bedst af det store udbud af tiltag (kurser, sparringsforløb, konkrete redskaber og tips til forældresamarbejdet osv), som forvaltningen og andre udbyder ift. at fastholde elever. De gode erfaringer bør identificeres, så der kan spredes viden om de bedste redskaber til skolerne.

5. Styrk fundamentet for inklusion: Styrk samarbejdet med Socialforvaltningen

Der er meget store udfordringer forbundet med det tværgående forvaltningsarbejde, og Børne- og Ungdomsforvaltningen anbefales at have skarpt øje for at sikre bedre arbejdsgange mellem Børne- og Ungdomsforvaltningen og Socialforvaltningen, særligt ift. at sikre gode rammer for realisering af tidens ambitioner om inklusion.

6. Understøt mere erfaringsudveksling mellem skoler

Forvaltningen kan med fordel understøtte, at skoler i større grad besøger og lærer af hinanden. Fx via leder- og lærerkurser, samt ved at agere platform for lederpraktikker eller -netværk.

3

HVEM SKIFTER HVORNÅR OG HVOR GÅR DE HEN?

Dette kapitel præsenterer en analyse af data fra KMD elev-databasen, med fokus på hvordan udsivningsmønstrene ser ud på folkeskoler i København? I analysen indgår data om 29.094 elever fordelt på 59 folkeskoler i København. Af disse har 1452 og 1627 elever valgt at skifte skole uden at skifte bopæl, i skoleåret 2012-2013 og 2013-2014. Vi har set på, om der er forskelle mellem skoler, klassetrin, køn og sproglig baggrund, samt på hvad eleverne skifter til.

Vi starter med et kort metodeafsnit. For mere info om metodeovervejelser og forbehold, se bilag 3.

METODE

Analysen af data fra KMD elev viser andelen af elever i alle folkeskoler i København, der har skiftet skole, uden at de har skiftet bopæl. Konkret skal eleven opfylde en række kriterier før vedkommende medregnes i udsivningsgraden. Kriterierne er i overensstemmelse med Københavns Kommunes fremgangsmåde, når de laver opgørelsen af udsivning.

Kriterierne for skoleåret 2013-2014 kan ses her:

- / Eleven skal være indskrevet og gå på en almen skole både pr. 5/9 2013 og 5/9 2014.
- / Eleven må ikke have skiftet bopæl, men have skiftet skole.
- / Eleven skal være indskrevet i 1.-9. klasse pr. 5/9 2014.

Der kan dermed udregnes en udsivningsgrad, som dækker over andelen af elever, der opfylder ovenstående kriterier, og dermed har skiftet skole, uden at de har skiftet bopæl. Man skal være opmærksom på, at såfremt en elev foretager mere end ét skoleskift i denne skoleår registreres det stadig kun som et enkelt skoleskift i udsivningsgraden. Vedr. registrering af klassetrin i KMD Elev, overgår eleverne i øvrigt auto-

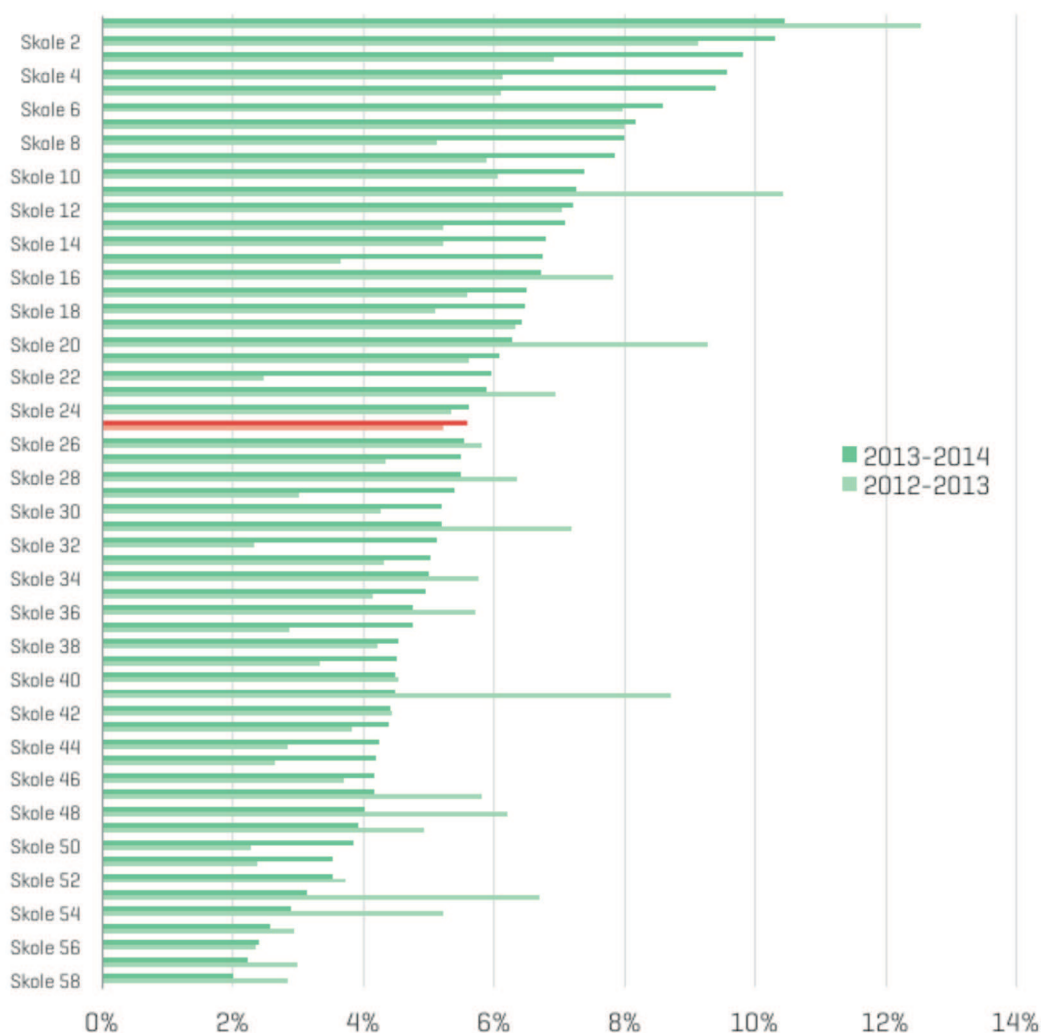
matisk til næste skoletrin d. 5. august.

Da analysen følger Københavns Kommunes eksisterende metode, hvor skift til private/selvejende behandlingstilbud indgår som fast del af opgørelsen af udsivningsgraden, indgår disse skoleskift i nærværende analyse. Skift til privat/ selvejende behandlingstilbud udgør 0,1 % af den samlede udsivningsgrad på 5,6 %, dvs. en meget lille del.

BEMÆRKNING OM UDSIVNINGSGRADER

Ved første øjekast kan forskellighederne i udsivningsgrader synes lave, når man tolker analysens resultater. Her skal man dog have in mente, at den gennemsnitlige udsivningsgrad for skoleåret 2013-2014 ligger på 5,6 pct.. Eventuelle forskelle i udsivningsgrad i forhold til køn, områder, klassetrin eller lign., vil derfor centrere sig omkring dette gennemsnit. Det kan således umiddelbart synes som en mindre forskel, at et bestemt klassetrin har en udsivningsgrad på 2 pct., mens et andet trin har en på 6 pct.. Ikke desto mindre er udsivningsgraden tre gange så stor i sidstnævnte klassetrin, hvilket kan være udtryk for en valid og generel udsivningstendens, selvom der er tale om lave tal.

Figur 1: Udsivning fra anonymiserede skoler fordelt på skoleår

UDSIVNING I DE ENKELTE SKOLER

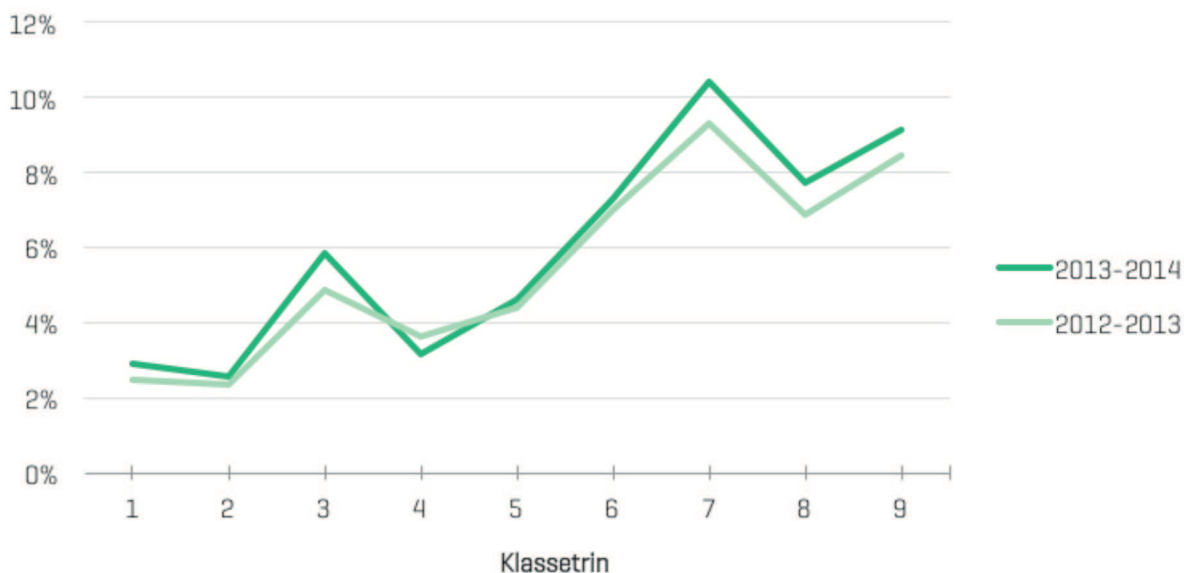
Ovenfor ses udsivningen fra alle folkeskoler i København fordelt på to skoleår.

De røde barer angiver den gennemsnitlige udsivningsgrad for alle skolerne i de to skoleår. Det kan her ses, at der har været en stigning i den gennemsnitlige udsivningsgrad, hvor den er steget fra 5,2 pct. til 5,6 pct. i skoleåret fra 2012-2013 til 2013-2014. Det svarer til, at 1627 elever er udsivet i skoleåret 2013-2014, mens 1452 elever er udsivet i 2012-2013.

Det ses også, at der er en stor variation i skolernes udsivning. Der er en større gruppe af skoler, som har en væsentligt højere udsivningsgrad end den resterende del af skolerne. Ligeledes findes der en gruppe af skoler, som har en væsentligt lavere udsivning. Her kan det fx påpeges, at skolen med

lavest udsivning har en udsivningsgrad på 2 pct., mens skolen med den højeste har en udsivningsgrad på 10,4 pct..

Det skal påpeges, at udsivningen varierer forholdsvis meget hos flere af skolerne imellem skoleårene 2013-2014 og 2012-2013. Fx ville fem ud af de ti skoler med højest udsivning i skoleåret 2013-2014, ikke have været med i en lignende opgørelse for skoleåret 2012-2013. Vi ved dog ikke, om denne variation ville gøre sig gældende over en længere årrække, eller om den kun er et udtryk for skoleårene 2012-2013 og 2013-2014. I så fald skulle man have undersøgt en større mængde af skoleår, hvilket denne undersøgelse ikke havde mulighed for.

Figur 2: Udsivning fordelt på klassetrin og skoleår

UDSIVNING I DE FORSKELLIGE KLASSETRIN

Dette afsnit ser på udsivningen i de forskellige klassetrin, hvor den undersøges i forhold til skoleår, to grupperinger af skoler med henholdsvis høj og lav udsivning, køn og tosprogethed.

Elevers udsivning peaker i 3. og 7. klasse

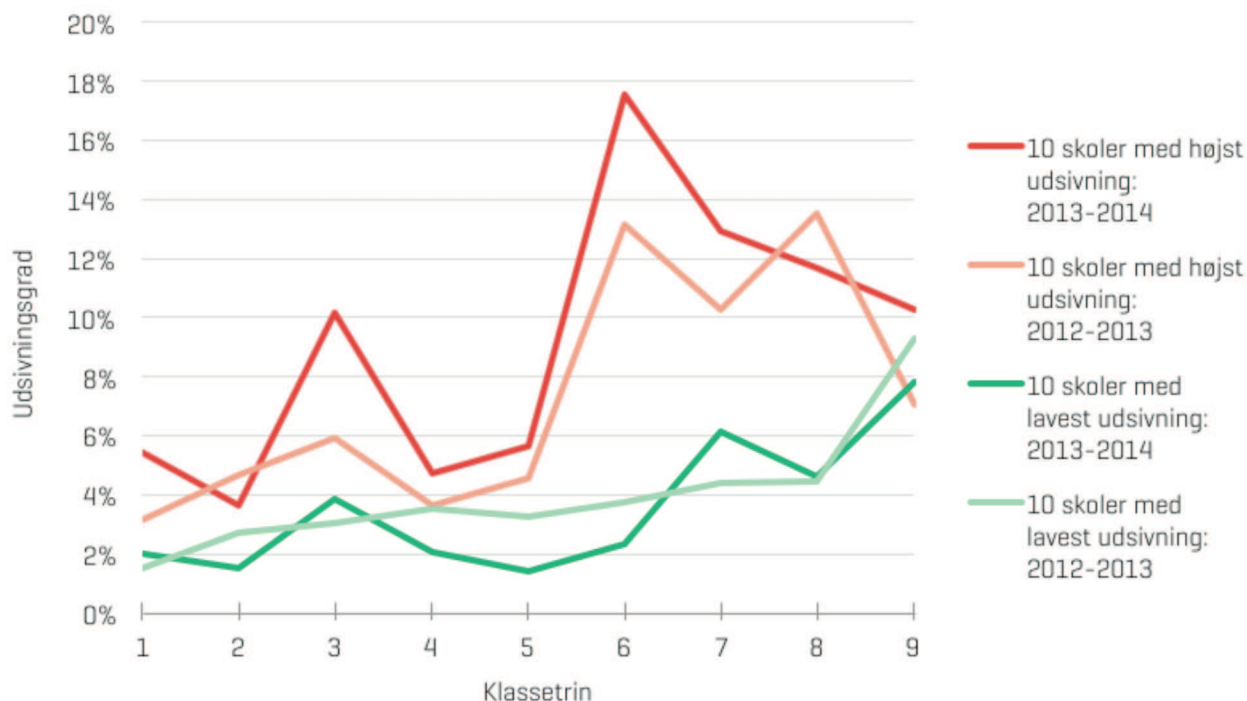
Ovenfor ses udsivning fordelt på klassetrin og to skoleår.

Det ses tydeligt, at størstedelen af udsivningen forekommer i 6. klasse og udskolingen, med peak i 7. klasse. Dette gør sig gældende for begge skoleår. Det er også værd at bemærke, at der forekommer en stigning i udsivningen i 3. klasse, når man sammenligner med de lavere klassetrin.

Hvis man sammenligner de to skoleår, kan man se, at flere elever udsiver i 3. og 6. klasse og udskolingen i skoleåret 2013-2014. Fx er udsivningen steget fra 9,3 pct. [261 elever] i 2012-2013 til 10,4 pct. [283 elever] i 2013-2014 på 7. klassetrin. Der kan ikke findes nævneværdige forskelle i udsivning mellem skoleårene på de resterende klassetrin.

Figur 3: Udsivning fordelt på klassetrin og skoleår
 [10 skoler med højst og lavest udsivning i 2012-2013 og 2013-2014]

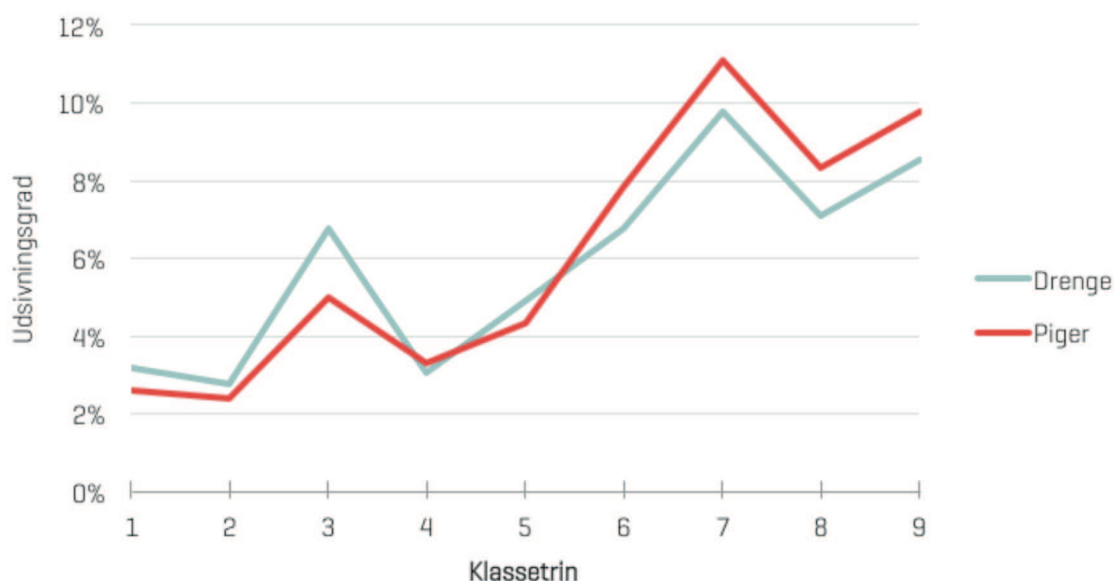
Eleverne fra de 10 skoler med højst udsivning udsiver i langt højere grad i 3. og 6. klasse end elever fra de 10 skoler med lavest udsivning

Ovenfor ses udsivning fordelt på klassetrin i to skoleår, hvor der skelnes mellem de 10 skoler med højst udsivning og de 10 skoler med lavest udsivning.

Det er interessant at se, om skoler med særlig høj eller lav udsivning har særlige udsivningstendenser? De røde og grønne grafer i figuren er konstrueret til dette formål.

Det ses, at de 10 skoler med lavest udsivning besidder tilnærmelsesvis samme udsivningstendens som gennemsnittet af alle skoler, hvor udsivningen topes i udskolingen. Modsat har de 10 skoler med højst udsivning en betydelig højere udsivning i hhv. 3. og 6. klasse end skolerne med lavest udsivning og gennemsnittet af alle skoler. Det tyder derfor på, at en af del af årsagerne til disse skolers høje udsivning skal findes blandt elevernes skoleskift i 3. og 6. klasse.

Figur 4: Udsivning fordelt på klassetrin og køn

Drengene udsiver i højere grad end piger i 3.klasse.**Flere piger end drenge udsiver i udskoling**

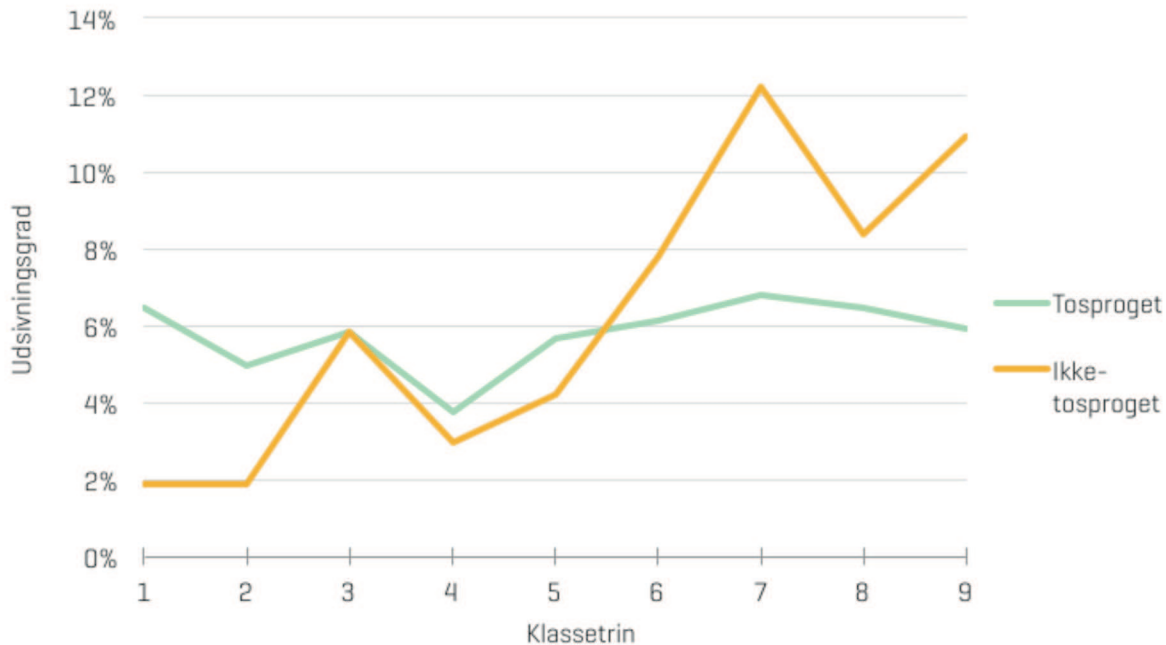
Ovenfor ses udsivningen fordelt på klassetrin og køn i skoleåret 2013-2014.

Elevernes køn kan også spille en rolle, når det kommer til udsivningsmønstre på tværs af klassetrin. Af figuren ovenfor fremgår, at 6,7 pct. drenge udsiver i 3. klasse, mens kun 5 pct. piger gør det samme.

Omvendt udsiver piger i højere grad end drenge i udskoling. Fx udsiver 11,1 pct. piger i 7. klasse, mens 9,7 pct. drenge gør det samme.

Figur 5: Udsivning fordelt på klassetrin og sprog

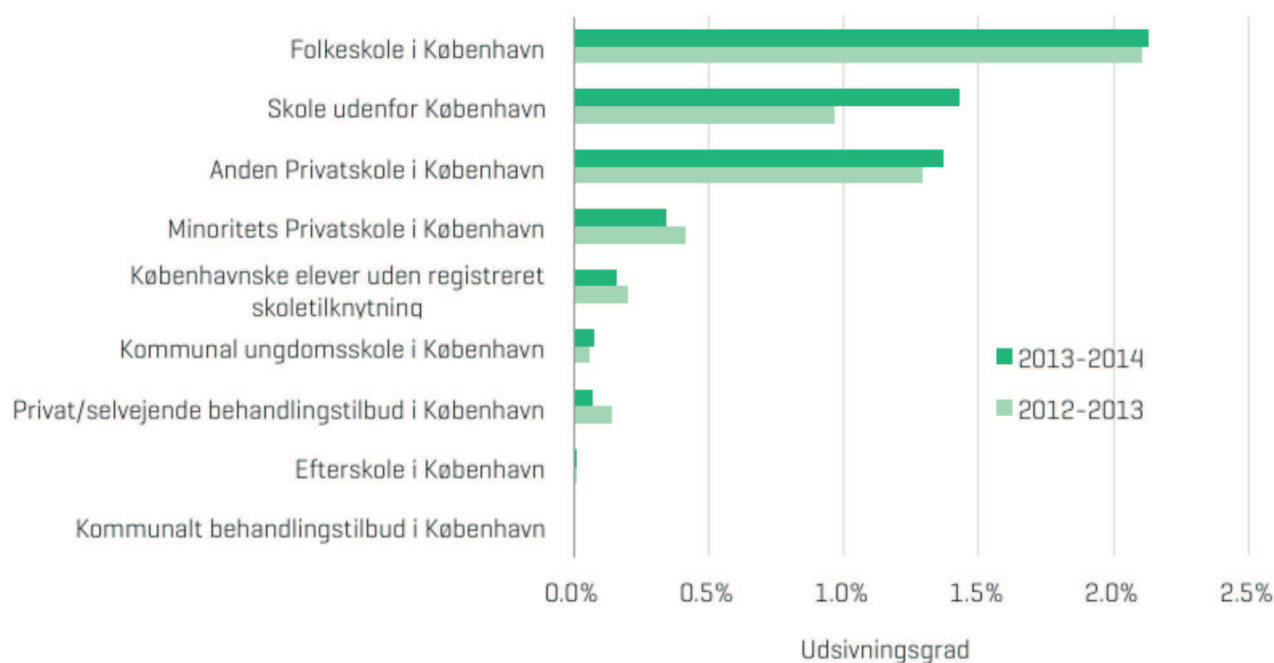
Ikke-tosprogede elever udsiver i højere grad i 6.klasse og udsiklingen end tosprogede elever

Ovenfor ses udsivningen fordelt på klassetrin og tosprogethed i skoleåret 2013-2014.

Det ses af figuren ovenfor, at der er forskel på udsivningsmønstret for tosprogede og ikke-tosprogede i forhold til elevernes udsivning på de forskellige klassetrin. De tosprogede elevers udsivning er forholdsvis stabil på tværs af klassetrin, mens ikke-tosprogede elever har en højere udsivning i 3. og 6. klasse samt udsiklingen, med peak ved 7. klasse, ligesom det blev fundet ved gennemsnittet af alle elever.

Det lader altså til, at den fundne stigning i udsivning omkring 3. og 6.klasse samt udsiklingen og med peak i 7. klasse kan være forårsaget af den store udsivning blandt ikke-tosprogede elever i disse klassetrin.

Figur 6: Udsivning fra folkeskoler i København til følgende skoletyper fordelt på skoleår

UDSIVNING HVORHEN?

Dette afsnit har fokus på *hvorhen* eleverne fra folkeskolerne i København udsiver til. Det undersøges også, om elevernes karakteristika varierer alt efter, om de skifter til en folkeskole i København eller en privatskole i København.

Københavns Kommune har valgt at opdele privatskoler i to kategorier: *Anden Privatskole i København* og *Minoritets Privatskole i København**. Den første kategori dækker over traditionelle privatskoler, mens minoritets privatskoler dækker over privatskoler, hvor der er en meget høj koncentration af tosprogede elever. Analysen følger kommunens kategorisering af privatskoler.

Flest elever skifter fra folkeskole til en anden folkeskole i København

Ovenfor ses udsivning fra folkeskoler i København til forskellige skoletyper, over to skoleår. Dermed kan vi se, hvilken skoletype eleverne skifter til.

Det ses, at størstedelen af udsivningen sker til andre folkeskoler i København, hvortil 2,1 pct. af eleverne har udsivet. Dernæst er skoler udenfor København og andre privatskoler i København de mest hyppige skoletyper, som eleverne udsiver til. Det kan bemærkes, at der er sket en stigning i andelen af elever, som udsiver til skoler udenfor København i skoleåret fra 2012-2013 til 2013-2014.

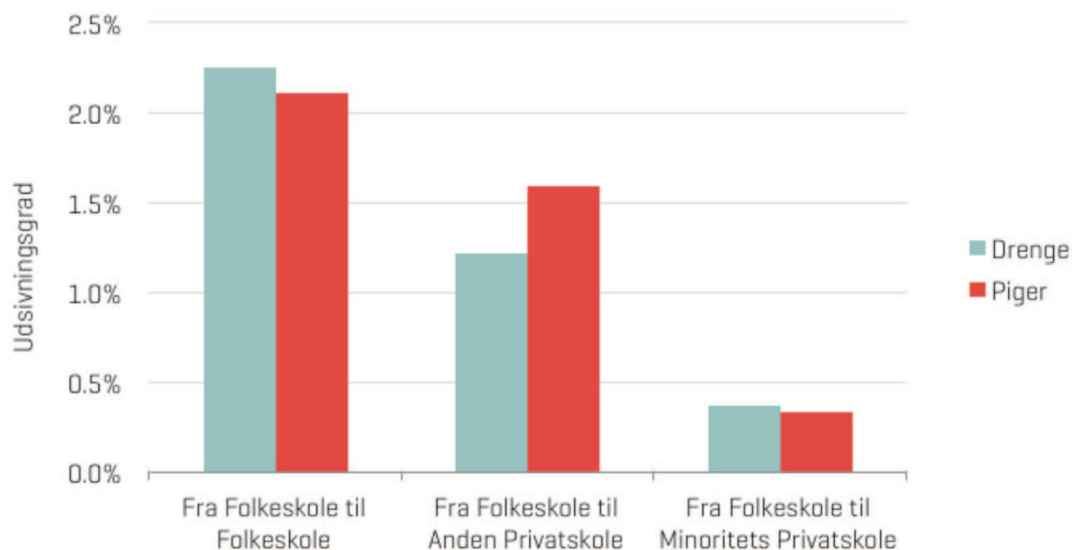
NB.

De forskellige skoletyper summerer til den procentdel elever, der er udsivet i hver skoleår; dvs. 5,6 pct. i skoleåret 2013-2014 og 5,2 pct. i 2012-2013.

Børne- og Ungdomsforvaltningen oplyser, at gruppen 'elever uden registreret skoletilknytning' typisk dækker over elever i transit mellem skoler.

Det er interessant at se på, om elever der er skiftet til en privatskole adskiller sig fra elever, som er skiftet til en folkeskole. Dette undersøges nedenfor.

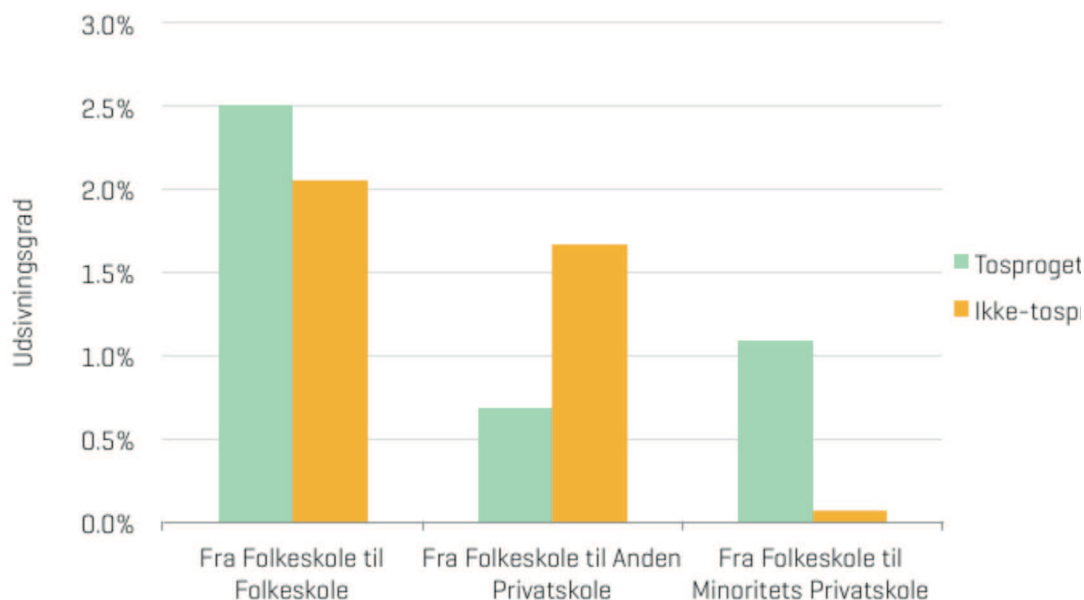
* Kommunen oplyser at opdeling ml. minoritets privatskole og anden privatskole baserer sig på et skøn og ikke en databaseret metode til formel opgørelse.

Figur 7: Udsivning fra folkeskoler i København til følgende skoletyper fordelt på køn (2013-2014)**Piger skifter i højere grad fra folkeskoler til privatskoler end drenge**

Figuren ovenfor gør det muligt at se, om elever der har skiftet fra folkeskole til folkeskole adskiller sig fra elever, som har skiftet fra folkeskole til privatskole. Her ses det i forhold til køn.

Det ses, at 1,6 pct. (223 piger) piger er skiftet fra folkeskole til anden privatskole, mens 1,2 pct. (175 drenge) drenge har gjort det. Der kan ikke findes nævneværdige store kønsforskelle, når det gælder skift fra folkeskole til folkeskole og folkeskole til minoritets privatskole.

Figur 8: Udsivning fra Folkeskoler i København til følgende skoletyper fordelt på sprog (2013-2014)

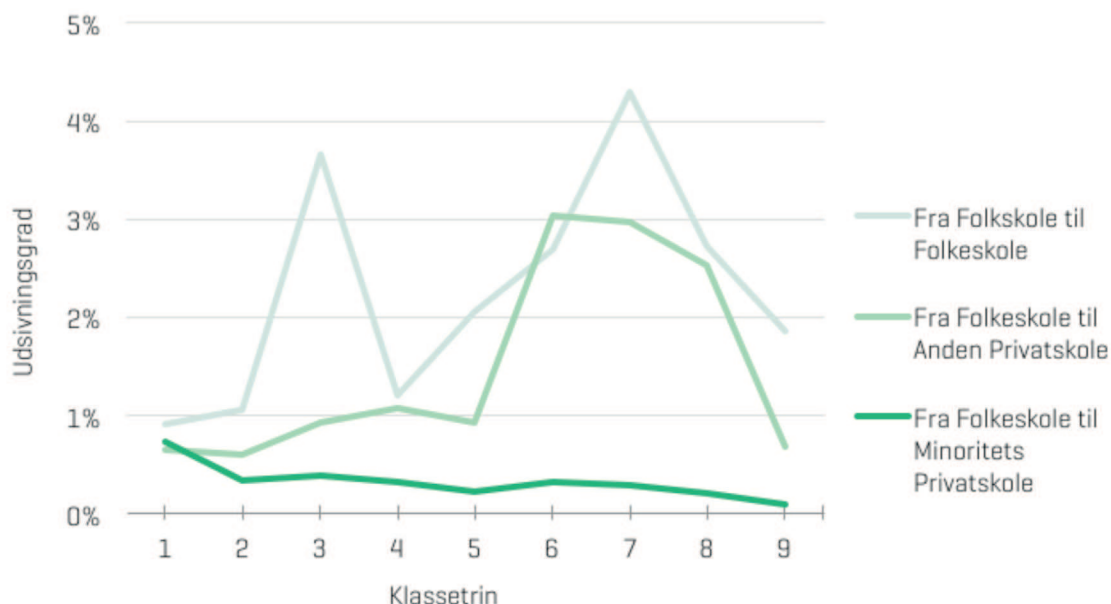
Det er hovedsagligt ikke-tosprogede elever, som skifter fra folkeskole til privatskole

Ovenfor ses udsivning fra folkeskole til folkeskole, folkeskole til anden privatskole og folkeskole til minoritets privatskole fordelt på sprog.

Figuren ovenfor viser, at der er mønsterforskelle på ikke-tosprogede og tosprogede elever, i forhold til elevernes udsivning fra folkeskole til privatskoler.

Der er således en overvægt af ikke-tosprogede elever, som skifter fra folkeskole til anden privatskole i forhold til tosprogede. Her er 1,7 pct. [344 elever] af de ikke-tosprogede skiftet til anden privatskole, imens tallet er 0,7 pct. [54 elever] for tosprogede, hvilket vurderes at være en væsentlig forskel.

Omvendt er der flere tosprogede elever, der skifter fra folkeskole til folkeskole end ikke-tosprogede elever. Det er desuden stort set udelukkende tosprogede elever, som skifter fra folkeskole til minoritets privatskoler.

Figur 9: Udsivning fra Folkeskole i København til følgende skoletyper fordelt på klassetrin (2013-2014)

Størstedelen af udsivningen i 3. og 7. skyldes skoleskift fra folkeskole til folkeskole

Ovenfor ses udsivning fra folkeskole til folkeskole, folkeskole til anden privatskole og folkeskole til minoritets privatskole fordelt på klassetrin.

Det ses, at eleverne især skifter fra folkeskole til folkeskole i 3. og 7. klassetrin. Som vi tidligere har fundet, så forekommer en stor del af udsivningen i 3. og 6. klasse samt udsivningen, med peak i 7. klasse. Figuren ovenfor indikerer i den sammenhæng, at en del af udsivningen på disse klassetrin kan skyldes elevernes mange skoleskift fra folkeskole til folkeskole i især 3. og 7. klasse.

Omvendt er der ingen stigning i udsivning blandt elever, som skifter fra folkeskole til en anden privatskole i København i 3. klassetrin. Her forekommer størstedelen af udsivningen fra 6. klasse og frem, men den topper ikke ved 7. klasse, som ved skiftene fra folkeskole til folkeskole. Det kan også bemærkes, at skoleskift fra folkeskole til minoritets privatskole er forholdsvist stabile igennem alle klassetrin.

4

”Man kan bare gå hjem og sige at ‘vi ikke har lektier for’, og så tror forældrene jo bare på det.”

Elev

HVORFOR SKIFTER ELEVERNE SKOLE?

Dette kapitel omhandler årsager til skoleskift. FUTU har gennemgået udvalgte publikationer om folkeskoler og lavet en tværgående analyse af teser om årsager til skoleskift. Vi har frasorteret pointer, der omhandler bopælsskift og skift til specialskole. Vi har testet og nuanceret årsagerne på skolebesøg og i dialog med elever, forældre, skoleledere og –medarbejdere samt videnspersoner.

For at skabe overblik er teserne grupperet i ti temaer. Tema 1 til 7 er udvundet af desk researchen og efterfølgende godkendt som mulige årsager til skoleskift i København samt nuanceret af de involverede videnspersoner, forældre, elever og skoler. Tema 8 og 9 har udfoldet sig i dialoger med forældre, elever og skoler, men blev ikke italtet som mulige årsager i desk research materialet. Temaerne er stærkt indbyrdes forbundne: Hvert tema udfolder sig i samspil med de andre temaer på skolen og i klasseværelset. De påvirker alle elevens, forældrerens og den ansattes samlede skoleoplevelse.

Bemærkning om citater

Alle citater i rapporten er af elever fra 6. til 9. klasse, der går eller har gået på en af de 10 skoler i København med flest skoleskift, af deres forældre eller af fagpersoner ansat i Børne- og Ungdomsforvaltningen i Københavns Kommune, på skole- eller forvaltningsniveau.

Ti årsager til skoleskift

Utilfredshed med:

1. Forældresamarbejde & kommunikation

Mangel på forældreinvolvering, manglende dialog og manglende relationer mellem skole og hjem kan medføre usikkerhed og utryghed hos forældre – og skabe dårlige skoleforløb.

2. Lærerne

Usikkerhed om læreres evne til at sikre høj faglighed og trivsel; til at tilgodese de fagligt dygtigste og håndtere uro i klassen, kan bevirke ønske om skoleskift. Pædagogernes rolle for skoleskift blev ikke italesat som væsentlig årsag til udsivning i desk research materiale eller i det samskabende forløb, hvorfor der ikke er specifikt fokus på denne målgruppe i analysen.

3. Ledelsen

Hvis ledelsen ikke er i øjenhøjde med sin omverden og ikke fremstår tydelig, visionær og konsekvent, kan det sprede utryghed og usikkerhed, og medvirke til ønske om skoleskift.

4. Det sociale og frikvarterne

Lav trivsel, mobning, slåskampe og fastlåste elevgrupperinger ift. køn og etnisk baggrund kan motivere til skoleskift. Elever og forældre savner voksne, der højner trivslen. Medarbejdere savner redskaber og støtte til at løse den sociale kabale og inklusionsudfordringerne.

5. Det faglige / timerne

Larm i timerne, manglen på en kultur hvor læring har høj status og dét at lave lektier er normen, samt undervisning der opleves som kedelig og et lavt karaktergennemsnit for skolen – kan medføre ønske om skoleskift.

6. De fysiske rammer

De fysiske rammer påvirker børn og voksnes oplevelse af skolen, og de har indflydelse på støjniveau, stemning og adfærd inde og ude. Nedslidte, uinspirerende og dårligt rengjorte fysiske rammer kan forringe skolens image og elevens skoleforløb, og medvirke til skoleskift.

7. Skolens image

Et dårligt image om fx lav faglighed, lav trivsel, mange tosprogede eller dårlig ledelse kan, uanset om det er rigtigt eller ej, bevirke udsivning. Fx ved at forældre for en sikkerheds skyld (og mere pga. det dårlige image end egen erfaring) skriver eleven op til privatskole fra mellemtrinnet, allerede før skolestart.

8. Eleverne

Sammensætning af elever kan motivere til ønske om skoleskift. En høj andel af tosprogede børn, af børn med udfordringer, eller af det ene køn (fx fordi mange af samme køn i én klasse har skiftet skole), kan skabe sociale og faglige udfordringer, og dermed være årsag til skoleskift.

9. Nyklassedannelser

Termen 'nyklassedannelser' betyder at flere klasser på en årgang reorganiseres, dvs. at årgangens elever sammensættes i nye klassekonstellationer. Nyklassedannelser på en årgang kan være et effektivt greb til at højne trivsel og faglighed. Anvendes grebet ikke, selvom det synes nødvendigt for at vende udviklingen af en 'dårlig klasse', kan det være årsag til skoleskift. Hvis nyklassedannelser på den anden side gennemføres, men kommunikationen om 'hvad, hvordan & hvorfor' til lærere, forældre og elever mislykkes, kan nyklassedannelser øge utryghed og usikkerhed, og puffe til ønsket om skoleskift.

10. Afdelingsovergange

Skoler bør være OBS på afdelingsovergange som medvirkende årsag til skoleskift: Hvis forældre og elever oplever utilfredshed ved ovenstående parametre, er afdelingsovergangen en oplagt mulighed for skoleskift. Mange forældre og elever oplever alligevel et markant skift netop her: For nogle forældre og elever opleves den nye afdeling på skolen stort set lige så ukendt som en ny skole.

ELEVPERSPEKTIVER PÅ ÅRSAGER

FUTU har i forløbet været i dialog med folkeskolerelever via uformelle besøg på ti skoler med høj udsivning, 11 forældreinterviews med deltagende elever og en fokusgruppe med 8. klasseselever. Nedenfor ses en opsummering af de årsager der fylder hos dem, og elevernes perspektiver på disse:

Eleverne taler meget om det umiddelbart synlige og mærkbare i hverdagen: De taler mest om 'lærerne', 'det sociale og frikvarterene', 'forældrene' og 'de fysiske rammer' i deres vurderinger af skolen.

Hvis lærerne [inkl. vikarer] var mere kompetente både fagligt og som 'voksne', dvs. var til at tale med, satte flere grænser og udviste konsekvenser overfor eleverne, ville rigtig mange problemer løse sig, set fra elevernes perspektiv. Fx. i forhold til indlæring, koncentration, mobning/det sociale, slåskampe, uro i timerne og fravær.

Det sociale optager eleverne en hel del. Mobning, slåskampe, ballagemagere og grupperinger ses som et stort problem. Dog igen ofte relateret tilbage til lærerne og et ønske om mere konsekvens, fokus og styring af skolens sociale miljø.

I forhold til forældrene er eleverne bevidste om, at det er meget rart at forældrene er med inde over; at de understøtter elevens arbejde og ved noget om hvad der sker i skolen, og hvad der venter forude. Flere elever savner at forældrene er mere aktive; at de hjalp mere med lektierne, oftere tjekkede intra og var mere seriøse og engagerede i skolen. Dog værdsætter eleverne skolen som et 'forældre-frit' forum: Mor og far må heller ikke ende med at blande sig så meget, at de bliver en del af skolens hverdagsliv. Flere elever italesætter, at det er vigtigt at føle sig bakket op hjemmefra. Eleverne er lidt ambivalente ift. hvor meget forældrene reelt skal indover; mange synes at forældrene har for travlt, og heller ikke skal engagere sig på samme måde, som de gjorde i indskolingen. Eleverne er også optagede af, at de i deres alder selv bør tage ansvaret for egen læring.

De fysiske rammer – både ude og inde – nævner eleverne meget. Alt lige fra ulækre toiletter, over manglede 'hængeud-rum', til dårlige fodboldbaner, gentagne lokaleskift og mørkt, fængselslignende indeklima påpeges. Dog nævnes de fysiske rammer ikke i direkte forbindelse med problemer, der motiverer til skoleskift.

BEMÆRKNING OM SÆRLIGE RAMMEVILKÅR I KØBENHAVN

Udover de ovenstående årsager, påpeger skolerne selv, at de i hovedstaden påvirkes af at være i en tæt befolket kommune, hvor borgerne har frit skolevalg og geografisk tæthed til mange skoler. Det er i princippet nemt at skifte skole. Samtidig er der stor forskel på skolernes lokalkontekst: Nogle skoler ligger tæt på privatskoler, der åbner for optag i 3. eller 6. klasse, og hvor områdets kultur er, at 'ens børn da skifter til en privatskole', når de har optag. Dét er selvfølgelig en særlig udfordring for disse skoler. Andre skoler ligger i områder med en høj andel tosprogede elever og/eller socialt belastede familier. Men vores dialoger med forældre og elever fra sådanne områder viser dog stadig, at familier vurderer deres folkeskole ud fra et eller flere af de ti kriterier/årsager til skoleskift, som vi derfor vurderer er relevante for alle folkeskoler, uanset beliggenhed.

Områdeforskelle på skoler i København har ikke været en del af denne analyses opdrag, men er du nysgerrig på dette, finder du mere info om områdeforskelle i bilag 2.

BEMÆRKNING OM SKOLENS MEDARBEJDERSTAB – LÆRERE, PÆDAGOGER MV.

På trods af, at der med skolereformen er sket en øget integration af pædagoger på folkeskoler, er dette ikke en medarbejdergruppe der er blevet særlig italesat i desk research materialet eller af skoler, videnspersoner og forældre i forhold til årsager til skoleskift og løsninger til at mindske det. Dette kan have at gøre med, at denne medarbejdergruppe på mange skoler stadig er forholdsvis ny, og at det samtidig er en medarbejdergruppe som forældre ikke har så megen kontakt med i forbindelse med deres barns skolegang. Mange forældre vil sandsynligvis også omtale en pædagog, der underviser på skolen, som 'lærer'. Derfor omtales pædagoger ikke som særskilt faggruppe i den videre analyse.

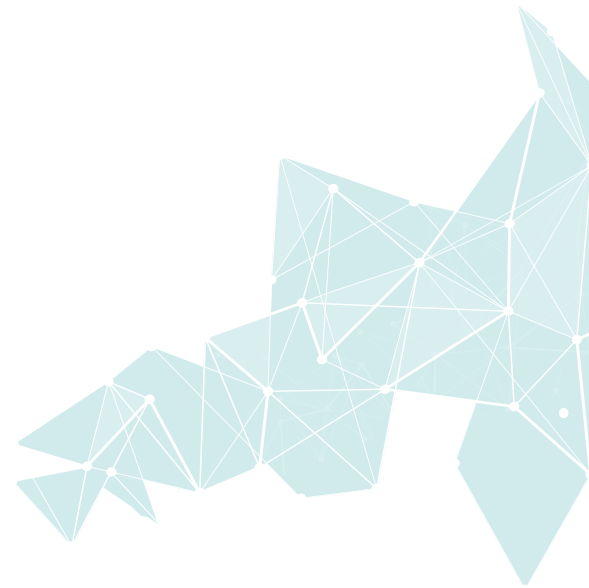
HVAD SIGER STATISTIKKEN OM ÅRSAGER?

Kort opsummeret viser FUTU's kvantitative analyse af data fra Skoleskiftersystemet, hvor skolelederen på baggrund af dialog med forældre registrerer årsagen til skoleskift, at:

- / *Ønsket om en helt bestemt folkeskole er den hyppigste årsag til elevernes skoleskift.*
- / *Elever fra de 10 skoler med højest udsivning skifter i højere grad skole på grund af Ønsket om en helt anden bestemt folkeskole sammenlignet med de 10 skoler med lavest udsivning.*
- / *Flere elever skifter skole, fordi de har et Ønske om privatskole/fri grundskole/efterskole og et Ønske om nye kammerater på de 10 skoler med lavest udsivning, sammenlignet med de 10 skoler med højst udsivning.*

Da FUTU vurderer, at der er væsentlig usikkerhed forbundet med data fra Skoleskiftersystemet, og da de oftest registrerede årsager ikke giver konkret feedback til hvad afgiver-skolen og forvaltningen kan lære af elevskiftet, har vi i det følgende valgt at fokusere på de konklusioner, som desk research og det samskabende forløb har givet.

Det kan bemærkes, at den mest brugte svarkategori i Skoleskiftersystemet sandsynligvis peger på forældrenes beskrivelse af det nye valg og således ikke italesætter den egentlige årsag til fravalget af den gamle skole. Dette vurderer FUTU er en svaghed i Børne- og Ungdomsforvaltningens egen registreringspraksis, såfremt ønsket med databasen er at trække læring ud til skoler og forvaltning ift. hvad der kan gøres for at fastholde flere elever. I bilag 4 og 5 findes en mere detaljeret analyse af Skoleskiftersystemet og en beskrivelse af de forbehold og usikkerheder, der er forbundet med denne.

To årsager har størst forandringspotentiale

Samskabelseforløbet med forældre, elever og ansatte fra ti skoler med høj udsivning peger på, at de to årsager med størst forandringspotentiale er:

- / Forældresamarbejde & kommunikation
- / Afdelingsovergange

Dertil kommer temaet **Nyklassedannelser**, som FUTU også vurderer har et relativt stort forandringspotentiale.

Baggrunden for FUTU's vurdering bunder i det forløb, vi har kørt med ti skoler med høj udsivning, og det skift i deres opmærksomhed på hvilke årsager der har størst betydning, der skete undervejs. Skiftet blev registreret ved først at spørge skolerne hvilke årsager, de umiddelbart selv vurderede betød mest på deres skole. Herved blev fem årsager prioriteret. På et efterfølgende møde blev de årsager præsenteret, som fylder mest i statistikken og for personer, der ikke er ansat på en af de ti skoler med høj udsivning. Det blev i sammenligningen synligt, at der var markant forskel på hvad skolerne 'indefra' vurderede som vigtigst, og hvad statistik og personer 'udefra' identificerede som vigtigst. Skoleledere og -medarbejdere fra de ti skoler vurderede, at dette mismatch var temmelig interessant, og at der var et spændende forandringspotentiale i af flytte opmærksomheden fra 'de vante' årsager, som skolerne oftest italesatte, til de årsager, som skolerne måske ikke har så stort fokus på – og derfor var nysgerrige på at vide mere om, og udviklere løsningsforslag til. Denne argumentation belyses videre nedenfor.

Når medarbejdere og ledere fra 10 skoler med høj udsivning selv rater, hvad de vurderer er de vigtigste årsager til skoleskift på deres skole, er dette top fem:

- / Eleverne
- / Skolens image
- / Det faglige / timerne
- / De fysiske rammer
- / Det sociale og frikvarterne

I de fora hvor vi har bedt skolerne drøfte årsager til skoleskift, har disse temaer umiddelbart 'fyldt' i medarbejdernes og ledernes drøftelser af egne udfordringer og lokale årsager til skoleskift. Dialoger med forældre og elever, der går eller har gået på de samme skoler tegner et andet billede af hvad der opleves som det vigtigste. Billedet bekræftes af videnspersoner der repræsenterer skoleforældre på kommune- og landsplan, og som arbejder for hhv. at mindske segregering i Københavns folkeskoler, så den lokale folkeskole bliver det

naturlige førstevalg for flere – samt for at styrke samarbejdet mellem hjem, skole og samfund, folkeskolens stilling generelt og undervisningsformer, der fremmer den enkelte elev. Billedet bekræftes tillige af personer med mangeårig ledelseserfaring på tilstrømningsskoler i København, dvs. ledere, der er lykkedes i at skabe og drive skoler med stabilt eller voksende elevtal. Her vurderes forældresamarbejde som essentielt, gennemført via et stærkt fokus på dette hos skolens voksne.

“Et eksempel på at styrke fagligheden kender jeg fra en skole, hvor lederen har fået ekstra midler i en skoleår. Han har en stærk rekrutterings- og fastholdelsesstrategi og han har formået at højne fagligheden på ret kort tid, bl.a. gennem et håndhold, styrket forældresamarbejde.”
Fagperson

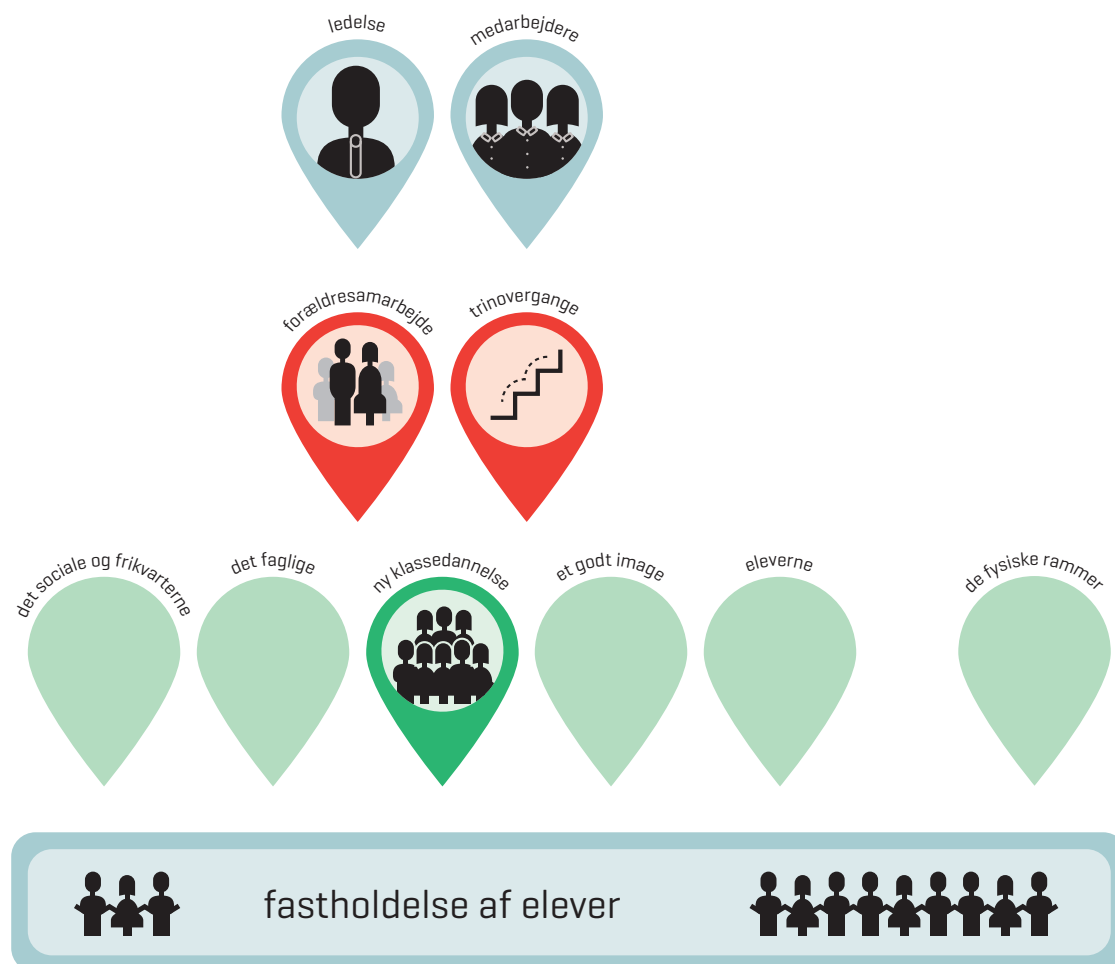
Med øje for ovenstående pointe og for de markante stigninger i skoleskift ved afdelingsovergange, vurderer FUTU at 'forældresamarbejde og kommunikation' samt 'afdelingsovergange' er de to parametre, der generelt betragtet rummer størst forandringspotentiale for skoler med høj sivning; Parametre, som skolen har mulighed for at øge deres fokus på og forandre, via eget arbejde og i samarbejde med forvaltning, kontaktforældre og skolebestyrelse. Desuden synes temaet 'Nyklassedannelser' lidt underbelyst og ikke-italiesat som mulig årsag til skoleskift. Da nyklassedannelser samtidig er et tema, der kan få 'sindene i kog' hos voksne, vurderer vi at et øget fokus på dette også er interessant.

De andre årsager betyder naturligvis også meget. Og da alle skoler er forskellige, må der altid en lokalanalyse af den pågældende skole til, for at indkredse den enkelte skoles største forandringspotentiale. Men for alle skoler gælder det, at manglende forældresamarbejde og manglende brobygning mellem skolens trin kan blokere for, at skolen lykkes med andre vigtige fastholdelsesinitiativer som fx styrkelse af faglighed, socialt miljø eller image.

“Min mor har aldrig snakket med nogle af de andre forældre.”
Elev

Figur 10: Overblik over årsager og største forandringspotentialer

10 årsager til skoleskift og vurdering af forandringspotentialer

Figuren ovenfor illustrerer FUTU's vurdering af hvor det største forandringspotentiale generelt betragtet ligger, ift. at fastholde flere elever på skoler med høj udsivning.

I det følgende belyses årsagerne 'Forældresamarbejde', 'Ledelsen', 'Lærerne' og 'Afdelingsovergange' via pointer fra desk research, indtryk fra besøg på ti skoler med mange skoleskift, samt citater. Desuden belyses pointer vedr. 'Nyklassedannelser', da der tilsyneladende er mere forandringspotentiale i dette greb, end flere skoler med mange skoleskift er bevidste om og udnytter. Af plads- og prioritethensyn er belysning af de andre årsager flyttet til Bilag 6, hvor du kan læse mere om disse. Hvis du ikke ønsker mere info om årsager, kan du springe til kapitel 5 nu. Her beskrives forslag og anbefalinger ift. at mindske skoleskift.

FORÆLDRESAMARBEJDE OG KOMMUNIKATION

Nedenfor belyses, hvordan samarbejdet mellem skole og forældre kan betyde noget for skoleskift? Først præsenteres teser fra desk research, og dernæst sætter forældre, elever og fagpersoner ord på oplevelser af samarbejdet mellem skole og forældre.

Teser om hvad der kan forårsage mange skoleskift:

- / Der er ofte problemer med lav/ingen forældreinvolvering på skoler udfordret af skoleskift.
- / Der er generelt i folkeskolen et behov for større inddragelse i beslutninger fra brugere og interessenter, som f.eks. forældre.

- / Forældre kan være usikre på, hvad der forventes af dem. Skolens krav og forventninger kan opleves som meget indforståede.
- / Forældres relationer og samarbejde med skolen har stor betydning for børns muligheder, både ift. at skabe sammenhæng mellem familie- og skoleliv og for sociale relationer i skolen.
- / Manglende relationer mellem lærere og forældre risikerer at skabe dårlige skoleforløb.
- / Lav grad af forældresamarbejde kan bevirke at elever ikke forberedes på undervisningen hjemme, at hjemmet ikke følger op på undervisningen, og at elever ikke laver lektier – hvilket kan være en barriere for høj faglighed i klassen, og dermed forårsage skoleskift.

Kilde: Desk research v. FUTU, kildeangivelser i bilag 1.

Citater om forældresamarbejde og kommunikation

”Min søn vil ikke have, at jeg ringer til hans lærer, og fortæller hvad de andre drenge gør, som ødelægger klassen. Han er bange for, at læreren siger det højt i klassen, så alle ved, at det kommer fra ham. Der er virkelig nogle tillidsproblemer. Tillid og dialog kan jo skabe det gode samarbejde.”

Forælder

”Skoler og forældre har ikke meget tid med hinanden, og den tid de har sammen, bliver ikke udnyttet optimalt. Så bliver der usikkerhed om det faglige niveau og utryghed omkring fx konflikter i klassen.”

Fagperson

”Det betyder da helt sikkert noget, at man ved, at forældrene snakker sammen. Vi har haft et godt fællesskab mellem børn og forældre. Men her i de ældre klasser er der mange forældre der bakker ud. Der er i hvert fald mange i klassen der ikke laver lektier, og jeg tror ikke læreren snakker med deres forældre om det.”

Elev

”Der er mange problemer i min søns klasse, men der er slet ingen forældre der snakker om det. Forældresamarbejdet er helt i bund. Men jeg tror, at de problemer der er i klassen kunne blive forebygget hjemmefra.”

Forælder

”Forældre skal i det hele taget være mere seriøse omkring skolen. F.eks. mig selv – jeg synes ikke mine forældre har været hjælpsomme nok til at hjælpe med mine lektier, så jeg er kommet bagud. Så forældre skal være bedre til at hjælpe en og sige at man skal lave lektier.”

Elev

”Forældre tænker ”I kan klare jer selv” når man går i de ældre klasser.”

Elev

”Jeg har søskende, så de hjælper først min lillebror, så har det været svært at de ikke kan hjælpe. Så man kan ikke lave alle sine lektier.”

Elev

”Forældresamarbejdet er blevet presset. Der er ikke en særlig god kommunikation mellem forældrene. Jeg tror også de kulturelle forskelle er med til at gøre det rigtigt svært. Forældre med anden etnisk baggrund er slet ikke interesseret i at involvere sig, og de er svære at få fat på. Initiativet ligger på få, men skolen bakker heldigvis op.”

Forælder

”Man kan sagtens bære over med forældre, der har det svært, så længe de bare prøver. Man skal ikke bruge undskyldninger, for man har valgt at sætte sine børn i en folkeskole og det skal man tage ansvar for. Skolen har ikke nok fokus på at engagere forældre. De siger de har, men de gør det ikke.”

Forælder

”Forældresamarbejdet er ikke så godt. Vi er få, der er engageret, og jeg tror også, at der er en kulturel barriere. Skolen har ansat konsulenter ift. arbejdet med det sociale, som skal gøre det et mere rart sted at gå i skole, det er et fint tiltag. Så skolen bakker op nu.”

Forælder

På baggrund af desk research og dialoger med familier, skoler og videnspersoner, vurderer FUTU at hvis forældresamarbejdet halter på mellemtrin og i udskoling, har forældrene ikke den positive relation til skolen, som gør at de engagerer sig i udfordringer omkring det sociale, eleverne, fagligheden osv. Omvendt bliver det relativt nemt at skifte skole, hvis utilfredsheden og usikkerheden vokser. Når ting ikke fanges i opløbet, fordi skole og forældre ikke har en stærk relation og en åben kommunikationskultur som fundament, bliver skoleskift et oplagt valg. Flere skoler påpeger i forløbet, at der nemt kan opstå en ond cirkel, hvor problemer ikke italesættes og hvor de stærkeste elever pludselig forlader klassen – og trækker flere og flere med sig i kølvandet.

I kap. 5 finder du inspiration til styrket forældresamarbejde.

AFDELINGSOVERGANGE

FUTU har ikke kunnet finde teser i desk researchen, der systematisk kortlægger og udfolder afdelingsovergange på skoler som en væsentlig årsag til skoleskift. Da statistikken over skoleskiftermønstre i København viser, at der sker mange skift omkring 3. og 6.-7. klassetrin, vurderer vi dog, at afdelingsovergange kan være en væsentlig, medvirkende årsag til skoleskift, idet mange elever skifter afdeling netop

her. Dette billede bekræftes af dialoger med medarbejdere fra ti skoler i København med høj udsivning, samt af forældre og elever. Statistikken viser i øvrigt, at de fleste skoleskift omkring afdelingsovergange sker fra folke- til folkeskole.

Nogle skoler er øjensynligt allerede opmærksomme på afdelingsovergangen som mulig årsag til skoleskift – men FUTU vurderer, at årsagen i udgangspunktet ikke er italesat på forvaltningsniveau eller i analyser.

Analysen af mønstre i skoleskift (kap. 3) og FUTU's dialoger med forældre, elever og skoleansatte peger således på, at skoler bør være OBS på afdelingsovergange som medvirkende årsag til skoleskift: Hvis forældre og elever oplever utilfredshed ved eksempelvis fagligheden, det sociale miljø, forældresamarbejdet eller de fysiske rammer, er afdelingsovergangen en oplagt mulighed for skoleskift.

Ved afdelingsovergange er forældres og elevers relation til skolen også af særlig betydning; hvis der ikke er stærke sociale relationer forbundet med skolen for hverken forældre eller elever, virker skiftet til en anden skole forholdsvist let. Mange forældre og elever oplever alligevel et markant skift netop her; der skal måske skiftes til en helt ny lærerstab og eleven skal flytte til et fremmed sted på skolen. For nogle forældre og elever opleves en ny afdeling på skolen stort set lige så ukendt som en ny skole.

I kap. 5 finder du inspiration til afdelingsovergange.

Citater om afdelingsovergange

"Vi var kede af, at den skole min datter gik på ikke havde udskoling. Det er hårdt med sådan en stor trinovergang, for vi var trygge og glade for mellemtrinnet."

Forælder

"Der sker noget fra 6.-7. Klasse. For der er det unge mennesker med en selvstændig mening. Den bruger de og så siger de derhjemme, hvis de er utilfredse. Det gjorde de ikke før, så forældrene hører lige pludselig en masse dårlige ting, som kan gøre at de skifter."

Leder – med erfaring fra tilstrømningsskole

"Vi snakker aldrig med de store klasser, det er ligesom delt meget op og vi har vores egne gårde. Det kunne være meget godt, hvis der var noget mere ... du ved, imellem klasserne."

Elev

"Når ungerne bliver lidt ældre, så glider samarbejdet også lidt ud. Skolen holdte et madarrangement i forbindelse med muslimernes EID – sådan nogle initiativer er gode, så får man dét der tilhørsforhold til skolen."

Forælder

"Jeg har næsten ikke snakket med lærerne fra mellemtrinnet i et halvt år. Vi har hver vores lærerværelse, og jeg har faktisk ikke en særlig stor indsigt i, hvad der foregår derovre. Det er nærmest to forskellige skoler."

Fagperson

"Kan I ikke spørge lederne, om det virkelig er nødvendigt for skolerne at være opdelt i trin?"

Fagperson – på FUTU's medarbejderFORUM

NYKLASSEDANNELSER

Når vi ser på desk researchen, synes temaet 'nyklassedannelser' lidt underbelyst ift. at italesætte årsager til skoleskift.

Omvendt har vi i dialog med Børne- og Ungdomsforvaltningen identificeret 'nyklassedannelser' som en mulig løsning, der kan mindske skoleskift, dvs. som et greb der kan højne trivsel og faglighed på en årgang. FUTU vurderer, at der ligger et interessant potentiale i at sætte fokus på temaet 'nyklassedannelser' som mulig årsag: Kan manglende *brug af* og manglende *kommunikation om* gennemførelsen af nyklassedannelser være årsag til skoleskift?

mønstre, der udspiller sig i klassen, og som forstærkes af den hverdagsfortælling, som voksne (lærere, forældre) italesætter om klassen, og som de dermed selv utilsigtet er med til at forstærke.

På mange af de skoler vi har talt med, anvendes 'Nyklassedannelser' kun relateret til ændringer i elevantal. Samtidig hører vi om tilfælde, hvor nyklassedannelser ikke får opbakning fra lærere, forældre og elever, og at dette har udløst skoleskift. Nyklassedannelser kan altså på én gang være årsag til skoleskift, hvis de *ikke sker*, når det er påkrævet og hvis de gennemføres, men *ikke understøttes* af en tydelig, nærværende leder, der skaber tryghed og ejerskab i sin

Citater om dårligt fungerende klasser og nyklassedannelser

"Det er sådan, at hvis der er 3-4 spor på en skole, så er der som regel altid én klasse, der udvikler sig til at være den dårlige i løbet af de første par år."

Fagperson

"Klassedannelserne fungerede ok første gang, men anden gang blev klasserne overfyldt og der var ikke plads til eleverne i klasserne. Man puttede elever med udfordringer ind i vel fungerende klasser, som skabte meget uro."

Elev

"Kommunikationen om de klassedannelser var simpelthen ikke god nok, så både forældre og elever blev nervøse og så det som en negativ udvikling, selvom det egentligt kunne have været en styrke."

Forælder

"Det startede i 5. klasse, hvor forældrene begyndte at råbe op om, at det med nyklassedannelse er et problem. Forældrene skabte en masse kaos og bekymring. Det er jo vores kommunikation med børnene, der gør at vi fastholder og at vi ikke gør det til et problem."

Forælder

"Flere klasser skulle slås sammen med andre udefra og vi blev lovet flere klasseseture og flere penge hvis vi gik med til det – men det skete ikke."

Elev

"Der var en klasse, der virkelig var ramt af at være blevet dæmoniseret, ikke bare blandt klassens lærere, men også på hele lærerværelset. Hvis jeg havde haft matematik i den klasse, så tænkte de andre lærere 'puha'. Lærerne havde en forestilling om den klasse. Hvis man skulle have den klasse, så tænkte alle lærerne 'fuck, jeg skal starte i den klasse i dag'. Så vi er på skolen med til at dyrke og opretholde det dårlige ry en klasse har."

Fagperson

Flere af de lærere og forældre vi har talt med, oplever, at skoleskift på en årgang kan være knyttet til én klassens mistrivsel. Skoleskift kan således udløses af, at en klasse der mistrives ikke forandres. Forandring kan selvsagt ske via mange metoder, herunder nyklassedannelser, hvor elever på en årgang reorganiseres. FUTU vurderer, at manglende brug af nyklassedannelser i nogle tilfælde er en medvirkende årsag til skoleskift. Fx i tilfælde hvor klassen er fastlåst i dårlige

kommunikation og rammesætning til elever, forældre og lærere før, under og efter nyklassedannelsen.

Det bør bemærkes, at ovenstående konklusioner om nyklassedannelser ikke er underbygget af desk research, men udvundet via praksisnære vurderinger af videnspersoner, skoler, forældre og elever fra København. I kapitel 5 finder du inspiration og anbefalinger vedr. nyklassedannelser.

Ledelsen

Nedenfor belyses, hvordan ledelsen kan betyde noget for skoleskift? Først præsenteres teser fra desk research. Dernæst sætter forældre, elever og fagpersoner ord på oplevelser af ledelse:

Teser om hvad der kan forårsage mange skoleskift:

- / Manglende lederuddannelse kan betyde at elever lærer mindre.
- / Når en skoleledelsen ikke arbejder synligt og konkret ud fra skolens værdigrundlag, har forældre nemmere ved at vælge skolen fra.
- / Uklarhed om ledelsens formåen spreder utryghed, uanset om den er velbegrunderet eller ej.
- / En ledelse, der ikke er stærk og ambitiøs, har svært ved at løse trivselsproblemer på skolen.

Kilde: Desk research v. FUTU, kildeangivelser i bilag 1.

Hvis ledelsen ikke fremstår tydelig, visionær og konsekvent, kan sprede utryghed og usikkerhed blandt lærere, forældre og elever, og i sidste ende være medvirkende årsag til skoleskift. Denne vurdering understøttes af forældre, skolemedarbejdere, elever og videnspersoner, samt desk research. Et savn, der flere gange er italesat i samskabelsesforløbet handler om hverdagskommunikation i øjenhøjde, med lærere, forældre og elever. En leder, der opleves som travl og fraværende inviterer ikke til, at man som en naturlig del af sit arbejde/samarbejde snakker sammen, når noget undrer eller er svært. Skolelederen er rollemodel for al samarbejde på skolen. Lederens måde at håndtere samarbejder på, påvirker karakteren af relationer og kommunikation mellem lærere, forældre og elever, som vi andetsteds påpeger har stor betydning for oplevelsen af skolen, og for risikoen for udsivning.

I kap. 5 finder du inspiration målrettet ledelsesniveauet.

Citater om ledelsen

”Ledelsen på skolen er dårlig. Den fungerer ikke godt, skolen.”

Elev

”Lederne bliver presset for meget fra forvaltningen. Forvaltningen er for svær at komme i kontakt med, og lederne får for mange opgaver og har for travlt.”

Fagperson

”Vi savnede at ledelsen var mere synlig. Hvorfor stiller de sig ikke op og holder en motiverende tale, når der er arrangementer?”

Forælder – om den tidligere skole

”Vi fokuserer måske for meget på børnegrupper og forældregrupper i forhold til skoleskift. Vi kommer meget ofte til at skyde skylden på de andre, men alt skal fungere i en kontekst. Hvilken andel har ledelsen i det her? Forvaltningen? Er der noget vi bør gøre anderledes?”

Fagperson

”Ledelsen skal være klar i spyttet. De skal have en vision for skolen, som skal lyse igennem – både hos dem og hos deres medarbejdere. Det har betydet meget for os, at vi kan mærke, at lederen er engageret og vil rykke på det, vi kommer med.”

Forælder

”Vores inspektør har kontor lige ved vores klasse. Det er lidt for tæt på, men det er hyggeligt, at man kan sige hej til ham og kender ham.”

Elev

”Den nye inspektør virker god. Han tager fat i ting med det samme.”

Elev

”Det der er vigtigt som leder er, at man har ambitioner for eleverne. Det skal afspejles i ens måde at gå til lærerne på. Det er en vidunderlig målsætning, at alle elever skal blive så dygtige som de kan. Det er så vigtigt, at være tydelig omkring hvordan man bakker det op.”

Fagperson – med erfaring fra tilstrømningsskole

Lærerne

Nedenfor belyses, hvordan lærere betyder noget for skoleskift? Først præsenteres teser fra desk research. Dernæst sætter forældre, elever og fagpersoner ord på oplevelser af lærere.

Teser om, hvad der kan forårsage mange skoleskift:

- / Forældrene er bekymrede for uro i klassen, øget risiko for mobning og at lærerne bruger for meget tid på de elever, der ikke taler ordentligt dansk.
- / Forældre er bange for dårlige lærere / har dårlige læreroplevelser.
- / Forældre er meget lidt tilfredse med skolens indsats for at sikre, at der er et minimum af lærerskift, samt at der er en fraværspolitik og vikar ved sygdom.
- / Lærere søger væk fra skoler med mange tosprogede og »boligblokbørn« og de resterende ildsjæle brænder ud – og så bliver skolen dårlig.
- / På 9 ud af de 10 skoler med flest skoleskift i København er lærernes tilfredshed med deres job lavere end KBH gennemsnittet.

Kilde: Desk research v. FUTU, kildeangivelser i bilag 1.

Mange af de lærere vi har talt med, savner redskaber til forældresamarbejdet. Mange oplever også, at samarbejdet med Socialforvaltningen om inklusion af elever med særlige udfordringer er meget svært, bureaukratisk og langsomt. Utryghed ved læreres evne til at sikre trivsel og høj faglighed er noget af det sværeste for forældre og elever at snakke åbent om med skolen.

Ser vi på statistikken, er det også den kategori, færrest skoleledere har registreret som årsag til at en elev skifter skole (jf. bilag 5). Utilfredshed med en lærer er et sårbart emne, også for skoleledere, der i forløbet har givet udtryk for, at de ikke oplever at forvaltningen støtter dem i håndtering af lærere, der mistrives / ikke performer. Skoleledere oplever, at det er en vigtig og svær udfordring – de står helt alene med.

Udfordringer vedr. Socialforvaltningen og inklusion belyses i øvrigt også i bilag 6, i forbindelse med belysning af 'Eleverne' som årsag til skoleskift, og et dertilknyttet forslag om at styrke inklusionen.

Citater om lærerne

”Der er kun nogle få gode lærere, der kan håndtere os unge og lære os ting.”

Elev

”Lærersygdom i en skoleår, og at man ikke har formået at få et godt trivselsmiljø i klassen – det tror jeg faktisk er en af de hyppigste årsager til udsivning på en skole.”

Fagperson

”Det er vigtigt med en klasselærer, man kan snakke med. Jeg har haft gode oplevelser med ledelsen og lærerne.”

Forælder

”Forældre er tit meget høflige. Er det læreren der er problemet, så siger de det ikke.”

Fagperson

”Det er ikke en god skole. Der er ballade og slåskamp også midt i timerne. Lærerne er ikke gode til at klare det.”

Elev

”Jeg har en opfattelse af, at det er svært for lærerne at kommunikere med nogle forældre.”

Forælder

”Jeg kunne godt være nervøs for uro i timerne, som lærerne ikke kan håndtere. Det er hvad min datter kommer hjem og fortæller mig. Men det er jo også svært for lærerne, hvis forældrene ikke bakker op.”

Forælder

”Vores lærer går rigtig meget op i at vi alle snakker sammen, og hvis der er nogen som er udenfor, snakker vi med dem og så er de med igen. Det er en hyggelig skole.”

Elev

5

HVORDAN FASTHOLDE FLERE?

I dette kapitel præsenteres idéer og anbefalinger til skole- og forvaltningsniveau. Kapitlet omhandler de tre temaer, FUTU har vurderet har størst forandringspotentiale for at fastholde flere elever på skolen. Det er:

- / Et styrket forældresamarbejde
- / Stærke afdelingsovergange
- / Nyklassedannelser som strategisk greb

Desuden præsenteres forslag og pointer vedr. skolens voksne, herunder lærerne og lederne – fordi de spiller en central rolle for udfoldelsen af ovenstående tre temaer. Forslag og pointer er udviklet af forældre, elever, ledere og medarbejdere som i forløbet har formuleret ønsker og idéer til, hvordan skolens voksne kan understøtte de forskellige initiativer og fastholdelsen af elever generelt.

Forslag til udvikling af det sociale, fagligheden, skolens image, de fysiske rammer og eleverne findes i bilag 6. Disse temaer spiller også en væsentlig rolle for udviklingen af gode skoler og fastholdelsen af elever. Men da FUTU vurderer, at der allerede er stort eller nogen fokus på strategier og initiativer vedr. disse områder på skole- og/eller forvaltningsniveau, har vi i denne rapport valgt at zoome ind på de tre temaer med størst nyhedsværdi og forandringspotentiale.

Et styrket forældre-samarbejde

FUTU's analyse viser, at forældresamarbejde og -kommunikation er en vigtig faktor ift. at fastholde elever og lykkes med andre tiltag på skolen. Der findes meget viden om hvordan forældresamarbejdet styrkes, og der er udviklet en række analyser, kurser og tips af interesseorganisationer og andre.

Dog erfarer vi, at tilgangen til forældre som målgruppe til tider fremstår lidt unuanceret. Vores oplevelse er, at forældre tit kommunikeres til som én målgruppe, og i forbindelse med skolens forældresamarbejde italesættes som var den relativ homogen og entydig. Men det billede matcher ikke det indtryk vi får af lederes, læreres og forældres hverdagsfortællinger om deres brogede erfaringer med skole-hjem samarbejdet. Her udfolder der sig et mangfoldigt billede af forældregruppen, som jo i virkeligheden består af vældigt forskellige typer forældre, med forskellige behov og tilgange til skolen. Dét ved forældre, lærere og ledere godt. Men det italesættes ikke nødvendigvis i skolernes 'snakke' om forældresamarbejdet, og vi har haft svært ved at finde strategier og tilgange, der med udgangspunkt i forskellige forældretyper målretter samarbejdet.

FEM FORÆLDRETYPER

Måske der er potentiale i at nytænke forældresamarbejdet i forhold til nogle aftabuiserede forældretyper? Kan skoler mon i tilgangen til forældresamarbejdet lade sig inspirere af hvordan lærere målretter undervisningen til forskellige elevtyper og læringstilgange? I dialog med ledere, lærere og forældre har FUTU formuleret fem forældretyper, som vækker genkendelse bordet rundt.

Fig 11: Fem forældre typer

De fem forældretyper er:

1. **De meget aktive, dem der vil gøre en masse**
Gode til at trække noget af 'læsset' omkring forældresamarbejde.
Kan også virke ekskluderende.
2. **Dem, der taler mest på forældremøder og har alle de gode idéer**
Men hvor det nok heller ikke bliver til mere end det.
3. **Dem, som helst slet ikke kommer til møder og arrangementer**
De har ingen interesse i det og/eller ingen tradition for det
4. **Dem, som gerne vil, men som synes de har for travlt**
Nogle af dem kommer til fællesspisning og læser infobreve, andre ikke.
Synes måske det er lidt pinligt at de ikke kommer / deltager mere.
5. **Alle dem, der ikke lige kan overkomme det store engagement**
Forstår ikke altid vigtigheden af det og / eller har ikke så mange sociale ressourcer.
Kan godt komme til kaffe.
Hvis noget står i ugeplanen kan de godt gøre det og snakke med barnet om det.

Der findes naturligvis flere slags forældre. Men typerne kan i deres forskellighed måske inspirere til at nuancere tilgangen til forældresamarbejdet? Til at udnytte forskelle? Det er værd at bemærke, at forældre sagtens kan skifte type undervejs i et skoleforløb, eller befinde sig i hver sin ende af skalaen, fx afhængig af om der er tale om 1. eller 2. skolebarn. Det opleves dog ikke altid som lige nemt at skifte 'type', da forældre nemt kommer ind i en rolle, det er svært at slippe ud af.

Det bør bemærkes, at forældretyperne ovenfor er opdelt efter graden af aktivitet ift. møder og kommunikation fra skolen. Analysen har indenfor nærværende ramme ikke kunnet kortlægge andre forældretyper, som fx forældre, som er passive mht. skolemøder, men som på fineste vis bakker op om sit barns skolegang ved at sikre stabilt fremmøde og at eleverne kommer læringsparate i skole. Omvendt siger ovenstående typer heller ikke noget om, hvorvidt de meget aktive forældre bakker op på denne måde. Typerne skal derfor tages som dét de er: Fem karikerede profiler, der kan inspirere til at målrette skole-hjem samarbejdet til forskellige målgrupper, hvis ageren naturligvis er noget mere mangfoldig i den virkelige verden, end ovenstående fem typer skitserer.

De forældre vi har talt med om typerne, genkender umiddelbart sig selv blandt de fem, og de ved også hvor de andre forældre i klassen befinder sig. Mange forældre virker helt lettede over at se sig selv italesat som en type, på lige fod med de andre. Dét gælder især for type 3,4 og 5. Hvad ville ske, hvis vi aftabuiserede at forældre er forskellige? Hvis man på skolen åbent talte om, at ikke alle ligger i gruppe 1? At det er OK at ligge i gruppe 5, at man er respekteret og ikke alene altid velkommen, men at der er noget vigtigt, man kan (og forventes at) bidrage med?

INSPIRATION TIL ET STYRKET FORÆLDRE-SAMARBEJDE

I forløbet har familier og fagpersoner fra 10 skoler med høj udsivning formuleret idéer til hvordan forældresamarbejdet kan styrkes på mellemtrin og i udskoling. Nedenfor ses eksempler på deres input, til inspiration:

Bedre inkludering af nye forældre der kommer til, kan ske ved at have faste kontaktforældre, som fungerer som mentor for nye forældre. Forældrementorere kan fortælle om forældresamarbejdet i klassen og vigtigheden af at deltage, informere om næste fællesarrangement og sikre at nye forældre kender nogen fra start.

Bedre inkludering af to-sprogede forældre ved fx at fortælle om vigtigheden af forældresamarbejdet, stille tolk til rådgivning og foreslå kulturarrangementer, som de kan stå for.

Lærerne kan holde skole-hjem samtale hjemme hos nogle forældre.

Nytænkning af forældremøder med fokus på mere nærvær og udbytte, så flere vil deltage. Der skal skabes en ny kultur: "Sådan gør vi her, når vi holder forældremøder". Elever kan fremlægge, og forældre deltage aktivt. Tema-forældremøder gør, at forældrene ved, at der er noget bestemt de skal se og høre. Mindre forældremøder, hvor dialog sker i mindre grupper og med sidemanden, aktiverer flere forældretyper. Mad til forældremøder er også en motivationsfaktor.

Skolen skal være OBS på at formidle vigtigheden af forældreengagementet på alle årgange og stille klare forventninger og krav til forældre fra 0.-9. klasse. Der skal afstemmes forventninger både socialt og fagligt. Målet er at få alle forældre med i samarbejdet fra de mindre klasser, så alle engageres fra start, og så forældre ikke 'tjekker ud' undervejs i skoleforløbet. Lærerne kan i klassen støtte op om, at forældrene kan kontakte hinanden.

Etablering af kultur med mødetilmelding så skolen kan se hvilke forældre der er tilmeldt til et arrangement, og motivere dem, der ikke har tilmeldt sig. Første forældremøde på alle trin er meget vigtigt. Der bør gøres ekstra indsats for at få alle med. Lederen eller kontaktforældre kan ringe rundt for at motivere til deltagelse.

Lærere og ledere skal være mere OBS på at kommunikere fagligheden til forældre henover hele skoleåret og på alle trin. Især centralt når forældre på de ældre trin ikke er så involveret i lektier og skolegang mere. For nogle forældre er info om faglig progression den vigtigste kommunikation fra skolen.

Løbende og præcis info til forældre fra lederen om problemer, sygemeldinger, vikarer osv. Jo færre 'ubehagelige overraskelser', desto større forståelse.

Ledelsen kan stå for morgencafé hvor forældre kan komme og tale med lederen, fx en gang månedligt. Det kræver blot, at ledelsen sikrer at det arrangeres og er en fast aftale.

Mere kontakt ml. forældre og ml. lærere / forældre så problemer nemt og hurtigt løses. Fast kontakt fra skole til hjem kan fx sikres via ugeplanen. Forældre vil gerne have klar besked, så de ved hvad de skal bakke op og hvad et givent problem går ud på. Dog viser en gruppe 8. klasseselevers feedback på idéen om øget forældresamarbejde, at det er vigtigt at fastholde skolen som elevernes frirum i de ældre klasser, og at forældrene med dette for øje hverken kan eller skal involveres som 'fast del' af hverdagen på skolen.

Lederen italesætter, at forældre altid skal kontakte ham/hende ved tvivl eller bekymring. Dialog om problemer løser det meste. Derfor er det vigtigt, at skolens ledelse i sin tilgang til omverdenen inviterer til dialog. Lederen kan i al sin kommunikation (skriftlig, mundtlig) have et 'signatur-budskab', hvor han/hun inviterer til åben dialog.

Mere erfaringsudveksling mellem lærere om håndtering af forældresamarbejde så de klædes bedre på til at formidle vigtigheden af forældreengagement. Lærerne skal kunne 'sælge' konceptet og de skal i langt højere grad erfaringsudveksle om, hvordan forældresamarbejde gribes an. Lærerkollegiet kan arbejde med elevproblematikker, der blev løst/ikke løst og integrere viden fra indskolingens kultur omkring forældresamarbejdet til mellemtrin og udskoling.

Citater om et styrket forældresamarbejde

”De meget aktive forældre har en ekstra forpligtelse og en opgave ift. de forældre, der ikke plejer at komme. Man skal ikke være bange for at ringe til hinanden, heller ikke selvom det er til nogen, der ikke kan sproget.”

Fagperson

”Det er godt når lærerne hjælper med at få styrket forældresamarbejdet, man har brug for opbakning.”

Forælder

”Man må selv gøre noget som elev, men de skal støtte en., hvis man ikke kan finde ud af det.”

Elev

”Kommunikationen er et væsentligt aspekt i indsatsen hos skoler med mange skoleskift. Den kan understøtte de gode indsatser, undgå misforståelser osv. Det er et element i en indsats.”

Fagperson

”Vi opfordrer til, at kontaktførelse og bestyrelsen sammen planlægger forældremøder, så det ikke er læreren alene, der planlægger. Det kan fx holdes som læringscafé med værkstedsundervisning, hvor forældre prøver billedanalyse som eleverne har været igennem i klassen. Så forældrene tænkes ind i det faglige og flere bliver engageret.”

Fagperson

ANBEFALING

FUTU vurderer, at det største forandringspotentiale omkring forældresamarbejde ligger i at

- / **øge bevidstheden om hvor essentielt forældresamarbejdet** er ift. at lykkes med indsatser på skolen, på skole- og forvaltningsniveau.
- / **skabe overblik over hvad der virker bedst**, ift. de mange redskaber, forløb, kurser og tips om forældresamarbejde, der allerede findes. Forvaltningen kan fx iværksætte kortlægning af feltet og formidle overblik og filtreret inspiration til skoler.
- / **øge kompetencerne hos skoleledere og -medarbejdere i at lykkes med et godt forældresamarbejde**. Dette fx ved at skoleledere sikrer mere erfaringsudveksling mellem trinnene, og forvaltningen sikrer kompetenceudvikling via kurser og værktøjer til ledere og lærerne. Lærere efterlyser bl.a. fleksible 'lige-til-at-gå-til' redskaber, som kan anvendes til at holde involverende og interessante forældremøder målrettet 'alle typer' forældre.
- / **snakke åbent om forskelle på forældre og målrette forældresamarbejdet til forskellige slags forældre**. Dette kan italesættes via forvaltningsinitiativer, der skaber opmærksomhed på relevansen af og redskaber til at målrette forældresamarbejdet og og på lokalt plan ved at skolens kontaktførelse, bestyrelse og personale løbende drøfter hvilke forældremålgrupper der kan bidrage med hvad, og hvordan synergien i en mangfoldig forældregruppe bedst sættes i spil.

Stærke afdelingsovergange

FUTU's analyse viser, at der er et interessant potentiale i at styrke afdelingsovergange på en skole, idet mange elever skifter skole netop i forbindelse med en trinovergang. Af statistikken ser vi, at det især er de ikke-tosprogede der skifter her. Det synes oplagt at arbejde mere strategisk med afdelingsovergange på skole- og forvaltningsniveau, så der er fokus på at bygge stærke broer mellem trin. Målet er at forældre og elever får et solidt indblik i, og en positiv forventning til, næste trin på skolen.

INSPIRATION TIL STÆRKE AFDELINGSOVERGANGE

I forløbet er forældre, elever, medarbejdere og ledere fra 10 skoler med høj udsivning kommet med idéer til hvordan afdelingsovergangene kan styrkes. Nedenfor ses eksempler på deres input, til inspiration:

Reorganisering af trin

Skolen kan lave én trinopdeling ved 5. klasse i stedet for ved både 3. og 7. klasse. Herved opnås færre skift, og dermed en mindskelse af den oplagte mulighed for at skifte skole ved hvert trinskift.

Reorganisering af lærere

En idé er at tydeliggøre et stærkt fokus på fagligheden ved at gøre op med teams i udskoling – så der i stedet sættes på faglærere.

Rumlige/fysiske tiltag

Det fysiske miljø kan formes til mere attraktive rum og være skiftende for de forskellige trin. Der kan fx etableres faglokaler målrettet mellemtrinnet i stedet for klasselokaler, så den øgede faglighed synliggøres og sikres bedre rammer. Skolens rum kan også være med til at styrke afdelingsovergange socialt og trivselsmæssigt: fx bordfodbold og lounge til store, så der er noget at glæde sig til.

Traditioner og fordele ved næste trin

Med det mål at der er noget at se frem til. Traditioner er med til at tegne en positiv identitet for et trin, og formidle en fortælling, der gør at elever glæder sig og tænker "Dét vil jeg ikke gå glip af!" Der skal være flere fordele ved at være de store, såsom ansvar, ture, særlige arrangementer. Skolen kan italesætte udskoling som en mulighed for at starte på en frisk; nye lærere, nye fysiske rammer, nye fag etc.

Fagligheden kan tydeliggøres

Så forældre/elever ved, hvad der læres nu, hvilke temaer der arbejdes med og hvad der er læringsmål på næste årgang. Kommunikation, relation, tryghed ml. skole og forældre skal øges: der skal sendes uge/månedsbreve og fotos ud til forældre på alle trin.

Skolen skal bruge kommunikation med forældre som del af den strategiske brobygning ml. trin

Fx skal det faglige udbytte af næste trin kommunikeres stærkt til forældre, så tvivl om det faglige elimineres. Dette kan se løbende via breve, intra, møder etc., hvor lærere sikrer at forældre løbende får info. Både aktuelle og kommende forældre på et trin bør medtænkes. Ledelsen kan informere mere om, hvad der sker i udskoling, og dermed forberede forældrene.

Løft af de fagligt svageste inden udskoling

Der kan fx laves niveaudelinger, hvor der tilbydes turboforløb for de fagligt svageste i 5. og 6. årgang i dansk og matematik, så alle er klædt på til næste trin. En mulighed er også at lave en forældreskole, hvor elever deltager med sin familie.

Faste overgangsmøder ml. forældre, ledelse og lærere i starten af sidste skoleår på hvert trin

Forældre skal høre: "Hvad tilbyder vi" & "Hvorfor er det godt at gå her". Overgangsmøder skal bygge bro til mellemtrin/udskoling. Der skal kommunikeres strategisk, så forældre og elever får et solidt indblik i, hvad det næste trin har at byde på. Ledelsen, lærere og ressourceperson fra næste trin samt evt. elever og udvalgte forældre kan arrangere møderne. Målet er at afmystificere og promovere næste trin, så det nye ikke er ukendt. Skolen kan også arrangere en åben forældre-café inden udskoling, hvor elever og forældre snakker med andre forældre og elever, der allerede er på næste trin.

Skolen kan afholde en "1. skoledag" ved start på hvert nyt trin

Trinstarten skal markeres; der skal være noget at glæde sig til, og 'den gode start' skal understøttes.

Styrke sammenhold & sammenhæng mellem klassetrin

Skab faglige og sociale broer mellem klasserne henover indskoling, mellemtrin og udskoling. Så eleverne får forskellige koblinger og indsigter i næste trin. Samarbejder mellem lærerne fra indskoling, mellemtrin og udskoling kan også styrkes, så broer bygges for både elever og lærere.

Citater om afdelingsovergange

“For mig behøver afdelingsovergangene ikke styrkes, da det også kan være en fordel at starte på en frisk. Der skal selvfølgelig være en eller anden form for vidensoverlevering og forberedelse til det næste trin, men det er også sundt, at der sker noget nyt – nye lærere, omgivelser osv.”

Forælder

“På skolen italesætter de, at der sker et frafald i udskoling, det skal de da ikke gøre. De skal da i stedet bare promovere skolen, så man ikke tænker, at det bliver dårligt i det sidste trin.”

Forælder

“Det er en god idé, at der er et bedre sammenhold mellem trinene, så man ikke er ‘bange’ for de store. Og de store hjælper de små. Så ser man også frem til at blive en af de store på skolen.”

Elev

“Det ku’ være smart at styrke det, men i 0. klasse kan man slet ikke relatere til, at de skal i 7. klasse. Det skal være en balance, man skal ikke snakke for mange år frem. Men man kan øge kendskabet mere.”

Forælder

“Lederen må gerne informere overordnet hvad der sker på skolen lige nu. Vi forældre vil også gerne vide, hvad der sker i udskoling – hvad man kan forvente og hvad der skal ske. De kan godt være lidt mere åbne om, hvad der venter – tale det op og fortælle om traditionerne.”

Forælder

ANBEFALING

FUTU vurderer, at det største forandringspotentiale omkring afdelingsovergange ligger i at:

- / **blive opmærksom på at trinopdelinger ofte udløser et særligt behov for brobygning** mellem trinnene, og for at promovere næste trin overfor eksisterende forældre og elever. Opmærksomheden kan med fordel øges på såvel forvaltnings- som skoleniveau.
- / **understøtte stærke afdelingsovergange på tværs.** Lokalt på skolen, hvor medarbejdere fra de forskellige trin kan øge kendskabet til hinanden. Samt via forvaltningen, der kan understøtte læring mellem skoler og områder ift. at få spredt gode praksiserfaringer med stærke afdelingsovergange. Forvaltningen kan fx lave en kortlægning af god praksis, invitere til ledermøder om emnet samt overveje temaet som et element på kommunens Sommeruni.
- / **anvende statistikken på skoleskift i dialoger ml. områdechefer og skoleledere** så der løbende er fokus på de reelle skoleskiftermønstre i området og på den givne skole, og konstruktiv dialog om hvordan skolen arbejder med fastholdelse i forbindelse med afdelingsovergange.

Nyklassedannelser som strategisk greb

FUTU's analyse peger på, at nyklassedannelser rummer et interessant forandringspotentiale ift. at fastholde elever og understøtte en god skolegang. Samtidig er det et greb, der virkelig kræver professionel, ledelsesbaseret omhu at gennemføre med succes, da det kan være en udfordring at få såvel forældre som lærere engageret i forandringen på positiv vis.

En erfaringsopsamling af tre københavnske skolars brug af nye klassedannelser i udskolingen viser, at elever og lærere er tilfredse med nyklassedannelse på de tre skoler. Elever og lærere peger på flere positive effekter af nye klassedannelser:

- / Øget trivsel blandt eleverne
- / Mulighed for at skifte rolle
- / Mere arbejdsro i klassen og mindre mobning
- / Bedre social sammenhold
- / Bedre social og faglig sammensætning af klasser

Opsamlingen viser, at nye klassedannelser tilsyneladende mindsker andelen af skoleskifttere.

Kilde: Ny klassedannelse i udskolingen, Erfaringsopsamling, Københavns Kommune, Børne- og Ungdomsforvaltningen, 2012

ANBEFALING

FUTU vurderer, at nydannelser af klasser i mellemtrin og udskoling i højere grad kan medtænkes og bruges som strategisk værktøj til udvikling på skoler i København. Vi anbefaler at:

- / **Skoler og forvaltning øger fokus på nyklassedannelser som strategisk greb.** Eksempelvis udbrede de gode erfaringer mere systematisk, så opmærksomheden om metoden som fastholdelsesgreb spredes. Dette kan fx ske i områdechefers dialog med skolelederne.
- / **Skoleledere klædes godt på til at håndtere nyklassedannelser.** Da grebet rummer en vis risiko for at forårsage skoleskift (hvis kommunikation og rammesætning mislykkes), anbefaler vi at forvaltningen bistår med at skabe overblik over hvordan nyklassedannelser bedst håndteres, og udvikle redskaber/metoder til skolerne. Dette for at understøtte, at skoleledere er klædt godt på til at skabe ejerskab og tryghed blandt lærere, forældre og elever før, under og efter en nyklassedannelse.

Citater om nyklassedannelser

"Vi har en super social klasse. Men på et tidspunkt, så var der gået mange ud. Vi blev lagt sammen med en anden klasse, det virkede."

Elev

"Klassesammenlægninger – nogen få skoler bruger det bevidst altid."

Fagperson

"I 6. klasse bliver vi slået sammen til to klasser og jeg tror der er mange, der bliver positivt overrasket. Først er man nervøs for det, for man kender den klasse man er i. Det betyder også meget, at man kan komme i klasse med nogle, man fungerer godt med."

Elev

"Klassetrivsel er et vigtigt fokus i arbejdet med at styrke en skole, og kommunikation er en væsentlig del af det. At man fx får kommunikeret tydeligt ift. klassesammenlægninger: 'Hvad gør vi, hvorfor gør vi det og hvordan skaber vi tryghed?'"

Fagperson

Inspiration målrettet skolens voksne

I forløbet har de involverede bidraget med forslag til, hvordan skolens voksne kan understøtte udviklingen af den gode skole og fastholdelsen af elever. Nedenfor præsenteres således inspiration til, hvordan skoleledelse, lærere, kontakt-forældre og bestyrelse understøtter den gode udvikling. Som tidligere nævnt er pædagoger ikke medtaget som særskilt medarbejdergruppe, da de ikke er specifik italesat i desk research materialet og det samskabende forløb.

Ledelsen

Et vigtigt aspekt ved fastholdelse af elever er en tydelig, lyttende og konsekvent ledelse, der støtter op om lærerne, men også stiller krav til sin lærerstab. En leder i øjenhøjde, der sikrer kommunikation til forældre om fagligheden og hvad de positivt kan forvente på næste trin. Det er væsentligt at lederen aktivt følger op på problemer, og skaber en kultur, hvor børn og voksne føler sig velkomne til uformel dialog om stort og småt. En vigtig ledelsesopgave er at sikre godt forældresamarbejde.

Citater om ledelsen

"Hvis der er et stort problem med en klasse, så skal lederen gå ind og støtte læreren. Det kan være i forbindelse med at tackle de unge eller mht. forældresamarbejdet."

Fagperson

"Lederen skulle lave nogle ordentlige regler. Hvis man som elev laver noget lort, så skal man bare ud. Der skulle være mere konsekvens. Så tror jeg folk ville rette ind eller finde et andet sted at gå."

Elev

"Der bør laves en kompetenceafdækning af ledelsesteamets kompetencer som led i at udvikle en skole. For at se om man har de nødvendige kompetencer."

Fagperson

"Lederne skal være konsekvente overfor peberspray og knive. Ellers så er det, at den næste dag kan de elever bare gøre det igen. Der er ikke konsekvenser."

Elev

Lærerne

Børn og forældres primære kontakt til skolen er lærerne, som selvsagt har stor betydning for familiers oplevelse af skolen. Et vigtigt aspekt ved fastholdelsen af elever, er lærere, der ikke blot *realiserer*, men også stærkt *formidler* elevernes faglig udvikling i aktiv dialog med forældre. Lærernes engagement i elever og forældre, både i hverdagens dialoger og i sociale / faglige arrangementer understøtter familiernes relation til skolen. Lærernes evne til at fastholde og udvikle forældresamarbejdet på alle klassetrin og ved afdelingsovergange, er centralt.

Se evt. bilag 6 for andre forslag vedr. lærerstaben.

Citater om lærerne

"Jeg synes mere, at vi skal evaluere slut på ugen eller på et forløb, det kan vi gøre samlet i klassen. Det gør vi på min nye skole, og det betyder at vi elever faktisk bliver hørt og læreren kender vores ønsker."

Elev

"Medarbejderne skal også have fokus på relationerne til børnene. De skal opbygge inkluderende fællesskaber, så man som barn føler sig som en del af noget. Så har man jo lyst til at være der."

Fagperson

"Det giver meget at ligge lærerplaner ud på intra, så forældre kan følge med i, hvad der sker."

Fagperson

"Både lærere og ledere skal være mere OBS på at kommunikere fagligheden til forældrene."

Fagperson

Kontaktforældre

Ledere og lærere kan med fordel sikre at alle klasser har kontaktforældre, og at de sættes i spil i forhold til skolens initiativer. Kontaktforældre skal have en tydelig ramme at arbejde indenfor og konkrete opgaver. De kan fx medvirke i planlægning af forældremøder, hjælpe med rekruttering af forældre til arrangementer og til nye kontaktforældre. De kan være mentorer for nye forældre i en klasse, understøtte trivsel og at alle forældre oplever en meningsfuld relation til skolen.

Skolebestyrelsen

Skolen kan med fordel bruge skolebestyrelsen strategisk til at fortælle de gode historier om skolen, og agere skolens ambassadører i hverdagen og til arrangementer, hvor skolen skal kommunikere en klar, positiv fortælling om sig selv. Bestyrelsen kan bidrage med input til planlægning af spændende forældremøder. De kan understøtte realiseringen af gode samarbejder og klar kommunikation mellem forældre, ledere og lærere, både ved at udvikle principper og forventninger for dette, og ved løbende at gøre status på skolens faktiske samarbejds- og kommunikationskultur.

Citater om kontaktforældre

"Ingen fortæller dem hvad det er, hvad deres rolle er osv. De ved ikke hvad de skal. Der kunne man også bruge nogle ældre kontaktforældre eller skolebestyrelsen til at fortælle, hvad der foregår."

Fagperson

"Kontaktforældrene er virkelig vigtige. De kan også være aktive i planlægning af møder og til at snakke med de andre forældre."

Fagperson

Citater om skolebestyrelsen

"Vi opfordrer kontaktforældre og bestyrelsen til at man sammen planlægger forældremøder – så det ikke er læreren alene der planlægger. Så giver vi masser af konkrete eksempler på, hvordan et møde kan holdes."

Fagperson

"Skolebestyrelsen kan jo gå ud og vise sig på forældremøderne og fortælle lidt om, hvad de har lavet og besluttet."

Fagperson

Inspiration målrettet Børne- og Ungdomsforvaltningen

Børne- og Ungdomsforvaltningen har ved analysens start efterspurgt input til forandringspotentialer hos forvaltningen selv, i forbindelse med elevens skoleskift. I forløbet har de involverede peget på følgende pointer vedr. dette:

- / Skolemedarbejdere oplever, at skolelederne presses for meget af Børne- og Ungdomsforvaltningen. Lederne får for mange opgaver, og har ikke tid til de vigtigste opgaver.
- / Skolemedarbejdere oplever, at Børne- og Ungdomsforvaltningen er for svær at komme i kontakt med.
- / Skolerne efterspørger en mere åben dialogkultur, hvor problemer på skolen i højere grad kan italesættes. Et perspektiv på dette er at, skoler og ledere måles og får bonus efter præstation, så lederne "tør" ikke sige til Børne- og Ungdomsforvaltningen, at der er noget galt.
- / Børne- og Ungdomsforvaltningen har ikke nok fokus på at understøtte inklusion i praksis og skolens arbejde med udsatte elever. Det opleves pt. som en meget stor udfordring. Skoler påpeger at der ikke gøres nok for elever, der mistrives. Skoler og familier italesætter at 'systemet' er for trægt, der er for stort bureaukrati og mange oplever manglende eller for sen handling på mistrivsel. Dette vurderes som en vigtig medvirkende årsag til at en klassekultur ødelægges. Skoler oplever i den forbindelse Socialforvaltningen som en meget stor barriere.

ANBEFALING

Med øje for ovenstående pointer og i lyset af den samlede analyse, anbefaler FUTU at Børne- og Ungdomsforvaltningen sætter fokus på følgende områder:

1. Styrk dialogen mellem områdechef og skoleleder

Dialoger bør understøtte skolens præstation ved at der sættes klare forventninger til ønsket ændring/udvikling og ved at integrere 'skoleskift' og 'forældresamarbejde' i de emner, der løbende drøftes. Forvaltningen kan sætte retning via succeskriterier og krav på disse områder til skoleledere, så dialogerne tager udgangspunkt i nogle foruddefinerede, faktuelle krav. På den vis fremstår udfordringer og progression tydeligt, hvilket er et godt udgangspunkt for en konstruktiv udviklingssamtale.

Omvendt skal forvaltningen i højere grad invitere til at ledere kan drøfte reelle problemer på skolen. Børne- og Ungdoms-

forvaltningen bør etablere en kultur, hvor skoleledere oplever tryk og får hjælp via anerkendende sparring – også om fiaskoer og udfordringer. Dette kan fx understøttes ved at sikre, at områdelederne har en åben, nysgerrig og anerkendende tilgang til lederne, med fokus på positiv udvikling af skolen. Områdeledernes kompetence til dette kan understøttes metodisk via kompetenceudvikling. Her kan der findes inspiration i tilgangen appreciative inquiry (AI), som på dansk kan oversættes til 'værdisættende udspørgen'. AI er en anerkendt metode til at skabe forandring og udvikling, og forny leder- og samtalekulturen i en selvstyrende organisation, og der findes en række lederuddannelser i dette.

"Jeg mener faktisk, at man i dialogerne mellem skole- og områdeleder skal fokusere på at udvikle. Man kunne godt som områdeleder gå ind i en undersøgende samtale med skolelederne, så man kan arbejde med problemerne. Det skal skolelederne også kunne gøre med sine medarbejdere."

Fagperson

"Forvaltningen skal måle parametre og så se om de kan gøre noget. Det er ikke noget man har gjort på ledelsesniveau. Vi skal i dialog. Det kan man jo godt gøre på en ordentligt måde, så vi alle sammen lærer noget af det, så vi kan hjælpe og støtte medarbejdere og samtidig sikre at lærerteamet i deres samarbejde fokuserer på der, hvor problemerne er."

Fagperson

Børne- og Ungdomsforvaltningen bør i særlig grad sikre bedre opbakning til skolelederes håndtering af lærere, der ikke performer og hvor afskedigelse er den bedste løsning. Børne- og Ungdomsforvaltningen bør generelt sikre bedre tilgængelighed for skoleledere ift. understøttelse af ledelsesopgaven.

"Min søn har en matematiklærer, der er meget dårlig og som ikke hjælper dem, der ikke forstår faget. Udover at han er dårlig til at lære dem noget fagligt, så snakker han meget grimt til eleverne og rækker 'fuck' til dem."

Forælder

2. Sikre systematisk forældre-feedback

Børne- og Ungdomsforvaltningen kan med fordel udvikle systematik og redskaber, så der løbende kan tage temperaturmåling på forældresamarbejdet på skolen og i kommunen. Eksempelvis:

- / Et årligt spørgeskema til forældre, som skoler kan inspireres af / eller en temperaturmåling der skal gennemføres. Skemaet kan indeholde et sæt spørgsmål, der tager max 10 min at besvare, og som kommer omkring emner som forældresamarbejdet i klassen, forældre/lærer-samarbejde, forældre-leader-kommunikation, trivsel, fysiske rammer, opfattelse af faglig progression, generel tilfredshed mv.

gruppe er vigtig. Forældre og elever italesætter udfordringer og oplevelser forskelligt. Begges perspektiver rummer vigtig læring for skoler og forvaltning.

Forældre- og elevfeedback kan sættes i spil hos skolebestyrelser, på forældremøder og være et godt input til kommunens og skolers prioritering af kompetenceudvikling og indsats. Børne- og Ungdomsforvaltningen kan i første omgang undersøge om der er skoler, der allerede har udarbejdet systemer eller redskaber, der kan inspirere den videre udvikling.

Citater om forældre-feedback

”Man kan godt omvende 8 ud af 10 forældre, der ønsker at skifte. Man skal ofre tid på hver eneste familie. Men det kræver en masse. Så det næste er, at når der er noget af det forældrene siger, der er noget om, så kræver det at man som leder går ind og gør noget ved problemerne. For så skal man ikke omvende særligt mange. Der skal handles på den årsag, der er til at de vil flytte.”

Fagperson

”Den mest solide viden om årsagen til udsivning findes jo selvsagt på skolen selv, men ikke mange skoler systematiserer indsatsen omkring det. Alle skoler har en samtale med forældre, når de forlader skolen, men de har sjældent systematiseret viden om hvorfor. Der mangler en form for feedback system.”

Fagperson

”På vores skole har vi ikke som ledere tid til at ringe rundt til forældre osv. Vi står nogle gange ude foran skolen om morgenen og siger ’godmorgen’ til forældre og elever. Men det ville da være dejligt for os, hvis vi fik noget konkret feedback, som vi kunne arbejde videre med.”

Skoleleder

- / Funktion på skolens intra, der inviterer forældre til at give konstruktiv ris & ros, og som formidles til skolelederen månedligt. Feedback kan samles årligt og drøftes i skolebestyrelsen.
- / En interviewguide ved skoleskift, så skolen får opsamlet viden om årsager til skoleskift, der kan bruges til strategisk udvikling og prioritering af indsats. Forvaltningen kan i samarbejde med skolerne udforme faste spørgsmål ved skoleskift, som kan hjælpe med systematisk viden og kommunal opsamling af primærårsager til skift.
- / Desuden bør det sikres, at eleverne også høres i et feedback-system. Særligt på mellemtrinnet og i udskoling har eleverne stor indflydelse på, hvorvidt der skiftes skole eller ej, og deres feedback som skolens primære mål-

3. Brug data strategisk

Der registreres pt. en mængde data omkring skoleskift i hhv. Skoleskifterystemet og KMD Elevdata. Børne- og Ungdomsforvaltningen og skolerne kan med fordel bruge statistikken strategisk i det løbende arbejde med at prioritere forvaltningens og skolens indsats, dvs. som et greb til løbende at se, hvor de største udfordringer og forandringspotentialer ligger. Statistik omkring skoleskift og forældresamarbejde (hvis der etableres et system omkring dette) kan med fordel integreres i vurdering af skolens performance.

Børne- og Ungdomsforvaltningen kan med fordel foretage et eftertjek og en justering af de databaser, hvor mønstre og årsager til skoleskift registreres. Udbyttet af databaserne begrænses pt. af at ikke alle skoler registrerer data, af at data mellem databaserne ikke er direkte sammenligning og af at visse svarkategorier ikke giver læring for skole og forvaltning; dette bl.a. vedr. registrering af årsager til skoleskift.

4. Skab overblik over hvad der virker. Spred viden & de bedste redskaber

Børne- og Ungdomsforvaltningen kan med fordel understøtte målrettede lokale indsatser på kommunens skoler ved at skabe bedre overblik over det store udbud af tiltag (kurser, sparringsforløb, analysetyper, redskaber til forældresamarbejde osv), som forvaltningen og andre udbyder ift. at fastholde elever. Forvaltningen bør skabe sig et overblik over hvad der virker bedst; identificere gode erfaringer, og sprede viden om de bedste redskaber til skolerne.

FUTU's erfaring fra fire Leder- og MedarbejderFORA i forløbet, hvor 10 skoler mødtes og drøftede årsager til skoleskift og veje til at mindske det, viser at skolerne indgår engageret i erfaringsudveksling på tværs. Ledere og medarbejdere var meget nysgerrige på hinandens tiltag til at mindske skoleskift. FUTU kunne i dialogerne registrere en generel åbenhed og vejlilje ift. at dele idéer og egne erfaringer om hvad der virker. Alene det at alle 10 udvalgte skoler var repræsenteret på medarbejder- og/eller lederniveau i workshopforløbet [trods relativt korte tidsvarsler i en travl eksamenstid], vidner om et godt udgangspunkt for mere læring mellem skoler.

5. Styrk fundamentet for inklusion: Styrk samarbejdet med Socialforvaltningen

Børne- og Ungdomsforvaltningen kan med fordel sætte fokus på at samarbejdet med Socialforvaltningen styrkes på skoleniveau; dette hvad angår såvel skoleledere som -medarbejdere. Dialoger med Børne- og Ungdomsforvaltningen indikerer, at dette arbejde allerede er igang. Denne analyse viser dog, at der fortsat er meget store udfordringer forbundet med det tværgående forvaltningsarbejde, og at dette opleves som en væsentlig barriere for at lykkes med tiltag målrettet fx trivsel, faglighed og inklusion på flere skoler. FUTU anbefaler, at Børne- og Ungdomsforvaltningen har skarpt øje for at sikre bedre arbejdsgange mellem forvaltningerne, særligt i forhold til at sikre gode rammer for realisering af tidens ambitioner om inklusion på skolerne.

Se evt. bilag 6 for andre pointer vedr. udsatte elever og inklusion.

Citater om overblik og viden om hvad der virker

"Erfaringsudveksling på tværs af skolerne er et stort potentiale. Hver skole er i høj grad en Ø. Så har man forsøgt med sommeruniversitet, men det er trods alt kun 2 dage om året. Der er alt for lidt erfaringsudveksling på tværs i kommunen. Hvorfor ikke lave noget jobrotation? Så fik man en masse inspiration på tværs af skolerne. Så man oplevede på sin egen krop, hvordan andre gjorde noget anderledes."

Vidensperson

"Vi laver ikke evaluering af de kommunale tiltag på folkeskolerne. Der er en opfølgning med områdeledelsen og kvalitetssupport-samtaler, men det er ikke evidensbaseret. Det er ikke nødvendigvis, at der kan ses en årsag/virkning. Der kunne godt være nogle eksterne, der lavede en evaluering; hvad virker og hvad virker ikke? Eller måske årlige seminarer, som er handlingsorienterede i stedet for projektorienterede?"

Fagperson

"Hvorfor samarbejder man ikke skolerne imellem? Lige nu er man rivaler. Jeg tror ikke at lederne på ledelsesmøderne bruger kræfter på at dele erfaringer, det har de ikke tid til på de møder."

Skolemedarbejder

"Der skal ikke være så mange initiativer for hver skole – det skal være gennemskueligt for lederen. Der skal koordineres og være samklang mellem initiativerne fra forvaltningen."

Fagperson

6. Understøt mere erfaringsudveksling mellem skoler

Forvaltningen kan med fordel understøtte, at skoler i større grad besøger og lærer af hinanden. Eksempelvis ved at planlægge leder- og lærerkurser, hvor fokus er gensidig erfaringsudveksling, samt ved at agere platform for gensidige korte lederpraktikker eller ledernetværk, hvor der er kan ske systematisk erfaringsudveksling om fx tilgange til forældresamarbejde, brobygning mellem trin, branding strategier, skolens kommunikationskultur mv. Forvaltningen kan måske i højere grad se sig selv som brobygger, og sørge for, at udvalgte skoler kobles for at udveksle erfaringer og tricks vedr. fastholdelse af elever. Statistikken kan være et første udgangspunkt for at identificere hvilke skoler der kan lære af hinanden på udvalgte områder.

Citater om erfaringsudveksling mellem skoler

”Skolerne skulle komme på besøg hos hinanden og være de kritiske brillen. Så kan vi jo lære af hinanden.”

Fagperson

”Det er vigtigt at være kollegaer med de andre skoleledere ... der skal samarbejdes.”

Fagperson

”På mine nye skole har de nogle meget bedre systemer til at håndtere eleverne. Timerne er også struktureret anderledes, vi bliver niveauopdelt i timerne så alle kan følge med og bliver udfordret. Det kunne min gamle skole da godt lære af.”

Elev

”Der er ikke nogen skoler, der skal have flere fordele end andre. Hvis der er noget der virker godt, så er det da bare om, at få det implementeret på alle skoler i København.”

Forælder

6 METODE

CO-CREATION

Projektet er gennemført i et samskabende forandringsforløb med forældre, elever og fagfolk. Metoden co-creation er en udviklingsmetode, der sætter fokus på at skabe nye løsninger med målgruppen. Co-creation er en åben, men også styret proces, der konstant bygger videre på målgruppens idéer og feedback. De temaer, udfordringer og forslag, som vi beskriver, er derved udviklet i tæt samarbejde med dem. Forløbet er gennemført marts – juni 2015.

DESK RESEARCH

Desk researchen har vist, at der kun findes få publikationer om udsivning fra folkeskoler i Danmark. Vi definerer udsivning som 'en relativ stor mængde skoleskift på en skole, hvor eleverne ikke flytter bopæl'. FUTU har identificeret relevante lokale undersøgelser i København, publikationer som indeholder teser om årsager til udsivning, samt publikationer om andre udfordringer i folkeskolen, som vi vurderer relevante for problematikken. Desk researchen har også omfattet analyse af kvalitetsrapporter fra de ti skoler i København med høj udsivning.

Desk researchen bidrog i projektets indledende fase til at identificere teser om årsager til udsivning, og indkredse temaer, der senere kunne sættes i spil, når vi udviklede idéer i samspil med forældre, unge, ledere og medarbejdere. Desk researchen omfatter materialetyper som forskningsrapporter, evalueringer, artikler, ekspertpræsentationer og lokalanalyser fra København. Se Bilag 1 for en oversigt over kilderne, hvor du ved størstedelen kan klikke dig direkte videre til publikationen, samt bilag 6 for en oversigt over hovedpointer fra desk researchen ift. de fem årsager, der ikke er i hovedfokus i denne rapport.

SKOLEBESØG

FUTU har gennemført besøg i spisefrikvarter på 10 udvalgte skoler med høj udsivning, samt haft uformelle elevsamtaler omkring elevernes oplevelser med skolen. Dette har givet os et indblik i skolernes miljø og det levede hverdagsliv, samt en forståelse af skolernes fysiske og sociale rammer.

LEDER- & MEDARBEJDERFORUM

Der er gennemført 2 leder- og 2 medarbejderforum, hvor der i grupper er kortlagt, prioriteret og nuanceret årsager til udsivning, og udviklet idéer til elevfastholdelse. På alle fora er anvendt metoderne co-creation og strategisk design til at inspirere målgruppen, og præcisere og målrette idéer. Alle udvalgte 10 skoler med høj udsivning har været repræsenteret på et eller flere Fora.

INTERVIEWS

Der er gennemført 18 hjemmeinterviews med forældre og 6.–9. klasses elever, med erfaring fra de 10 skoler med høj udsivning: 7 interviews med én forældre, 11 med både forælder og elev, og 1 med begge forældre. Begge køn og forældre/elever med forskellig etnisk baggrund er repræsenteret i informantgruppen. Familierne er udvalgt, så der er interviewet elever, der stadig går på en af de ti skoler, og elever der har skiftet skole. De første interviews bidrog til kortlægning af årsager, mens senere interviews primært blev anvendt til udvikling af forslag og feedback på/nuancering af idéer fra ledere og medarbejdere. Derudover er gennemført 5 interviews med videnspersoner og ledere med erfaring fra tilstrømningsskoler (1 privat- og 1 folkeskole).

FEEDBACK-MØDE MED ELEVER

Vi har få dage før afslutning af analysen haft et feedback møde med otte 8. klasses-elever, der bidrog med feedback på de udviklede idéer og anbefalinger. Metoden på mødet var et fokusgruppe-interview, som er en velegnet metode til at afdække målgruppens umiddelbare reaktion, da det er en ikke-styrende interviewstil, som åbner for forskellige og gerne modstridende synspunkter.

STATISTISK ANALYSE

Via KMD elev og Skoleskiftersystemet har vi foretaget en kvantitativ analyse af udsivningsmønstre på samtlige folkeskoler i København. Dette har givet en målbår og konkret data på en bredere elevgruppe i kommunen. Datagrundlaget har givet mulighed for at sige noget om, hvilke elever der er mest tilbøjelige til at foretage skoleskift, hvornår skoleskiftene forekommer og hvilke skoletyper de skifter til. Dette har sikret en præcis viden om udsivningsmønstre i København.

STRATEGISK DESIGN

Der er løbende gjort brug af visuelle redskaber, skræddersyet til målgruppe og formål. FUTU bruger design strategisk til at skabe overblik, visualisere udfordringer, målrette og inspirere til idéer. Redskaberne er bl.a. velegnede til at få mennesker til at co-create nye løsninger. Anvendte redskaber er:

- / Kortlægningsredskab med fokus på skoleprocessen – grafisk design af brugerrejse
- / Inspirationsboards med viden fra desk research, statistik og forældre- og elevoplevelser
- / Opgaveark, om årsager og idéer

Læs mere om FUTU's metoder på www.FUTU.dk

07-08-2015

Sagsnr.
2015-0028075

Dokumentnr.
2015-0028075-11

Sagsbehandler
Nina Raaschou

Bilag 2. Rapportens ti temaer og forvaltningens igangværende indsatser her indenfor

FUTU beskriver i rapporten i ”Udvikling af gode skoler i København - Om fastholdelse af elever” ti temaer, der betegnes som medvirkende årsager til skoleskift. De ti temaer er følgende:

1. Forældresamarbejde og kommunikation,
2. Lærerne
3. Ledelsen
4. Det sociale og frikvartererne
5. Det faglige
6. De fysiske rammer
7. Skolens image
8. Eleverne
9. Nyklassedannelser
10. Afdelingsovergange.

Til orientering gives nedenfor en kort status på forvaltningens indsatser de seneste år indenfor de ti temaer.

FUTUs beskrivelse af de 10 temaer (fra rapporten, s.3)	Forvaltningens aktuelle indsatser indenfor temaet
Forældresamarbejde og kommunikation Mangel på forældreinvolvering, manglende dialog og manglende relationer mellem skole og hjem kan medføre usikkerhed og utryghed og skabe dårlige skoleforløb	- ”Fortæl din skole”- kommunikationsstrategi- og værktøjer til 50 skoler - Understøttelse af og samarbejde med forældreorganisationerne ”Skole og Forældre” og ”Brug folkeskolen” - Pilotprojekt på seks skoler om skole/hjemsamarbejde (støttet af AP. Møller- fonden)
Lærerne Usikkerhed om lærernes evne til at sikre høj faglighed og trivsel; til at tilgodese de fagligt dygtigste og håndtere uro i klassen, kan bevirke ønske om skoleskift	- Omfattende kompetenceudvikling for lærere i synlig læring, fx uvm-seminarer, Sommeruni, projekt ”Læring, der ses” (støttet af A.P.Møller fonden) - Mulighed for at benytte hhv. det Faglige Implementeringsteam og de Faglige Fyrtårne til at gennemføre forløb på skolerne, der udvikler lærernes faglige kompetencer - Uddannelse af lærere til højere kompetencedækning (tidl. linjefag) - Mulighed for at benytte kommunens kompetencecentre der leverer support til skolernes inklusionsarbejde

	<p>- Uddannelse i klasserumsledelse løbende og på Sommeruni</p> <p>- Turboforløb for hhv. fagligt stærke og fagligt svage elever</p>
<p>Ledelsen Hvis ledelsen ikke er i øjenhøjde med sin omverden og ikke fremstår tydelig, visionær og konsekvent, kan det sprede utryghed og usikkerhed</p>	<p>- Indgår i kvalitets- og supportsamtalerne og i resultataftalen med den enkelte skoleleder</p> <p>- Skoleledelsesprofil med efterfølgende kortlægning og opfølgning,</p> <p>- Styrkelse af skoleledernes kompetencer indenfor ledelse og kommunikation</p> <p>- Styrkelse af skoleledernes kompetencer til at observere lærernes undervisning og efterfølgende give faglig feedback</p>
<p>Det sociale Lav trivsel, mobning, slåskampe og fastlåste elevgrupperinger ift. køn og etnisk baggrund kan motivere til skoleskift</p>	<p>Årlig elevtrivselsundersøgelse, hvis resultater, bl.a. om mobning, indgår i kvalitetsrapporterne og ledelsesmæssige dialoger i den forbindelse</p>
<p>Det faglige Larm, manglen på en kultur, hvor læring har høj status og lektier er normen, samt undervisning der opleves som kedelig og et lavt karaktergennemsnit, kan medføre ønske om skoleskift</p>	<p>- Indsatser i forbindelse med implementering af folkeskolereformen har styrket fokus på det faglige</p> <p>- 12 skoler er fra skoleåret 2015/16 på faglig handleplan med henblik på at styrke deres faglige resultater</p>
<p>De fysiske rammer De fysiske rammer påvirker børn og voksnes oplevelse af skolen.</p>	<p>Målrettet indsats på at forbedre de fysiske rammer via renovering af eksisterende bygninger samt nybyggeri</p>
<p>Skolens image Et dårligt image kan, uanset om det er rigtigt eller ej, bevirke udsivning</p>	<p>- ”Fortæl din skole”</p> <p>- Imageanalyser af udfordrede skoler</p>
<p>Eleverne Elevsammensætningen kan være årsag til skoleskift</p>	<p>Indsatser målrettet fastholdelse og tiltrækning af elever på den enkelte skole via Københavnmodellen</p>
<p>Nyklassedannelser Nye klassekonstellationer kan - strategisk anvendt,- forhøje trivsel, og hvis de ikke gennemføres eller gennemføres dårligt, medføre usikkerhed</p>	<p>Områdets medarbejdere, fx inklusionskoordinatorer supporterer skoler i forbindelse med klassesammenlægninger</p>
<p>Afdelingsovergange Skolen bør være OBS på afdelingsovergange som medvirkende årsag til skoleskift</p>	<p>Drøftelser og videndeling blandt skoleledere og forvaltning i forbindelse med ændringer i skolestruktur</p>

BILAG

TIL RAPPORTEN 'UDVIKLING AF GODE SKOLER I KØBENHAVN'

BILAG 1. DESK RESEARCH KILDER	2
Undersøgelser i København	2
Undersøgelser om skoleskift og årsager	2
Andre relevante publikationer om folkeskolen	3
BILAG 2. FORSKELLE PÅ OMRÅDER I KØBEHAVN	5
Områdeforskelle vedr. udsivningsomfang, køn, sprog og klassetrin	6
Områdeforskelle vedr. årsager til skoleskift	10
BILAG 3: ANALYSE AF RÅDGIVNING I FORBINDELSE MED SKOLESKIFT	11
BILAG 4: METODE BEMÆRKNINGER	15
Bemærkninger til analyse af udsivningsmønstre fra databasen KMD Elev	15
Bemærkninger til analyse af udsivningsmønstre fra databasen Skoleskiftersystemet	16
Sammenligning af data fra Skoleskiftersystemet og KMD elev	18
BILAG 5: STATISTIK PÅ ÅRSAGER TIL SKOLESKIFT	19
BILAG 6: ANDRE ÅRSAGER OG TILKNYTTET FORSLAG	22
Det sociale og frikvartererne	22
Forslag: Øg trivslen via ansvarlig lærer på mellemtrin og i udskoling	24
Eleverne: Fokus på udsatte og to-sprogede	25
Forslag: Styrk inklusionen	26
Det faglige / timerne	27
Forslag: Velorganiseret og stabil lærerstab	28
De fysiske rammer	29
Forslag: Gør mere rent, skab bedre rum og udbred budskabet	30
Skolens image	31
Forslag: Ambassadører, visuel kommunikation og målrettet branding	31
BILAG 6. ØNSKER TIL FORMIDLING & IMPLEMENTERING	33

BILAG 1. DESK

RESEARCH KILDER

Nedenfor ses en oversigt over publikationer brugt i analysen af årsager til hvorfor nogle elever skifter skole uden at skifte bopæl, og hvad der skal til for at fastholde flere elever på en skole. Kilderne er inddelt i tre kategorier; 'Undersøgelser i København', 'Undersøgelser om skoleskift og årsager', samt 'Andre relevante publikationer om folkeskolen'.

Undersøgelser i København

Børne- og ungdomsforvaltningen (herefter **BUF**), KBH Kommune, 2012. *Imageanalyse af skolerne i Sydhavnen – Sydhavnen i Bevægelse*.

BUF, KBH Kommune, 2012. *Arbejdsrapport - Imageanalyse af skolerne i Sydhavnen – Sydhavnen i Bevægelse*

BUF, KBH Kommune, 2008. *Skoleliv og skoleskift på to skoler på Østerbro*

BUF, Københavns Kommune, 2013. *Opfølgning på fastholdelse og skoleskift blandt københavnermodelbørnene årgang 1 og 2.*

<https://subsite.kk.dk/~media/8F051F39477A4ADFA40DA59FFC65DE73.ashx>

BUF, Københavns Kommune, 2012. *Relevante historiske undersøgelser.*

BUF, Københavns Kommune, 2012. *PR Kampagne for folkeskolen.*

BUF, Københavns Kommune, 2012. *Ny Klassedeling i udskoling.*

BUF, Københavns Kommune, 2011. *Ingen børn ladt i stikken – udvikling af den københavnske folkeskole med inspiration fra anbefalinger fra Faglighedsudvalget.*

<http://www.folkeskolen.dk/~Documents/162/68962.pdf>

HR7, 2014. *Imageanalyse af Korsager Skole & KKFO 2014 – Arbejdsrapport*

Undersøgelser om skoleskift og årsager

Rangvid, Beatrice Schindler, AKF, 2007. *School choice, universal vouchers and native flight out of local public schools.* <https://bibliotek.dk/da/moreinfo/netarchive/870970-basis%253A28151071>

Broberg, Mads Bonde, 2010. *Flere tosprogede elever skifter skole.* Morgenavisen Jyllandsposten [Indland], d. 17. Juli, 2010

Madsen, Tanja Nyrup, A4, 2007. *Svage elever skræmmer forældre væk fra folkeskolen.*

http://www.ugebreveta4.dk/svage-elever-skraemmer-foraeldre-vaek-fra-folkeskolen_18079.aspx

Bruun-Schmidt, Maria, 2014. *Dårlig trivsel får mange børn til at skifte til en ny skole.* Politiken [Danmark], d. 6. April, 2014

Andersen, Lars Otto, 2004. *Folkeskole kontra privatskole*. Berlingske tidende [Web], d. 3. November, 2004. <http://www.b.dk/danmark/folkeskole-kontra-privatskole>

Kamil, Carolina, MM, 2012. *Elevflugten kan ikke bremses med økonomiske midler*. <https://www.mm.dk/elevflugten-kan-ikke-bremses-med-økonomiske-midler>

Rambøll, 2011. *Evaluering af mere frit skolevalg*. <http://www.uvm.dk/~media/UVM/Filer/Udd/Folke/PDF12/120221%20Frit%20skolevalg%20rapport.pdf>

Børns Vilkår, 2011. Nissen sidder i klasselokalet. <http://www.bornsvilkar.dk/NewsArchive/2011/11/Nissen-sidder-i-klasselokalet.aspx#.VRUjUTqx0kg>

Andre relevante publikationer om folkeskolen

UVM, 2013. *Forældresamarbejde og inklusion, Afdækning af et vidensfelt i bevægelse* <http://www.uvm.dk/~media/UVM/Filer/Folkeskolereformhjemmeside/Ressourcecenter/140815%20Rapport%20om%20forældresamarbejde%20og%20inklusion%20med%20bilag.pdf>

Dansk Center for Undervisningsmiljø, 2003. *Mobning og udvikling af kriminel adfærd – et kendetegn ved skolen?* <http://pub.uvm.dk/2003/mobning/rapport.pdf>

DPU og Aarhus Universitet, 2011. *Mobning gentænkt*. <http://samples.pubhub.dk/9788741259208.pdf>

SFI, 2013. *Ledelse. Lærere, undervisning og elevpræstationer i folkeskolen*. <http://www.sfi.dk/søgesvar-4455.aspx?Action=1&NewsId=3891&PID=9262>

SFI, 2011. *Ledelse, læring og trivsel i folkeskolen*. <http://www.sfi.dk/søgesvar-4455.aspx?Action=1&NewsId=3243&PID=9262>

Undervisningsministeriet, 2014. *Ro og klasseledelse i folkeskolen – anbefalinger fra ekspertgruppe om ro og klasseledelse*. http://www.uvm.dk/~media/UVM/Filer/Udd/Folke/PDF14/Aug/140812_Anbefalinger_fra_ekspertgruppen_om_ro_og_klasseledelse_Kort_udgave.pdf

MM, 2011. *Folkeskolen forsvinder i de næste ti år*. <https://www.mm.dk/folkeskolen-forsvinder-i-de-naeste-ti-ar>

MM, 2009. *Den innovative folkeskole udfordrer de sociale rammer*. <https://www.mm.dk/den-innovative-folkeskole-udfordrer-de-kommunale-rammer>

MM, 2008. *Gode skoler trods dårlige odds*. <https://www.mm.dk/gode-skoler-trods-d%C3%A5rlige-odds>

MM, 2007. *Folkeskolen er på afveje*. <https://www.mm.dk/folkeskolen-er-p%C3%A5-afveje>

SFI, 2011. *Antimobbeprogrammer virker*. <http://www.sfi.dk/Default.aspx?ID=7986>

Cepos, 2013. *Hvor god eller dårlig er din skole?* <http://www.cepos.dk/content/hvor-god-eller-d%C3%A5rlig-er-din-skole>

Danske Kommuner, 2014. *Fakta om folkeskolen*.

<http://www.danskekommuner.dk/Artikelarkiv/2014/Magasin-20/Fakta-om-folkeskolen/>

Forskningsmagasinet "Ny Viden", Syddansk Universitet, 2008. Folkeskolen udnytter ikke sit potentiale.

http://static.sdu.dk/mediafiles//Images/Om_SDU/Faellesadministrationen/Presse_formidling/PDF%20filer/sdu%20nyviden%2003%202008.pdf

Forskningsoplæg, Aarhus Universitet, 2014. *Præsentation af "Trivselsfremmende udvikling*. Tirsdag d. 19. August, 2014.

http://edu.au.dk/fileadmin/edu/Praesentationer/Konferencer/Folkeskole_forandring_08_2014/Jeanette_og_Venka_plenum_oplaeg_Trivselsfremmende_skole_2014_Simovska_og_Jensen.pdf

Forvaltningsmyndigheden Skolverket Forskning för skolen, 2013. *Strukturella orsaker till sjunkande skolresultat*. <http://www.skolverket.se/skolutveckling/forskning/ledarskap-organisation/strukturella-faktorer/strukturella-orsaker-till-sjunkande-skolresultat-1.189964>

Det digitale tidsskrift Dagens Samhälle, Debat om segregering i folkeskoler, 2012.

Skolinspektionen: Bara två orter tacklar den segregerade skolan.

<http://www.dagensamhalle.se/debatt/skolinspektionen-bara-tva-orter-tacklar-den-segregerade-skolan-7429>

Göteborg Universitet, Forskningsstudie "Causes and Effects of School Segregation in Swedish Schools - CESS", 2012. *Skolsegregation i den svenska skolan - orsaker och effekter - CESS*.

<http://ips.gu.se/forskning/forskningsprojekt/cess>

Forskningsrapport, NOVA, 2014. *Sosial ulikhet i skolerresultater*.

<https://blogg.regjeringen.no/fremtidensskole/files/2014/05/NOVAs-forskning-pa-ulikhet-i-skolen-en-oppsummering.pdf>

Schmidt, Peter K., 1994. *School Bullying: Insights and Perspectives*.

<http://eric.ed.gov/?id=ed387223>

Danmarks evalueringsinstitut, *Skoleledelse i folkeskolen*, 2006

<https://www.eva.dk/projekter/2005/skoleledelse-i-folkeskolen/projektprodukter/skoleledelse-i-folkeskolen/view>

BILAG 2. FORSKELLE PÅ OMRÅDER I KØBEHAVN

Nedenfor ses konklusioner om de forskelle på områder i Københavns Kommune, som FUTU's analyse af udsivning af elever fra skoler i København, har afdækket. Først ses et resumé af forskellene, dernæst præsenteres analysen af områdeforskelle ift. antal udsivede elever, køn, årsager til udsivningen mv. Analysen er baseret på tal fra databaserne KMD Elev og Skoleskiftersystemet. Se i øvrigt metodebeskrivelse og -forbehold i bilag 4.

RESUMÉ AF OMRÅDEFORSKELLE VEDR. UDSIVNING AF ELEVER:

Der er forskelle i lokalområdernes udsivning

Elever på Nørrebro/Bispebjerg og Indre By/Østerbro og Vanløse/Brønshøj har højere udsivning end elever på Amager og i Valby/Vesterbro/Kgs. Enghave.

Flere drenge end piger udsiver i området Nørrebro/Bispebjerg. Omvendt udsiver en overvægt af piger i Valby/Vesterbro/Kgs. Enghave.

Elever på Amager udsiver i højere grad i 7.klassetrin end andre områder, mens elever i Indre By/Østerbro udsiver mere end andre i 3. klassetrin.

Forskellige årsager til skoleskift i de fem lokalområder

Flere elever skifter skole på grund af *Ønsket om privatskole/fri grundskole/efterskole* i Indre By/Østerbro i forhold til de andre lokalområder.

Elever i Vanløse-Brønshøj skifter grad i højere grad skole, fordi de har et *Ønske om nye faglige udfordringer* sammenlignet med de fire andre lokalområder.

Der er forskel på andelen af familier der får rådgivning i forbindelse med skoleskift

I snit får 14 % familier rådgivning ved skoleskift, der ikke omfatter skift af bopæl. Der ydes mest rådgivning i forbindelse med skoleskift i området Nørrebro/Bispebjerg, og der ydes mindst i området Indre By/Østerbro.

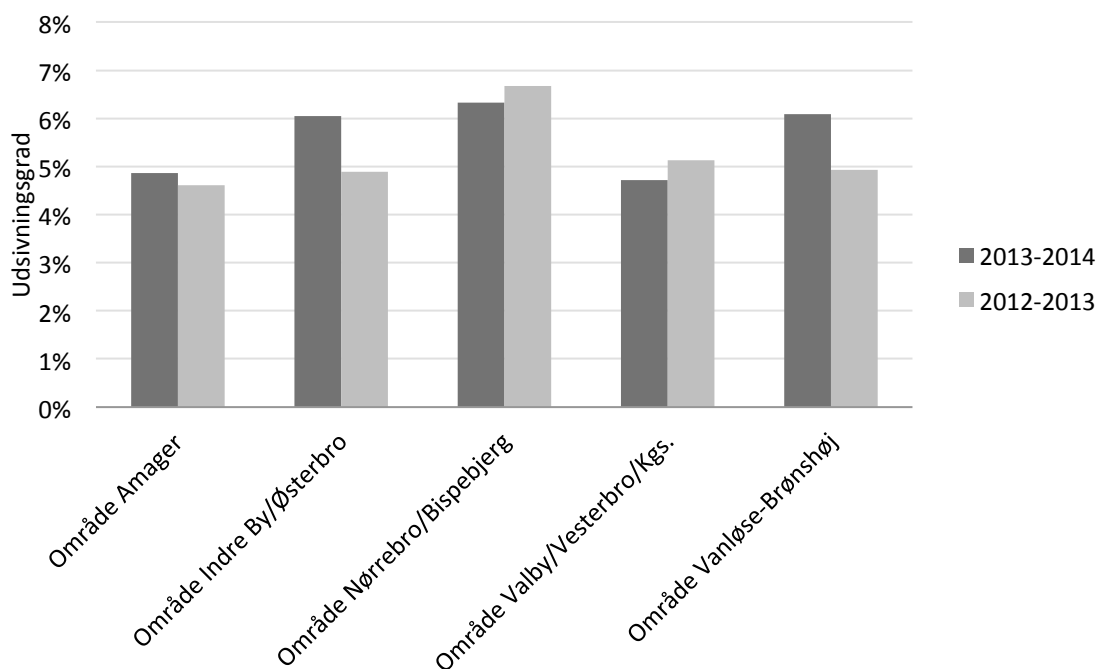
Områdeforskelle vedr. udsivningsomfang, køn, sprog og klassetrin

Nedenstående figurer har fokus på forskelle i udsivningen i de fem lokalområder, baseret på tal fra KMD Elev.

Elever udsiver mest i området Nørrebro/Bispebjerg

Nedenstående figur viser udsivningen fordelt på de fem lokalområder i perioderne 2012-2013 og 2013-2014.

Figur 1: Udsivning fordelt på område og skoleår

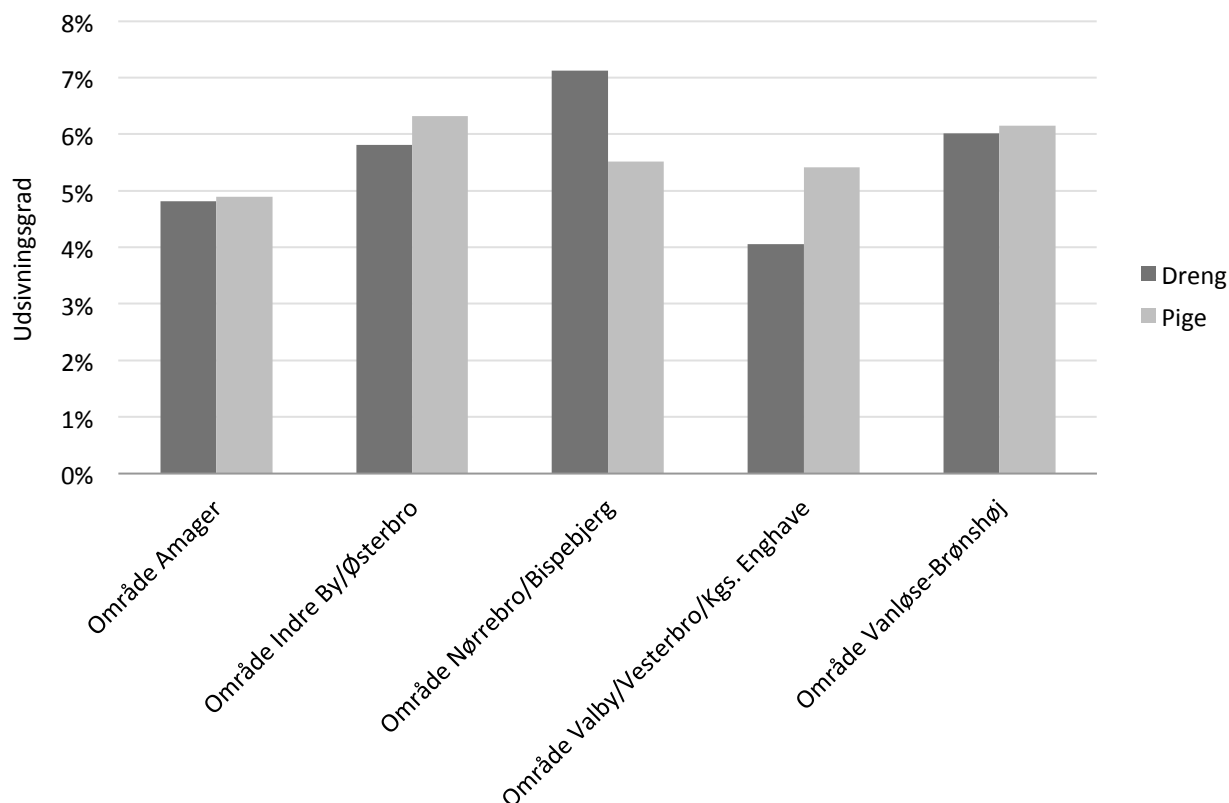
Ovenstående figur viser, at udsivningsgraden varierer imellem de fem lokalområder. Området Nørrebro/Bispebjerg har den højeste udsivningsgrad med henholdsvis 6,3 pct. [313 elever] og 6,7 pct. [319 elever] i perioderne 2013-2014 og 2012-2013. Ikke langt efter ligger områderne Indre By/Østerbro og Vanløse-Brønshøj, imens at områderne Amager og Valby/Vesterbro/Kgs. Enghave har den laveste udsivningsgrad, når man kigger på tallene fra 2013-2014.

Det er også værd at bemærke, at udsivningen i området Indre By/Østerbro er steget fra 4,9 pct. [300 elever] til 6,1 pct. [379 elever] fra 2012-2013 til 2013-2014. Ligeledes er udsivningen steget fra 4,9 pct. [293 elever] til 6,1 pct. [368 elever] i området Vanløse-Brønshøj i samme periode.

Drengene udsiver mere i området Nørrebro/Bispebjerg, imens piger i højere grad udsiver i området Valby/Vesterbro/Kgs. Enghave

Nedenstående figur angiver udsivning fordelt på de fem lokalområder og køn i perioden 2013-2014.

Figur 2: Udsivning fordelt på område og køn [2013-2014]

Ovenstående figur viser, at elevernes køn tilsyneladende spiller en rolle, når det kommer til variationen i udsivningsgraden blandt de fem lokalområder. 7,1 pct. af drengene [313 drenge] er udsivet i området Nørrebro/Bispebjerg, imens kun 5,5 pct. [177 piger] har gjort det samme, hvilket vurderes at være en markant forskel. Områdets høje udsivningsgrad kan derfor skyldes, at drengene udsiver i større grad end pigerne.

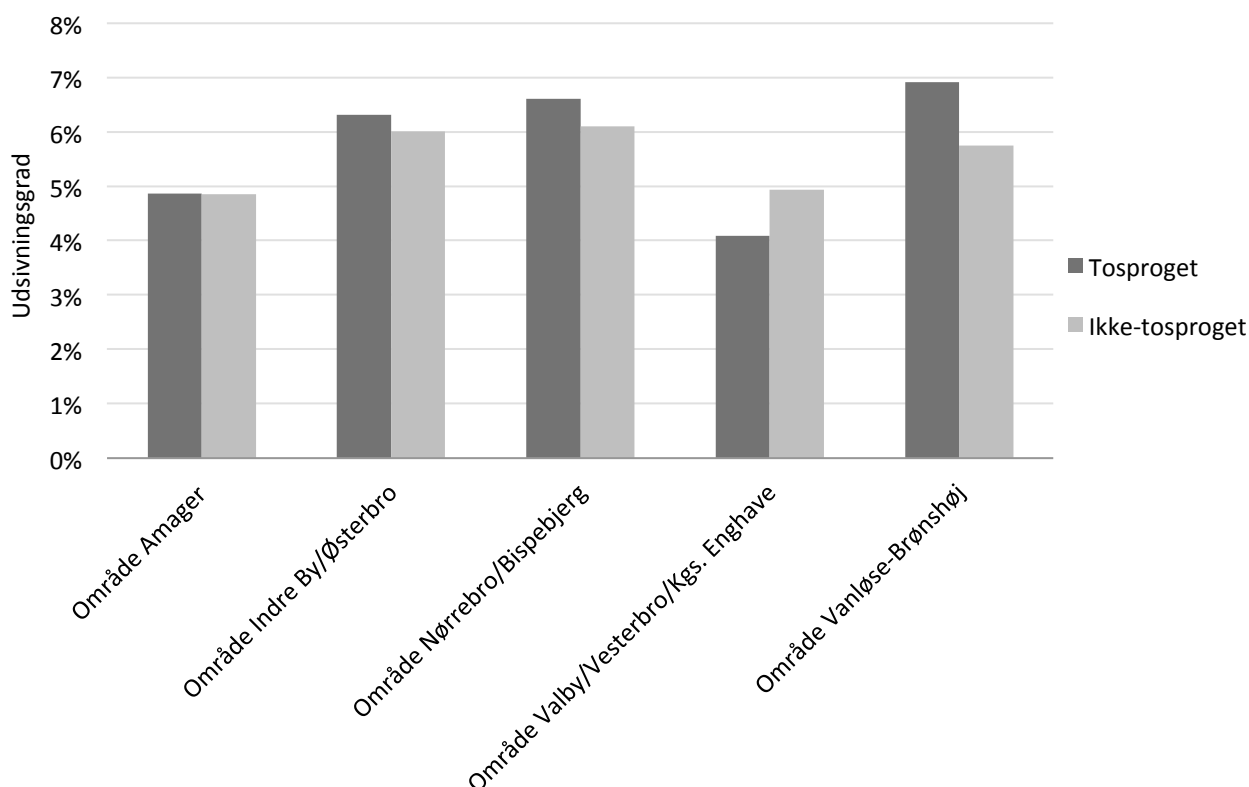
En anden interessant iagttagelse er, at pigerne udsiver i større grad end drengene i området Valby/Vesterbro/Kgs. Enghave. Her er 5,4 pct. [157 piger] af pigerne udsivet, imens 4,1 pct. af drengene har gjort det samme [124 drenge].

Tosprogede elever fra områderne Indre By/Østerbro, Nørrebro/Bispebjerg og især Vanløse-Brønshøj udsiver i højere grad end ikke-tosprogede elever

Nedenstående figur viser udsivningen fordelt på de fem lokalområder og tosprogethed i perioden 2013-2014.

Figuren angiver andelen af tosprogede og ikke-tosprogede elever, som er udsivet i et givent område. For at illustrere dette gives der et eksempel på beregningen: Der er i alt 2226 tosprogede elever i området Nørrebro/Bispebjerg, hvoraf 147 elever er udsivet, hvilket svarer til en udsivningsgrad på 6,6 pct.. Ligeledes er der i alt 2722 ikke-tosprogede elever i samme område, hvoraf 166 elever er udsivet, hvilket giver en udsivningsgrad 6,1 pct.. Det kan altså ses, at tosprogede elever udsiver mere end ikke-tosprogede i området Nørrebro/Bispebjerg. På den måde tages der højde for antallet af tosprogede/ikke-tosprogede elever i de enkelte lokalområder, når udsivningsgraden beregnes.

Figur 3: Udsivning fordelt på område og sprog (2013-2014)

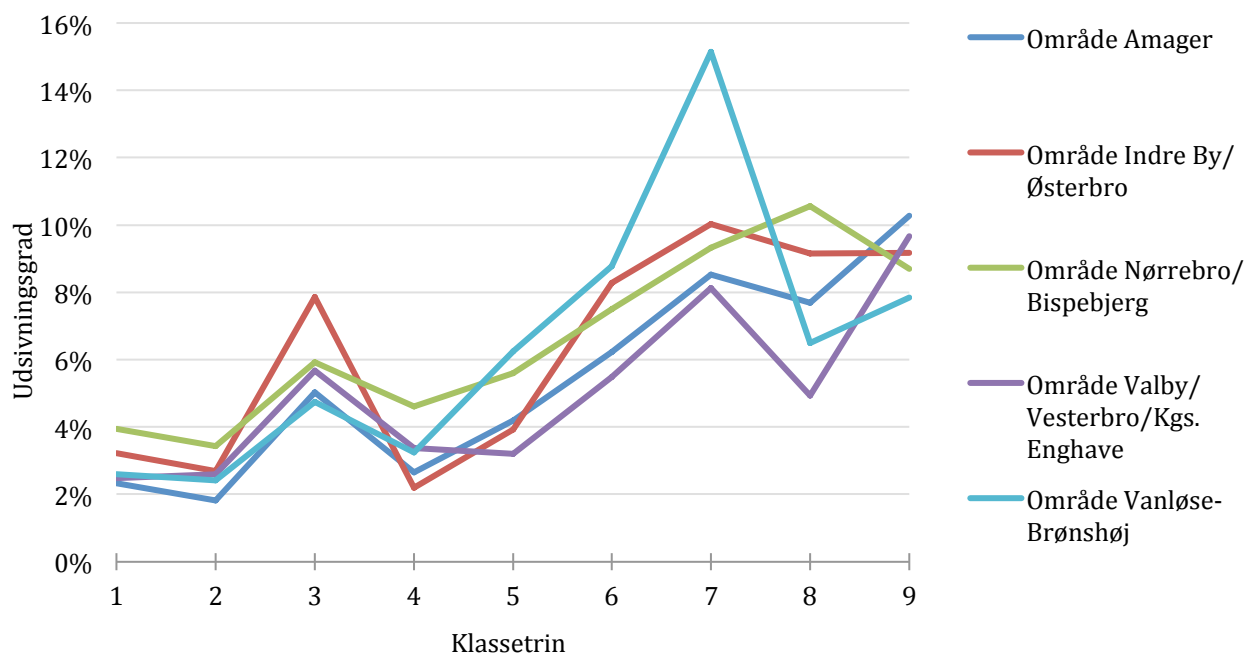
Ovenstående figur viser, at elevernes tosprogethed kan have betydning for elevernes udsivning i de fem lokalområder. Tosprogede elever fra områderne Indre By/Østerbro, Nørrebro/Bispebjerg og især Vanløse-Brønshøj udsiver i højere grad end ikke-tosprogede elever. Eksempelvis er 6,9 pct. [121 elever] af de tosprogede udsivet i Vanløse-Brønshøj, imens 5,7 pct. [247 elever] af de ikke-tosprogede har gjort det samme.

Modsat udsiver ikke-tosprogede elever mere end tosprogede elever i området Valby/Vesterbro/Kgs. Enghave

Elever fra området Amager udsiver i højere grad i 7. klasse, imens elever fra Indre By/Østerbro udsiver mere i 3.klasse sammenlignet med andre områder

Nedenstående figur viser udsivning fordelt på klassetrin og de fem lokalområder i perioden 2013-2014.

Figur 4: Udsivning fordelt på klassetrin og lokalområder (2013-2014)

Ovenstående figur undersøger om, der forekommer geografiske tendenser, når man undersøger udsivningen i de enkelte klassetrin. Her kan det bemærkes, at eleverne i lokalområdet Amager har en væsentligt højere udsivning i 7. klasse end de andre områder. Ligeledes har området Indre By/Østerbro også en anelse højere udsivning i 3. klasse end de andre områder.

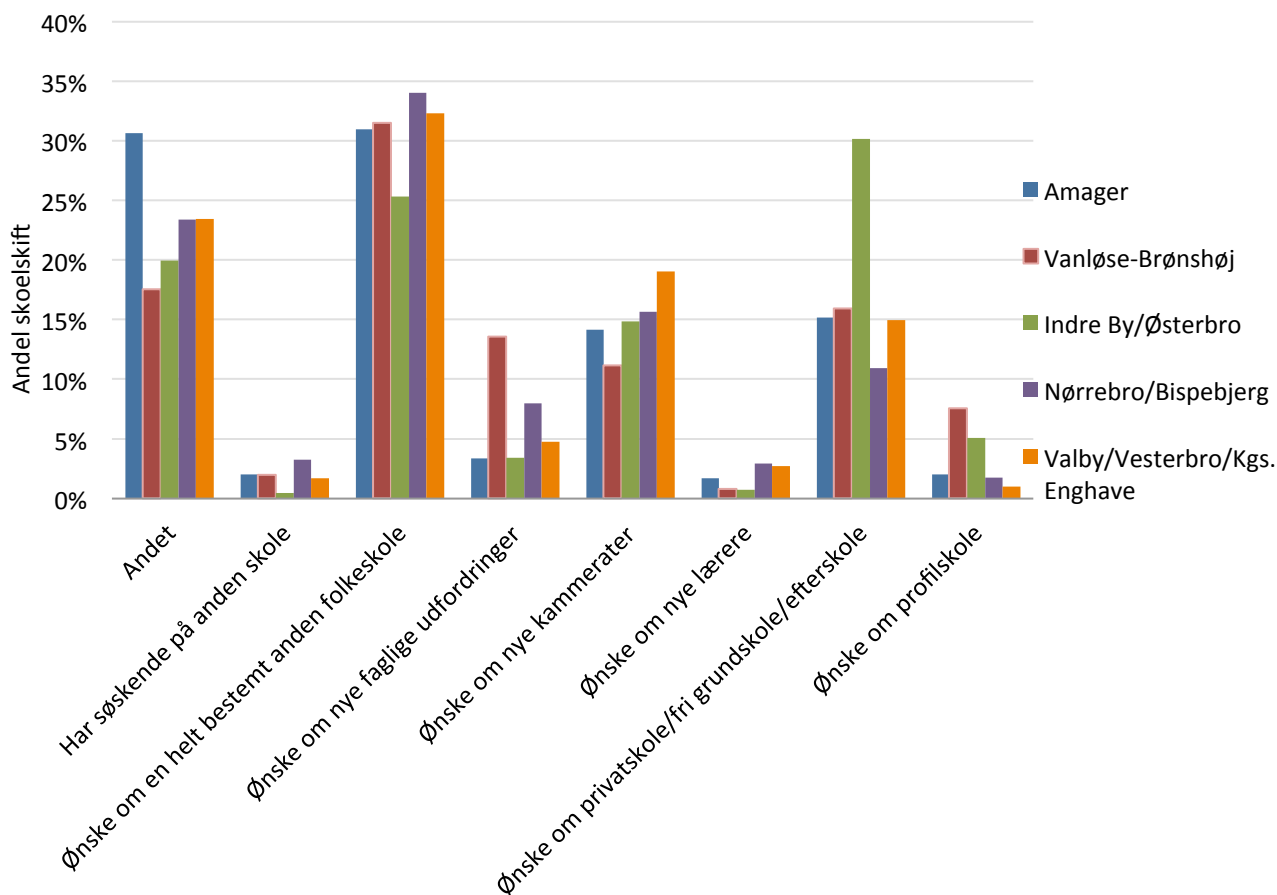
Områdeforskelle vedr. årsager til skoleskift

Dette afsnit belyser forskelle på kommunens fem områder ift. årsager til skoleskift og omfanget af rådgivning, baseret på data fra Skoleskiftersystemet

Flere elever skifter skole på grund af Ønsket om privatskole/fri grundskole/efterskole i Indre By/Østerbro i forhold til de andre lokalområder

Nedenstående figur viser fordelingen af årsager til skoleskift fordelt på de fem lokalområder.

Figur 5: Årsager til skoleskift fordelt på område 2013-2015

Figuren ovenfor viser, at der findes variationer i skoleledernes vurderinger af årsager i de fem lokalområder. Først og fremmest skifter eleverne i væsentlig højere grad skole på grund af et *Ønske om privatskole/fri grundskole/efterskole* i Indre By/Østerbro end i de resterende områder. Her skyldes 30 pct. af skoleskiftene denne årsag (124 skoleskift), imens tallet er imellem ca. 10 pct. til 15 pct. i de resterende lokalområder.

For det andet skifter eleverne i Vanløse-Brønshøj i højere grad skole, fordi de har et *Ønske om nye faglige udfordringer*, hvor denne årsag udgør 14 pct. af skoleskiftene i området (34 skoleskift). Dette tal er væsentligt lavere for de resterende områder.

For det tredje kan det ses, at eleverne i området Amager i højere grad skifter skole på baggrund af kategorien *Andet* end de resterende lokalområder. Denne kategori kan potentielt indeholde mange forskellige årsager, som vi desværre ikke har dybere kendskab til.

BILAG 3: ANALYSE AF RÅDGIVNING I FORBINDELSE MED SKOLESKIFT

I dette bilag præsenteres en analyse af rådgivning i forbindelse med skoleskift. Analysen er baseret på tal fra Skoleskiftersystemet.

Når en elev foretager et skoleskift, har skolen mulighed for at indstille elevens familie til rådgivning omkring skoleskiftet. Der er fra centralt hold fastsat en række kriterier, hvor ét eller flere af disse skal være til stede før at familien kan få rådgivning.

Det drejer sig om følgende kriterier:

- Barnet har haft flere skoleskift
- Barnet har faglige, sociale, udviklingsmæssige udfordringer, som skolens tiltag ikke har kunne løfte.
- Barnet kommer fra andre lande, kommuner eller fra privatskoler
- Barnet vil have gavn af profilskole eller anden folkeskole
- Barnet går i 9. klasse
- Barnet vil have gavn af hjælp til at komme ind på en anden skole

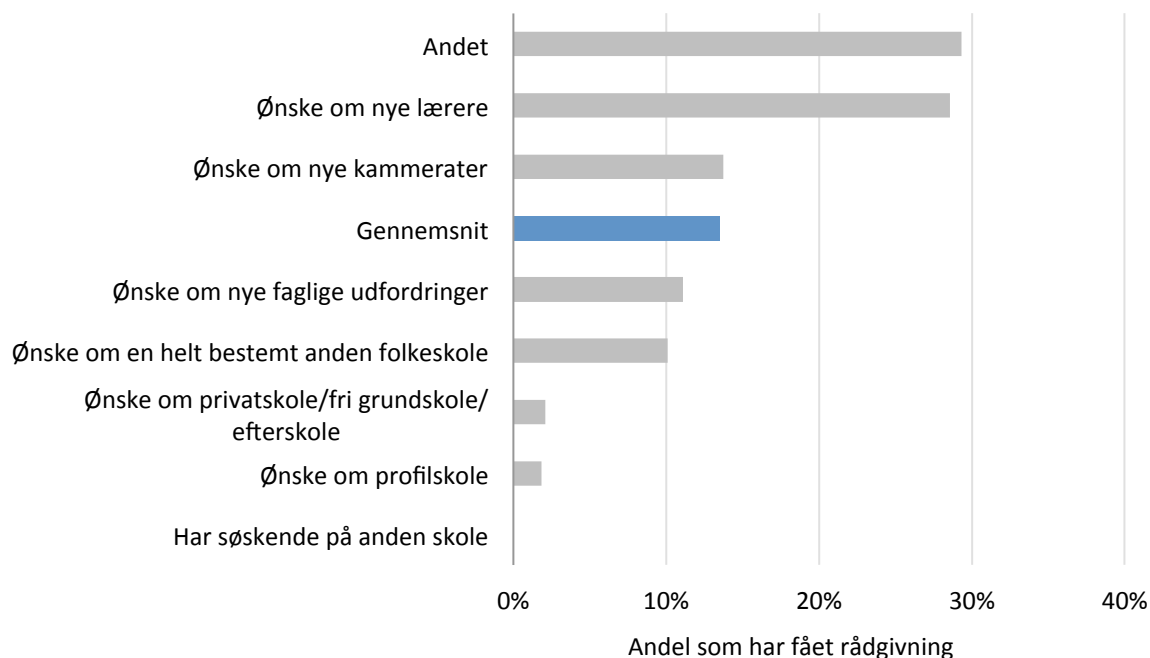
Rådgivning kan dække over en bred vifte af aktiviteter: én telefonsamtale, flere samtaler, ét møde, flere møder eller mange møder med afklarende forløb. Rådgivningen har til formål, at elevens familie bliver afklaret i forhold til hvilken skole, som egner sig bedst til eleven.

Figurerne i det følgende afsnit omhandler skolernes rådgivning af familier med skoleskiftene elever, hvor det undersøges i forbindelse med årsager til skoleskift, lokalområde og klassetrin.

14 pct. af familier får rådgivning i forbindelse med skoleskift

Nedenstående figur viser fordelingen af årsager blandt de familier, som har fået rådgivning i forbindelse med skoleskift.

Figur 6: Fået rådgivning i forbindelse med skoleskift fordelt på årsager 2013-2015

Først og fremmest kan det ses ud fra den blå bar i ovenstående figur, at 14 pct. af familier får rådgivning i forbindelse med deres skoleskift (215 familier). Ydelsen af rådgivning varierer i væsentlig grad imellem de forskellige årsager til skoleskift.

Kategorien *Andet* er den hyppigst forekommende årsag, når skoleledere yder rådgivning til skoleskiftende familier. Således rådgives 29 pct. af alle familier, som skifter skole på grund af denne årsag (107 familier). Kategorien *Andet* kan potentielt indeholde alle former for skoleskift, og vi kender desværre ikke nærmere til indholdet af den.

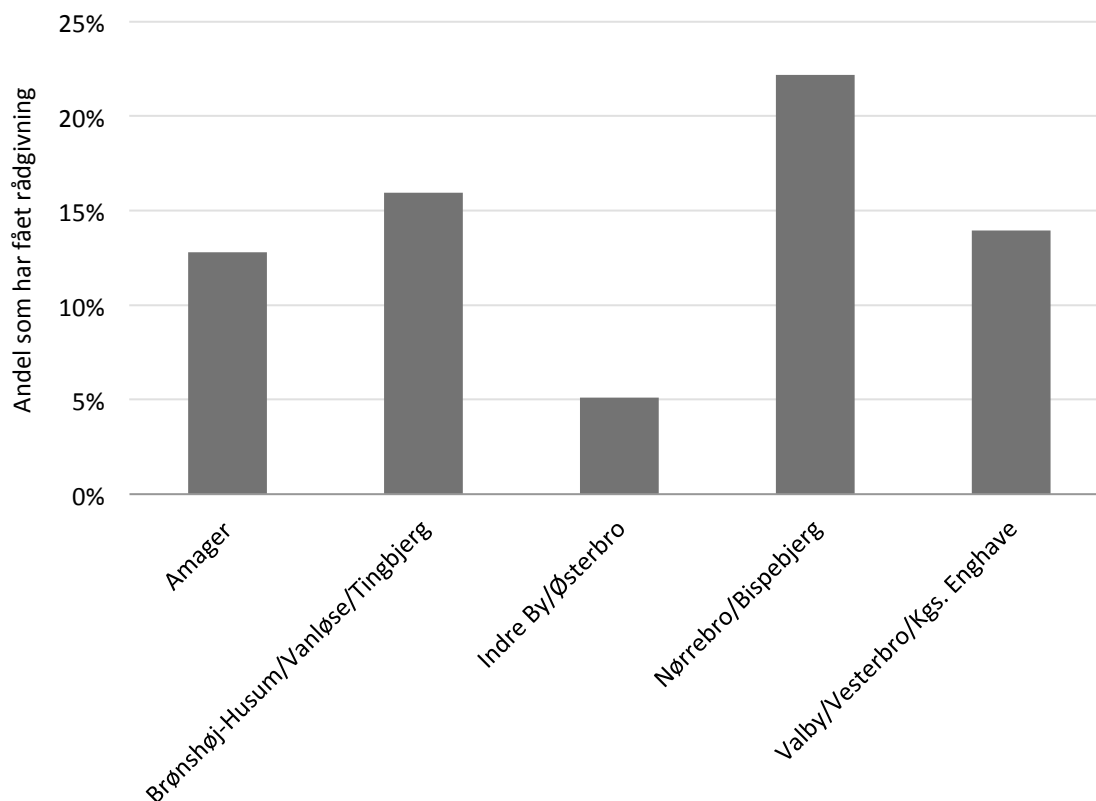
Dernæst bliver flest familier rådgivet i forbindelse med årsagen *Ønske om nye lærere*, hvilket 29 pct. er blevet (8 familier). Det skal dog ses i lyset af, at generelt få familier skifter skole på grund af denne årsag.

Slutteligt skal det også bemærkes, at der gives meget lidt rådgivning til skoleskift, der skyldes årsagerne *Ønske om privatskole/fri grundskole/efterskole*, *Ønske om profilskole* og *Har søskende på en anden skole*.

**Der ydes mest rådgivning i forbindelse med skoleskift i området
Nørrebro/Bispebjerg, imens at der ydes mindst i området Indre By/Østerbro**

Nedenstående figur viser andelen af familier, som har fået rådgivning i forbindelse med skoleskift fordelt på de fem lokalområder.

Figur 7: Fået rådgivning i forbindelse med skoleskift fordelt på område 2013-2015

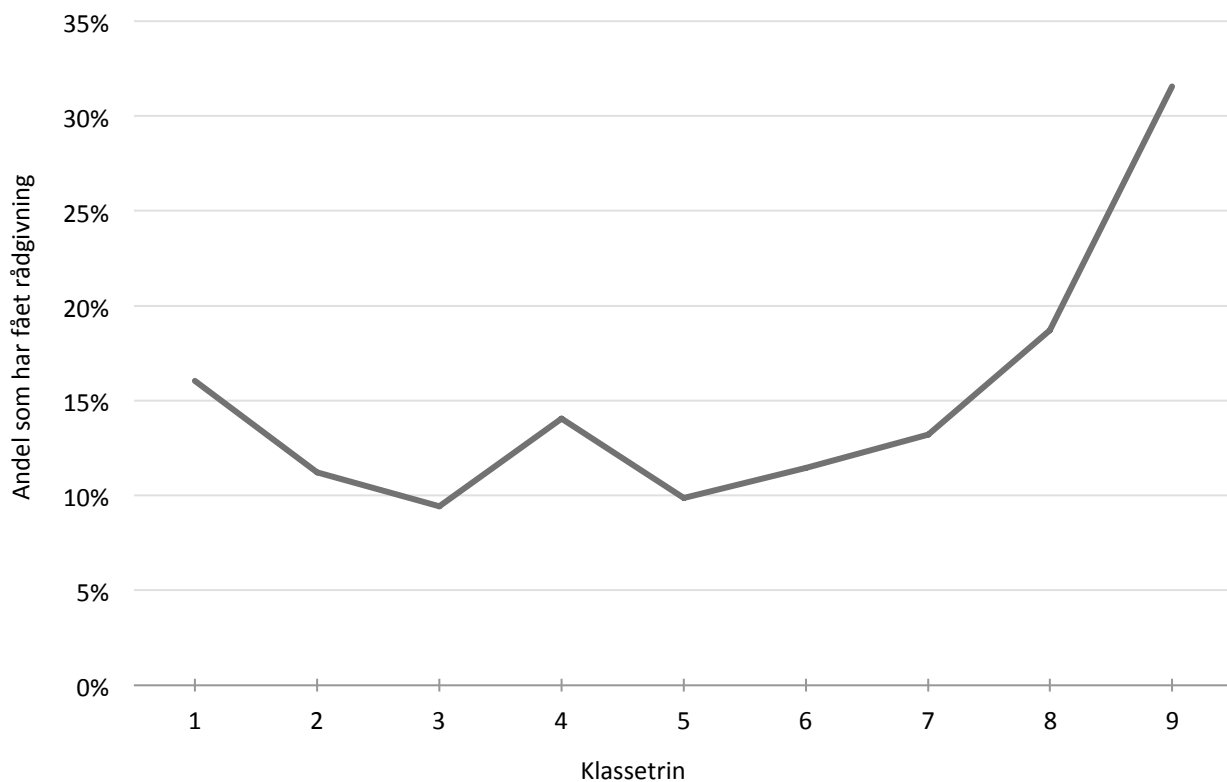
Ovenstående figur viser, at der er væsentlige forskelle i mængden af rådgivning blandt de fem lokalområder.

I området Nørrebro/Bispebjerg ydes der mest rådgivning, hvilket 22 pct. af alle skoleskiftende familier får [75 familier]. Dernæst kommer områderne Vanløse-Brønshøj, Valby/Vesterbro/Kgs. Enghave og Amager. Kun 5 pct. af skoleskiftende familier i området Indre By/Østerbro får rådgivning i forbindelse med skoleskift [21 familier].

Størstedelen af rådgivningen bliver givet til familier med skoleskiftende elever i 8. og 9. klasse

Nedenstående figur viser andelen af familier, som har fået rådgivning i forbindelse med skoleskift fordelt på klassetrin.

Figur 8: Fået rådgivning i forbindelse med skoleskift fordelt på klassetrin 2013-2015

Det kan ses ud fra ovenstående figur, at størstedelen af rådgivningen forekommer blandt familier med skoleskiftende elever på 8. og 9. klassetrin. Her har henholdsvis 19 pct. [38 familier] og 32 pct. [18 familier] af familierne fået rådgivning i forbindelse med skoleskift.

Derudover kan det også bemærkes, at andelen af familier, som får rådgivning i forbindelse med skoleskift ligger en anelse højere i 1., 4. og 7. klassetrin sammenlignet med de øvrige resterende klassetrin.

BILAG 4: METODE

BEMÆRKNINGER

Nedenfor ses FUTU's forbehold og bemærkninger til analyserne af data fra KMD Elev og Skoleskiftersystemet.

Indledningsvist kan det nævnes at FUTU er efter analysens afslutning af Københavns Kommune blevet gjort opmærksom på, at skolen 'Sankt Annæ Gymnasium - Folkeskoleafdeling' først begynder i 3.klasse. Ligeledes har 'Bellahøj Skole' en idrætslinje, som først begynder i 7.klasse. Det betyder, at disse skoler tiltrækker en gruppe elever, som tilsiver skolerne på disse klassetrin. Disse særlige forhold ved skolerne har dog ikke betydning for rapportens analyser, eftersom der er tale om tilsivning og ikke udsivning, som er rapportens omdrejningspunkt. Udsivning er kendetegnet ved, at eleverne skifter fra en given skole, målt fra september i et skoleår og frem. Mens tilsivning dækker over hvilken skole, der skiftes til. Informationen har derfor ikke nogen indflydelse for rapportens konklusion, som fandt en høj udsivning i 3. og 7. klasse. I så fald skulle det afspejles sig i 2. og 6. klasse, hvor eleverne udsiver, og derefter tilsiver 'Sankt Annæ Gymnasium - Folkeskoleafdeling' og 'Bellahøj skole' i henholdsvis 3. og 7.klasse. Det har dog ingen betydning for de generelle tendenser på disse klassetrin. Selvom forholdene skulle have indflydelse på disse klassetrin, er der stadig tale om udsivning, eftersom eleverne foretager et aktivt valg om at skifte fra fx en anden folkeskole i 2. klasse til 'Sankt Annæ Gymnasium - Folkeskoleafdeling' i 3.klasse.

Bemærkninger til analyse af udsivningsmønstre fra databasen KMD Elev

Analysen er baseret på anonymiseret data fra KMD elev, som er en database, der samler administrative oplysninger om elever ét sted. Der kan dermed opnås et indblik i den centrale elevadministration på skole- og forvaltningsniveau. Der indgår data om 29.094 elever fordelt på i alt 59 folkeskoler i København i perioderne 2012-2013 og 2013-2014. Af disse har hhv. 1452 og 1627 elever valgt at skifte skole, uden at have skiftet bopæl, i perioderne 2012-2013 og 2013-2014.

Analysen er en såkaldt populationsundersøgelse, hvor datagrundlaget gør det muligt at analysere udsivningen blandt alle elever i Københavnske folkeskoler. Det giver derfor ikke mening at tale om statistisk signifikans i denne sammenhæng, hvilket skyldes, at resultaterne ikke skal generaliseres til en større population. En stigning i denne analyse derfor er udtryk for en reel stigning, og det er derfor en subjektiv vurdering, hvornår en udvikling er stor nok til at være interessant. Når vi fremhæver en ændring i udsivning i analysen, så er det fordi, at vi vurderer at udviklingen er stor nok til at være interessant.

Desuden at det værd at bemærke følgende metodiske overvejelser i forbindelse med analysen:

- Valget af tidsperioderne skyldes hovedsagligt praktiske hensyn. Det var kun muligt at rekvirere data fra perioderne 2012-2013 og 2013-2014 fra Københavns Kommune. Det skyldes, at det havde krævet store meromkostninger for Københavns Kommune, såfremt de skulle levere data fra ældre perioder. Samtidig vurderer vi, at det nuværende datagrundlag er tilstrækkeligt at lave valide og brugbare analyser af udsivningsmønstre.
- Udsivning i 0. og 10. klassetrin er udeladt af analysen, hvilket skyldes, at data er mangelfuld på disse klassetrin. Det er eksempelvis ikke alle elever, som går i 0. klassetrin, og det er derfor ikke muligt at beregne en meningsfuld udsivningsgrad. Det samme gør sig gældende for 10. klasse. En elev registreres

- Der er taget højde for 4 skole-samarbejdet på Amager, hvor elever fra Dyvkeskolen, Gerbrandskolen og Sundbyøster Skole automatisk skifter til Højdevangens skole i udkolingen. Disse skoleskift tæller ikke med i beregningen af udsivningsgraden.
- I analyses datamateriale indgår 20 skoleskift i perioden 2013-2014 og 39 skoleskift i perioden 2012-2013 til Privat/Selvejende behandlingstilbud i København. De er medtaget, fordi analysen følger Københavns Kommunes eksisterende metode, hvor skift til behandlingstilbud indgår som fast del af opgørelsen af udsivningsgraden. De udgør dog 0,1 % pct. af den samlede udsivningsgrad på 5,6 pct., dvs. en meget lille del. Der indgår desuden 2 skoleskift til kommunalt behandlingstilbud i København i 2013-2014 og ingen i 2012-2013.

Bemærkninger til analyse af udsivningsmønstre fra databasen Skoleskiftersystemet

Analysen er baseret på anonymiseret data fra Skoleskiftersystemet, som er en database, hvor skoleledere blandt andet registrerer elevers skoleskift, årsagerne til et skoleskift samt en eventuel indstilling til rådgivning i forbindelse med et skoleskift.

Københavns Kommune har stillet et anonymiseret datasæt til rådighed fra Skoleskiftersystemet. Datasættet indeholder 2310 registreringer af skoleskift fra i alt 147 skoler, som skolelederne har foretaget i perioden fra 2013 til 2015. Analysen er derfor ikke kun begrænset til skoleskift fra folkeskoler som i analysen af KMD elev. Der er tale om et forholdsvist sparsomt datasæt og for at sikre en tilstrækkelig mængde af årsager til skoleskift, har vi valgt at analysere skoleskift fra alle typer af skoler. Det skal man have in mente, når man fortolker resultaterne.

Datasættet indeholder kun informationer om elever, der har foretaget skoleskift. Det er derfor ikke muligt at udregne en udsivningsgrad som i analysen af KMD elev, eftersom vi ikke ved noget om, hvor mange elever, der ikke har skiftet skole. Analysen af Skoleskiftersystemet undersøger derfor i stedet, hvordan fordelingen af årsager til skoleskift varierer på forskellig vis.

Skoleskiftene i Skoleskiftersystemet dækker også skoleskift, som skyldes skift af bopæl. Der er desværre kun muligt i begrænset omfang at begrænse analysen af Skoleskiftersystemet til skoleskift, som ikke indebærer skiftning af bopæl.

Når skolelederen skal vurdere årsagerne til et skoleskift, kan der vælges mellem disse muligheder:

- Fraflytter skoledistrikt
- Fraflytter Københavns Kommune
- Har søskende på anden skole
- Ønske om nye faglige udfordringer
- Ønske om nye kammerater
- Ønske om nye lærere
- Ønske om profilskole
- Ønske om en helt bestemt anden folkeskole
- Ønske om privatskole/fri grundskole/efterskole
- Skoleskift jf. §7, stk. 51
- Tilflyttet til folkeskole i København
- Andet

Vi er som bekendt interesserede i skoleskift, som ikke skyldes skiftning af bopæl og dermed et aktivt fravalg af en given skole. Kategorierne Fraflytter skoledistrikt, Fraflytter Københavns Kommune,

¹ Dækker over skolernes mulighed for at afvise en elev.

Skoleskift jf. §7, stk. 5, og Tilflyttet til folkeskole i København frasorteres derfor i analysen af Skoleskiftersystemet. Når analysen begrænses til de resterende kategorier, så indeholder datasættet 1591 vurderinger af skoleskift fra i alt 120 skoler, som skoleledere har foretaget [999 vurderinger i 2013-2014, og 581 vurderinger i 2014-2015].

Datasættet indeholder dog stadig en forholdsvis stor Andet-kategori, som potentielt kan dække over alle former for skoleskift, herunder også skoleskift, der skyldes skiftning af bopæl. Analysen af Skoleskiftersystemet vil derfor indeholde en usikkerhed i forhold til analysen af KMD elev, der kun analyserede skoleskift, som ikke skyldtes skiftning af bopæl.

Desuden at det værd at bemærke følgende metodiske overvejelser i forbindelse med analysen:

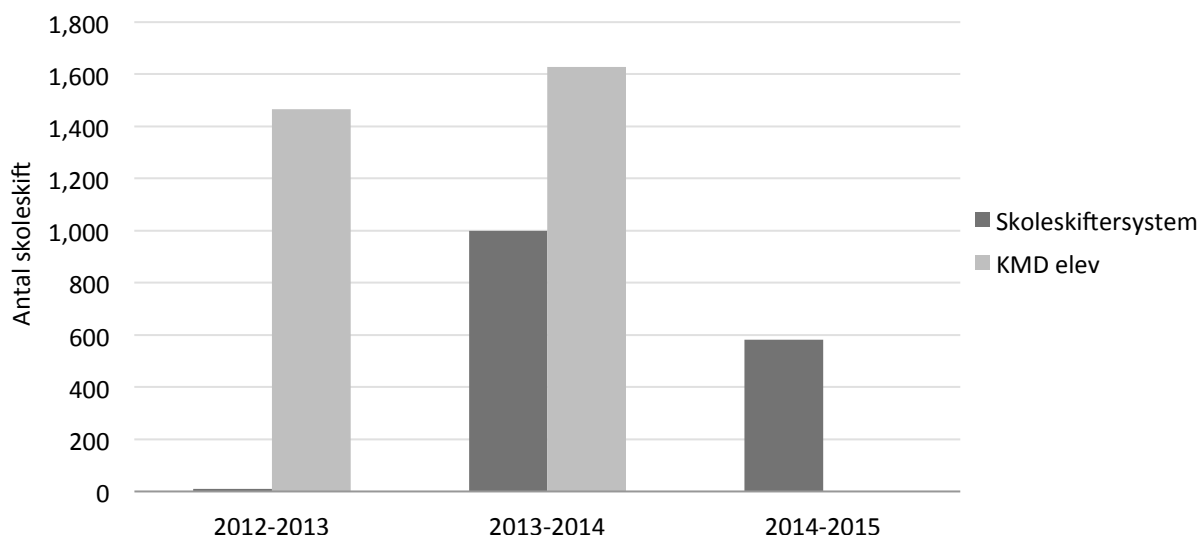
- Ligesom ved analysen af KMD elev, så er skoleskift i 0. og 10. klassetrin udeladt i analysen af skoleskiftersystemet. På den måde sikres der bedst mulig sammenlignelighed med analysen af KMD elev. Det er desuden op til den enkelte skole, at registrere elevens klassetrin, når skoleskiftet oprettes i skoleskiftersystemet. Det betyder, at der ikke er fastsat en generel dato for hvornår, at elever skifter klassetrin. Det er op til de individuelle skoler, når eleverne registreres.
- En del af figurerne i analysen undersøger, hvordan årsagerne til skoleskift har ændret sig over tid i perioden fra 2013 til 2015. I de resterende figurer, hvor årsagerne ikke undersøges over tid, er samtlige år slået sammen i analyserne. Dette gøres med henblik på at sikre en tilstrækkelig mængde af observationer og maksimere forklaringskraften af data. Det betyder samtidig, at tidsperioden i analyserne af Skoleskiftersystemet [2013-2015] ikke være sammenlignelig med analysen af KMD elev-data [2013-2014] i disse tilfælde.

Sammenligning af data fra Skoleskiftersystemet og KMD elev

Nedenstående figur sammenligner antallet af skoleskift fra Skoleskiftersystemet og fra KMD elev over tid.

Skoleskiftersystemet indeholder væsentligt færre skoleskift end KMD elev-databasen

Figur 9: Sammenligning af skoleskift fra Skoleskiftersystemet og KMD elev

Først og fremmest skal endnu engang påpeges, at Skoleskiftersystemet og KMD elev-databasen ikke er sammenligneligt. De er opbygget forskelligt, dækker over forskellige skoler og har ikke den samme opgørelse af udsivning. På trods af dette er det alligevel værd at bemærke, at skoleskiftersystemet indeholder væsentlig færre skoleskift end KMD elev.

Eksempelvis har Skoleskiftersystemet 999 skoleskift i perioden 2013-2014, imens KMD elev har 1627 skoleskift i samme periode. Vi må derfor formode, at skoleledere ikke får registreret og vurderet samtlige skoleskift i skoleskiftersystemet.

Ikke desto mindre har Skoleskiftersystemet en så stor mængde af skoleskift, at det statistisk set er muligt at analysere årsagerne til elevernes skoleskift.

Den lavere mængde af skoleskift i 2014-2015 i Skoleskiftersystemet skyldes, at året ikke er omme endnu, og antallet kan derfor forventes at stige.

BILAG 5: STATISTIK PÅ ÅRSAGER TIL SKOLESKIFT

I dette bilag ser vi på, hvad tal fra databasen 'Skoleskiftersystemet' fortæller om årsager til skoleskift. Vi ser på hvad statistikken viser ift. perioder, to grupperinger af skoler med hhv. høj og lav udsivning og klassetrin. Nedenfor gør vi først opmærksom på visse usikkerheder ved databasen:

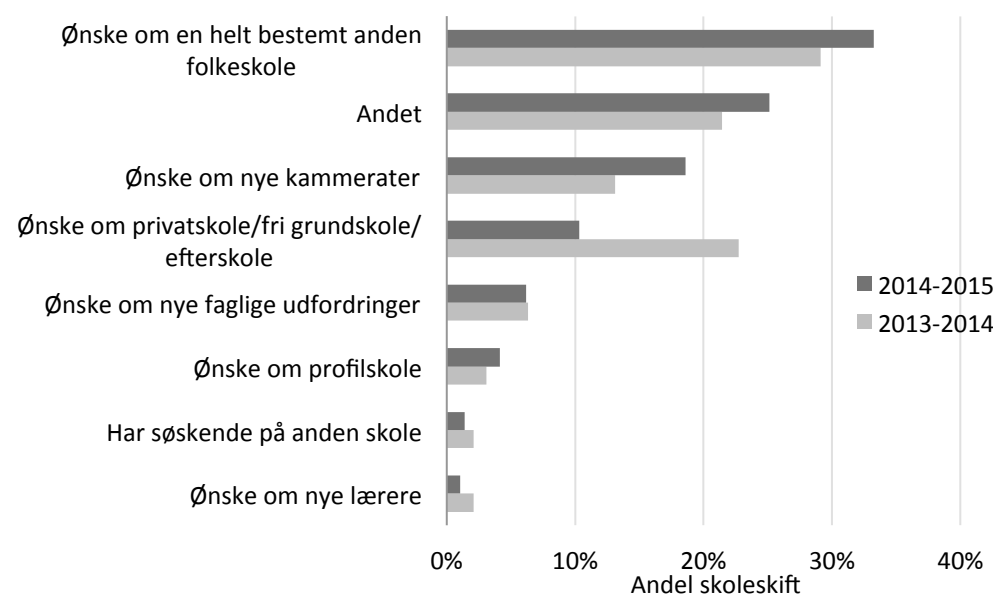
- ⇒ Der er tale om et forholdsvis sparsomt datasæt og for at sikre en tilstrækkelig mængde af årsager til skoleskift, har vi valgt at analysere skoleskift fra alle typer af skoler.
- ⇒ Data fra skoleskiftersystemet og KMD elev-databasen er ikke sammenlignelig. Databaserne er opbygget forskelligt, dækker over forskellige skoler og har ikke samme opgørelse af udsivning.
- ⇒ Skoleskift i Skoleskiftersystemet dækker også skoleskift, som skyldes skift af bopæl. Der er desværre kun muligt i begrænset omfang at begrænse analysen af Skoleskiftersystemet til skoleskift, som ikke indebærer skiftning af bopæl.
- ⇒ Skoleskiftersystemet indeholder væsentligt færre skoleskift end KMD Elev. Ikke alle skoleskift er altså registreret i systemet. Fx har Skoleskiftersystemet 999 skoleskift i perioden 2013-2014, mens KMD elev har 1627 skoleskift i samme periode. Vi må derfor formode, at skoleledere ikke får registreret og vurderet samtlige skoleskift i skoleskiftersystemet.

Ikke desto mindre har Skoleskiftersystemet en tilfredsstillende mængde skoleskift, så det er muligt at analysere årsagerne til skoleskift. Den lavere mængde af skoleskift i 2014-2015 i Skoleskiftersystemet skyldes i øvrigt, at året ikke var omme endnu, da analysen blev gennemført. Antallet kan derfor forventes at stige.

Ønsket om en helt bestemt folkeskole er den hyppigste årsag til elevernes skoleskift

Nedenstående figur viser fordelingen af årsager til skoleskift over tid.

Figur 10: Årsager til skoleskift fordelt på skoleår

Det fremgår af figuren, at *Ønske om en helt bestemt anden folkeskole* er den hyppigst forekommende årsag til eleveres skoleskift. Således har skolelederne vurderet, at henholdsvis 33 pct.

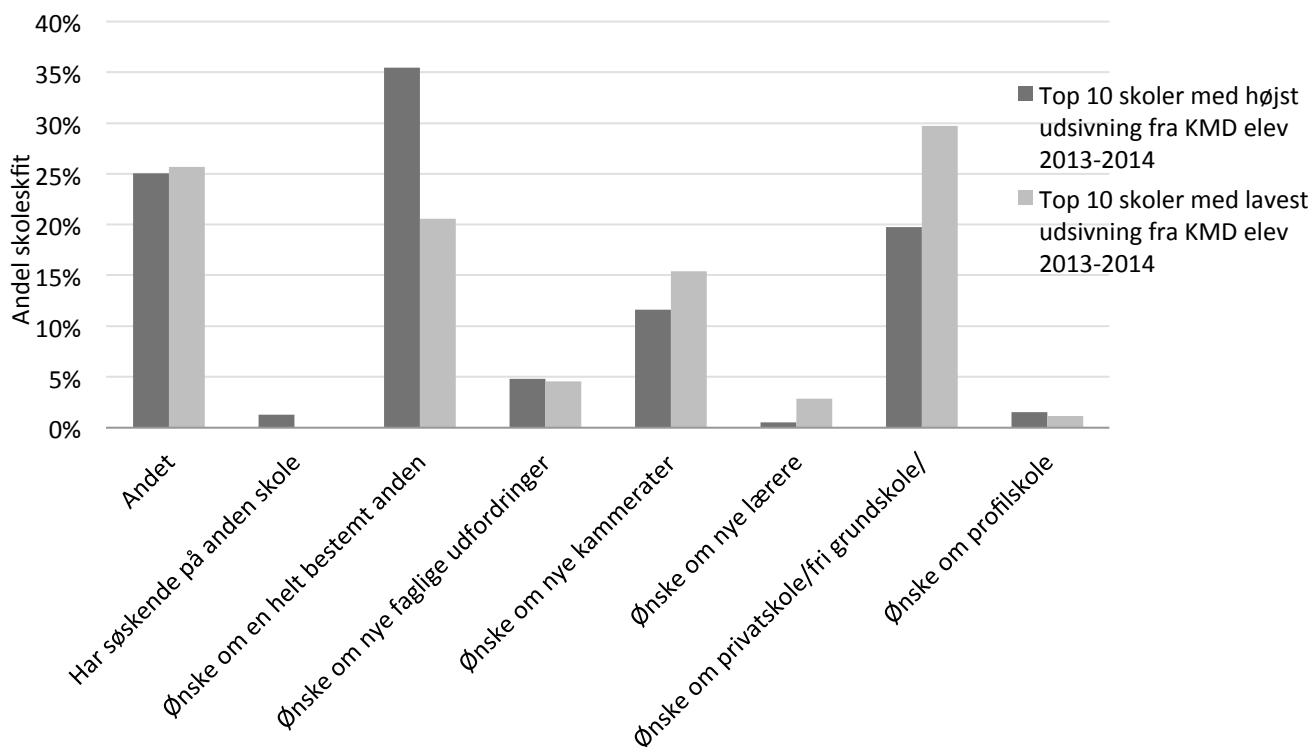
[193 skoleskift] og 29 pct. [291 skoleskift] af skoleskiftene i 2014-2015 og 2013-2014 har skyldes ønsket om en anden bestemt folkeskole. Dernæst kommer kategorierne *Andet*, *Ønske om nye kammerater* og *Ønske om privatskole/fri grundskole/efterskole*.

Det er også værd at bemærke, at markant færre skoleledere har vurderet, at skoleskift skyldes *Ønske om privatskole/fri grundskole/efterskole* i 2014-2015. Her er tallet 10 pct. [60 skoleskift], mens tallet var 23 pct. [227 skoleskift] i 2013-2014. Det kan muligvis skyldes, at denne form for skoleskift forekommer hyppigst i slutningen i året, og eftersom at perioden 2014-2015 ikke færdig endnu, så kendes den endelige fordeling af årsager ikke endnu. Vi kan heller ikke udelukke, at det lavere tal skyldes reelle ændringer i elevernes udsivningsmønstre.

Elever fra de 10 skoler med højest udsivning skifter i højere grad skole på grund af ønsket om en helt anden bestemt folkeskole

Nedenstående figur viser skoleledernes vurderinger af årsager på de 10 skoler med henholdsvis højest og lavest udsivning. Udvælgelsen af disse skoler er baseret på tal fra analysen af KMD elev-databasen.

Figur 11: Årsager til skoleskift fordelt på skoler med højest og lavest udsivning 2013-2015

Figuren ovenfor undersøger om skoler med særlig høj eller lav udsivning har en forskellig fordeling af årsager til skoleskift. Der er derfor lavet en opgørelse af de 10 skoler med henholdsvis højest og lavest udsivning på baggrund af KMD elev-data, hvor de undersøges i forhold til skoleledernes vurderede årsager til skoleskift.

Her kan det ses, at eleverne i de 10 skoler med højest udsivning i højere grad skifter skole på grund af *Ønsket om en helt bestemt anden folkeskole*. Det er således 35 % pct. af disse skoleskift [140 skoleskift], som skyldes dette ønske, imens tallet kun er 20 pct. for de 10 skoler med lavest udsivning [36 skoleskift].

Omvendt skifter flere elever skole, fordi de har et *Ønske om privatskole/fri grundskole/efterskole* og et *Ønske om nye kammerater* i de 10 skoler med lavest udsivning.

Der er ikke nævneværdige forskelle imellem de to grupperinger af skoler i forhold til de resterende årsager til skoleskift.

BILAG 6: ANDRE ÅRSAGER OG TILKNYTTED FORSLAG

Dette bilag omhandler de seks årsager til skoleskift, som af FUTU ikke blev vurderet som havende størst forandringspotentiale i analysen – og som derfor ikke er med i hovedrapporten. Årsagerne er:

- Det sociale og frikvartererne
- Det faglige / timerne
- De fysiske rammer
- Skolens image
- Eleverne

FUTU vurderer, at årsagerne er meget relevante at forholde sig til som skole og forvaltning. Men da analysen viste, at der omkring ovenstående årsager allerede er en vis opmærksomhed og indsats i gang på såvel skole- som forvaltningsniveau, er disse flyttet hertil bilaget. Årsagerne præsenteres i rækkefølge som ovenfor, og efter hver årsag er til inspiration angivet hovedtræk fra de ønsker og idéer, som elever, forældre, ledere, medarbejdere og andre har formuleret undervejs i analysen.

Nedenstående årsager er udledt på baggrund af desk research, hvor der er kortlagt teser om årsager til udsivning/skoleskift undervejs i skolegangen, frasorteret årsager relateret til bopælsskift. Nogle årsager er nuanceret via indtryk fra observationer på de 10 skoler i København med mange skoleskift. Alle årsager er nuanceret via dialoger med familier, fag- og videnspersoner.

Citaterne nedenfor er af elever fra 6. til 9. klasse med erfaring fra en af 10 skoler i København med høj udsivning, af ledere, medarbejdere og forældre tilknyttet skolerne eller af videns- og fagpersoner fra Københavns Kommune.

Det sociale og frikvartererne

Analysen har afdækket følgende teser, pointer og forslag vedrørende 'Det sociale og frikvartererne', i forhold til hvorvidt og hvordan dette kan medføre skoleskift, med særligt fokus på mellemtrin og udskolingen.

Teser om hvad der kan forårsage mange skoleskift:

- Mistrivsel, trivselsproblemer, lav trivsel
- 8 ud af 10 børn skifter skole fordi de mistrives
- Mobning er en væsentlig faktor for skoleskift
- 60 % af de børn, der skifter skole på grund af mobning, mobbes ikke på den nye skole.
- Det sociale liv på skolen er afgørende

Kilde: Desk research v. FUTU, kildeangivelser i bilag 1

Indtryk fra FUTU's skolebesøg i spise-frikvarteret på ti skoler med mange skoleskift

- Eleverne er meget gruppeopdelt i forhold til køn og etnicitet.
- Det sociale fylder meget for eleverne, det er noget af det de nævner først, når man snakker med dem. Det at have en god lærer, der hjælper og støtter, bliver hyppigt nævnt som en vigtig faktor.
- De unge er meget ude fra skolen i pauserne, hvis der ikke er en kantine på skolen.
- Der er ikke mange voksne tilstede ved udskolingseleverne .

Citater om det sociale og frikvarterne

"Som forældre skal man måske også slå koldt vand i blodet og sige at det går jo nok, for hvis det sociale er der, så har man jo egentlig vundet meget. Når jeg tænker tilbage, så kunne vi lige så godt været blevet på skolen."
 Forælder

"Der er for få voksne til at hjælpe og til at snakke med i pauser osv."
 Elev

"At højne trivsel og det sociale – det er en pædagogisk indsats i klassen. Jeg tror sjældent, at det er hele skolen, der ikke trives; det er tit i nogle punktnedslag, fx i en klasse eller pga. en kombination af omstændigheder; børn [fx inklusionsbørn] hvor gruppen er enorm svær at få til at fungere, eller langtidssygdom blandt lærerne."
 Fagperson

"Vi kunne nok godt blive bedre det med frikvarterne; der går to skolevagter med veste til 100 børn, hvoraf flere er inkluderede. Er det godt nok? Måske kunne vi godt være mere opmærksomme på de rammer vi sætter for det sociale miljø i frikvarterne."

Fagperson

"Vi går meget i grupper. Det har jo fungeret godt nok, men man er sammen med dem, man altid er sammen med. Det er drengene der går sammen og pigerne der går sammen, og dem fra andre lande, de går sammen."
 Elev

"Den sociale diversitet er rigtig rigtig svær at få til at fungere."
 Fagperson

"Der er mange slåskampe. Der var en stor én her ude foran skolen. De voksne gør ikke rigtig noget ved det. De siger bare, at vi ikke må, men så bliver der ikke gjort mere."
 Elev

"Vi kan komme her og spiser mad og det er vi glade for [kantinen]."
 Elev

"Der har også været nogle drillerier – Jeg er blevet drillet. Det er rart, når der ikke er nogle der driller, men der bare er god stemning."
 Elev

"Vi har mange venner, det sociale er godt. Vi er også venner med parallelklassen."
 Elev

"Mange er nogle ballademagere og nogle piger er lede."
 Elev

Forslag: Øg trivslen via ansvarlig lærer på mellemtrin og i udskoling

Idéer og ønsker fra forældre, unge og fagpersoner

inspiration til at styrke trivsel på mellemtrin og i udskoling

- Alle klasser skal have en klasselærer /lærer der er ansvarlig for klassen
- Klasselæreren skal melde sine visioner og ambitioner med klassen klart ud
- Informationer om klassen skal videregives ved [klasse]lærerskift
- Lærerne skal have kompetencer til at håndtere mobning og drillerier
- Pædagogisk indsats i klassen skal være i fokus
- En klasselærer skal have opbakning fra ledelsen, hvis der er trivselsproblemer i klassen
- Læreropsyn i pauserne skal sikres

Citater om trivsel

”Der mangler en kontaktlærer og en klasselærerfunktion ift. det sociale. Der er meget fnidder, der ku’ være blevet håndteret nemt ved, at der var én der tog hånd om det hurtigt. Sådan er strukturen bare ikke, og det er vi rigtig kede af. For selvom det sociale fungerer, og de har det godt sammen, så er der mobning og drillerier. Det er jo ærgerligt, hvis det sociale bliver ødelagt på grund af for lidt voksenressourcer.”

Forælder

”Der var ikke nok styr på, hvad der skete i frikvartererne, fordi gårdvagterne kun havde opsyn på skolegården, men ikke græsplænen ved siden af. Der mangler i det hele taget læreropsyn, også når der foregår drillerier og mobning.”

Elev

”Der var en i klassen, der blev mobbet og vi underrettede læreren. Vi blev slet ikke hørt, og han gjorde ikke noget ved problemet. Det resulterede i et skoleskift og meget ubehag for min dreng, der var venner med ham.”

Forælder

”I min datters klasse havde de en klasselærer, der brændte meget for trivsel og samarbejde. Det resulterede i et godt miljø i klassen. Det var trygt at snakke problemer med læreren og hun tog tingene seriøst. Det pædagogiske aspekt betyder mere, end man regner med.”

Forælder

”Jeg har et godt forhold til min klasselærer. Jeg har hendes tlf. nummer og man kan altid snakke med hende, hvis man har brug for det. Hun er også godt til at arrangere nye ting i klassen.”

Elev

”Der var generelt ikke nogen, der tog læreren seriøst. Der blev snakket grimt til læreren og alle larmede som det passede dem. Det var rigtig ærgerligt. Der ku’ måske godt have været mere fokus på, at det er læreren der bestemmer og bedrer trivsel i klassen.”

Elev

Eleverne: Fokus på udsatte og to-sprogede

Analysen har afdækket følgende teser, pointer og forslag vedrørende 'eleverne', i forhold til hvorvidt og hvordan dette kan medføre skoleskift, med særligt fokus på mellemtrin og udskoling. De fleste perspektiver på temaet, har fokus på elevgruppens sammensætning af udsatte og to-sprogede elever.

Teser om hvad der kan forårsage mange skoleskift:

- Elevsammensætning med blanding af mange tosprogede og stor social belastning.
- I København, hvor koncentrationen af indvandrere er størst, siger kun 5% forældre, at det er antallet af tosprogede på skolen, der bekymrer dem. 13 % peger på elevernes sociale sammensætning. 44 % siger at blandingen af mange tosprogede og stor social belastning giver overvejelser om skoleskift.
- Ved 1/3 tosprogede elever på skolen begynder danske forældre at fravælge skolen
- Indvandreforældre er også begyndt at flytte deres børn fra skoler med mange indvandrere
- Lærere mener det en god skole med mangfoldighed. Forældre mener, at det er en skole med for mange to-sprogede elever
- Klar sammenhæng mellem elevsammensætning og overvejelser om skoleskift: Dét har indflydelse hos cirka hver 3. af alle adspurgte forældre i en undersøgelse.
- De tosprogede elevers karaktergennemsnit ligger på de 10 skoler med størst udsving i København, under den pågældende skoles samlede karaktergennemsnit.

Kilde: Desk research v. FUTU, kildeangivelser i bilag 1

Citater om eleverne

"Stiger andelen af to-sprogede børn, fordi andre forældre tager danske børn ud, så starter utrygheden og bekymringen for det faglige blandt de andre danske forældre – og så er der endnu flere der siver. Det er en spiraleffekt."

Fagperson

"Der er næsten ikke nogle drenge tilbage i min søns klasse. Så der er ikke så mange at være sammen med og venner med"

Forælder

"Der er mange sociale problemer i klasserne. Mange snakker ikke sammen, men ingen voksne gør noget ved det. I vores klasse kan pigerne og drengene slet ikke snakke sammen, men der er ingen der gør noget ved det"

Elev

"I min datters klasse er der meget mangfoldighed ift. elevrepræsentationen. Det har fungeret i de små klasser, men som de bliver ældre bliver de grupperet i køn og deres baggrund, og så fungerer den elevsammensætning lige pludselig ikke"

Forælder

"Hvis vi kunne få øje på ønsker og motiver hos nogle grupperinger, som vi ikke har set før [tosprogede, piger, drenge etc] vil det være rigtig interessant. Er der nogle grupper man ikke har øje for, når vi taler skoleskift? Det kunne også være forældregrupper, medarbejdergrupper, socialgrupper ..."

Fagperson

"Der er mange der er skiftet. Der er syv fra min klasse. Men mange skal på efterskole og nogle der er flyttet hus"

Elev

"Vi er ikke så mange elever tilbage her i 9. klasse. Vi er en lille klasse, men det er jo både godt og dårligt"

Elev

Forslag: Styrk inklusionen

Idéer og ønsker fra forældre, unge og fagpersoner

- inspiration til at styrke det sociale miljø og inklusion

- Flere ressourcer til inklusionselever
- Begrænsning på antal inklusionselever i én klasse
- Det skal være nemmere at kommunikere med SOF
- Mere disciplin fra lærernes side; klar konsekvens når elever overtræder regler
- Forebygge klasser med udelukkende to-sprogede elever, på både skole og forvaltningsniveau
- Kommunikere positivt ud, at skolen arbejder med inklusion – fortæl de gode historier

Citater om eleverne

”Vi har været meget glade for mangfoldigheden i folkeskolen. Der er plads til alle og som elev, får du alle mulige former for kendskab, i stedet kun at kende dem der er samme type som dig selv. Det burde folk se som en positiv ting, som folkeskolen kan.”

Forælder

”Der skal ikke være for meget larm før de andre elever og forældre bliver utilfredse. Vi skal informere om, at vi er presset med inklusion, men også om alle de gode ting vi laver, så de hører alle siderne, både godt og ondt.”

Fagperson

”Skolen håndterede ikke de fagligt og socialt udfordrede særligt godt, de bare fik skæld ud i stedet for at få hjælp. Det skabte meget uro. På den nye skole er de bedre til at gennemgå opgaver.”

Elev

”De kunne være bedre til at tage hånd om de børn, der har problemer og forstyrrelser og larmer, så man kunne hjælpe dem. Børnene gør det, fordi de ikke kan. De er ikke onde. Al den opmærksomhed der gik til de besværede børn, gik udover de andre børn, fordi de ikke blev udfordret.”

Forælder

”Elevsammensætning har været helt fin indtil 6. Klasse. Efter det kom alle dem med anden etnisk herkomst og dem der skabte problemer, ind i én klasse med lærere, der ikke kunne håndtere det. Jeg tror det er vigtigt med lærere, der fungerer med den klasse de har fået.”

Elev

”Skolen har mange sociale udfordringer, og der er mange der kommer fra ressourcetsvage familier. Det kan jeg høre igennem min søn, det har rigtig meget indflydelse på, hvor meget ballade der er. Der skal flere lærerressourcer til, så de kan håndtere de problemer.”

Forælder

”Jeg har haft mange elever, hvor der har været brug for at have kontakt med SOF. Det er bare ikke særligt nemt, og nogle gange kan man slet ikke komme igennem det system. Så ender det med en elev, der kommer til at lide med de problemer og ikke kan opføre sig ordentligt i klassen.”

Fagperson

Det faglige / timerne

Analysen har afdækket følgende teser, pointer og forslag vedrørende 'Det faglige og timerne', i forhold til hvorvidt og hvordan dette kan medføre skoleskift, med særligt fokus på mellemtrin og udskolingen.

Teser om hvad der kan forårsage mange skoleskift:

- Der er forskellige teser om det faglige niveau's betydning for skoleskift: Nogle undersøgelser konkluderer at det sjældent er det faglige niveau, der er årsag til skoleskift. Mens andre konkluderer at mange forældre vælger folkeskolen fra, fordi de ikke tror på det faglige niveau.
- Karakterer i folkeskole og privatskole er tilnærmelsesvis ens gennemsnitligt
- Faglighed handler ikke kun om karakterer; i en undersøgelse peger fravælgerne i høj grad på faglige problemstillinger, der bl.a. relaterer sig til manglende status på skolen for det at lære noget.
- 6 ud af 10 skoler med størst udsivning i København har en lavere gennemsnitskarakter end gennemsnittet af folkeskoler i kommunen.

Kilde: Desk research v. FUTU, kildeangivelser i bilag 1

Bemærkning til tesoer

FUTU's interviews med forældre og elever understøtter de forskellige tendenser i desk researchen, hvor nogle påpeger at faglighed ikke betyder så meget for skoleskift, mens andre understreger at faglighed har stor betydning. For nogle af de familier vi har talt med, betyder det sociale mere end fagligheden, for andre er det savnet af høj faglighed, der fylder mest..

Citater om det faglige og timerne

"Der er uro i timerne og meget pjat. Det er drengene, der larmer mest"

Elev

"Det faglige har da virkelig stor betydning for os. Det sociale har altid fungeret, så begynder vi jo at slå ned på det faglige og når alle i klassen ikke laver lektier, larmer og lærerne ikke følger op på det, så halter det jo."

Forælder

"Vi laver tit projektarbejde med andre klasser, så man kender hinanden og arbejder sammen. Det er spændende."

Elev

"Jeg synes, jeg lærer noget. De andre drenge synes det er dårligt fagligt, men de laver heller ikke lektier hjemmefra."

Elev

"Nogle timer er rigtig gode, men der er også uro engang i mellem. Mest med vikarer eller når man er i lidt fjollet humør. Bare så længe stemningen er god ..."

Elev

"I skolen tænkte jeg over, at vi hele tiden havde vikarer og der skete jo ligesom ikke noget. De andre havde ligesom allerede planlagt at flytte, og så tænkte jeg: Hvis jeg ikke vil ende op på gymnasiet og ikke vide hvad de snakkede om, så skulle jeg også blive klogere. Derfor fik jeg interesse i at flytte til en privatskole. Det blev kedeligt og var ikke godt nok på den gamle skole"

Elev

"Vi har tit vikarer og der laver vi aldrig en skid, så der ryger vi meget bagud og det sker mange gange om ugen."

Elev

"Vi har haft mange vikarer og vi laver ikke noget og det er et problem, når det er et eksamensfag."

Elev

Forslag: Velorganiseret og stabil lærerstab

Idéer og ønsker fra forældre, unge og fagpersoner

- inspiration til en velorganiseret og stabil lærerstab, der understøtter høj faglighed

- Lærerteams, der kan dække hinanden ind
- Ekstra lærerressourcer til hver klasse, for at styrke det faglige - og trivslen
- Lærerne skal have bedre uddannelse i forskellige måder at lære på
- Lærerne skal blive støttet af en pædagogisk faglighed
- Lærerfleksibilitet ift. at planlægge timer og fagforløb
- Præcise lærerplaner, som elev, forældre og lærer kan forholde sig til
- Faste vikarer, der holder sig til lærerplanen
- Fokus på den enkelte elev – fordel eleverne efter faglighed, så alle bliver udfordret
- Lærerne skal kunne skabe mere disciplin i klassen

Citater om lærere, det faglige og timerne

”På vores skole var der en lærer der skulle på kursus, derfor blev alle hans fysiktimerne kørt af før og efter kurset, og så havde de så nogle andre fag i den periode, han var på kursus. Eleverne fik de timer de skulle, bare på nogle lidt andre tidspunkter.”

Fagperson

”Man burde organisere sig i fagteams, så man kan dække hinanden ind. Og så må man jo tage nogle større klasser i et stykke tid – altså være mere fleksible, sådan at det ikke er børnenes undervisning det går ud over.”

Forælder

”Lærerne var gode nok og det kan vikarerne jo også være. Men det kræver, at det bliver planlagt bedre, for det store skift i lærerne gør, at der bliver uro og i min gamle klasse endte det med, at der aldrig blev lavet lektier, fordi der ikke var styr på det.”

Elev

”Jeg tror, at der skal meget mere praksis ind i læreruddannelsen, de ved slet ikke, hvad de skal gøre, når de kommer ud. De skal lære hvordan man lærer fra sig.”

Fagperson

”Man fik aldrig besked om, at der var vikarer. Der var en lærer der stoppede, men det var af omveje man fik det at vide. Det samme, hvis der var nogle elever der stoppede. Det kan da ikke være svært at informere om?”

Forælder

”Jeg ønsker, at skolen er mere streng og slår hårdere ned på larm og manglende lektier. Lærerne skal være mere bestemte. Vi kunne godt overveje privatskole, fordi der er skift i lærerne nu - det sænker det faglige niveau. Der skal også være mere disciplin.”

Forælder

”Klassen har været meget socialt udfordret. Og det tror jeg hænger meget sammen med lige præcis stort lærerskift og mange vikarer. Så har de været rigtig udfordrede på det sociale og de har været behårde ved hinanden. Der har ikke været nogen til at håndtere det.”

Forælder

De fysiske rammer

Analysen har afdækket følgende teser, pointer og forslag vedrørende 'De fysiske rammer', i forhold til hvorvidt og hvordan disse kan medføre skoleskift, med særligt fokus på mellemtrin og udskoling.

Teser om hvad der kan forårsage mange skoleskift:

- Skolens fysiske rammer er ikke i top
- Forældre er bange for slidte skoler
- Forventning om bedre fysiske rammer på privatskolerne

Kilde: Desk research v. FUTU, kildeangivelser i bilag 1

Indtryk fra FUTU's skolebesøg på ti skoler, i spisefrikvarteret

- De fysiske områder har en indflydelse på larm og stemning: Jo bedre opholdsteder der er (både ude og inde), jo mindre larm er der.
- De fysiske rammer fylder meget for unge. Der er meget positiv stemning om de nyrenoverede skoler.
- Nogle skoler anvender udendørsarealer som parker, søer osv. i nærheden af skolen. Dette synes eleverne er meget positivt.

Citater om fysiske rammer

"Efter han flyttede hen på privatskolen, gik det op for os hvor gode fysiske rammer den tidligere skole egentligt havde. De havde gode lokaler og store udendørsarealer. Der var mange ting der fungerede bedre på den gamle skole, og vi valgte at flytte ham tilbage."

Forælder

"Toiletterne er virkelig ulækre og beskidte. Man får ikke lyst til at komme i skole, hvis man har menstruation, for så har man ikke lyst til at gå ud på toilettet, fordi de er så ulækre."

Elev

"Skolen ser ikke særligt spændende ud ude fra. Så der kunne de godt bruge nogle midler til at sætte et kunstværk op mod fronten. Vi hører om mange, der går forbi og tænker "der skal vi ikke ind", for den ser ikke tiltalende ud og de store ballademagere hænger ud ude foran skolen."

Forælder

"Nogle skoler har bare en stor mur ud til vejen. Så føler man sig jo ikke velkommen"

Fagperson

"Der er nogle gode boldbaner og masser af sport og sådan noget"

Elev

"Der er vildt dårlig hygiejne på skolen. Der er mange der slet ikke går på toilet i skoletiden, fordi de er så klamme"

Elev

"Vi har altid gået forbi den skole på vej til børnehaven. Den har ikke været indbydende og børnene har hængt rundt ude på vejen og lavet ballade. Den valgte vi fra, fordi det fysiske ikke tiltalte os."

Forælder

"Jeg synes, at vi havde gode klasselokaler indtil 6. klasse, derefter blev vi sendt videre til gamle lokaler med dårligt indeklima. Det har da haft en betydning for ens skoledag og koncentration."

Elev

Forslag: Gør mere rent, skab bedre rum og udbred budskabet

Idéer og ønsker fra forældre, unge og fagpersoner

- inspiration til at styrke skolen mht. de fysiske rammer

- Bedre rengøring
- Forbedre /renovere klasselokalerne
- Gode IT faciliteter / brug af digitale læremidler
- Promovere sig på de gode fysiske rammer der er
- Hvis skolen bliver renoveret skal det kommunikeres ud til forældre og lokalområdet
- EAT, lounge for udskoling, bænke og steder elever kan arbejde i grupper eller sidde i pauserne
- Brug de arealer der er i lokalområder – søer, parker, boldbaner, lokaler mv.
- Skabe en identitet – visuel kommunikation i form af malerier, blomster etc.

Citater om fysiske rammer

”Den er lige blevet renoveret og det er rigtig godt. Det betyder meget, man har sådan mere respekt for tingene på skolen. I klasserne er der smartboard, så man kan bare meget mere. Vi har også fået nyt lydsystem”
Elev

”Der er lige kommet en ny legeplads og alt er lavet nyt og det er rigtig godt”
Elev

”Skolen fik renoveret en bygning, lokalerne blev lækre, akustikken var så god. Man havde lyst til at hænge ud på skolen, det betød meget. De fysiske rammer er en af de ting jeg savner, efter jeg er startet på en privatskole, hvor alt er gammelt.”
Elev

”Der skal være fokus på visuel kommunikation. Skolen skal gøre sig mere synlig og bruge gadebilledet og signalere læring på gangene og i skolegårdene. Nogle skoler har en stor mur ud til vejen, hvor man kan byde velkommen med blomster malerier eller lignende.” Fagperson

”På den nye skole benytter man computer til næsten alt. På den gamle skole var det næsten kun på papir, og der var kun gamle computere på skolen. Det lader ikke til, at skolen har haft en god økonomi, det kan man se ved lokalerne og IT-faciliteterne.” Elev

”Vi havde en forventning om, at privatskolen havde bedre fysiske rammer at byde på i forhold til folkeskolen. Det var lige omvendt. Hvorfor promoverer de sig ikke på det?”
Forælder

”Vi går tit ud fra skolen og køber noget i kiosken eller hænger ud på gangen. Det er godt med områder, hvor man kan sidde og være social.”
Elev

Skolens image

Analysen har afdækket følgende teser, pointer og forslag vedrørende 'Skolens image, i forhold til hvorvidt og hvordan dette kan medføre skoleskift, med særligt fokus på mellemtrin og udskoling.

Teser om hvad der kan forårsage mange skoleskift:

- Skolen har et image som en skole der giver særlig støtte til forældre med særlig behov, så 'almindelige' forældre har svært ved at se sig selv som målgruppe til skolen
- Image om dårlig faglighed.
- Image om et dårligt boligområde med dårlig trivsel
- Image om at det er en skole med mange socialt udsatte
- Dårligt image med at være en skole med for mange to-sprogede
- Der er et negativt billede af en ellers god ledelse
- Den danske folkeskole er en blød mellemvare trods stort potentiale
- Negativ offentlig debat om folkeskolen og dalende befolkningstilfredshed giver legitimitetskrise.

Kilde: Desk research v. FUTU, kildeangivelser i bilag 1

Citater om image

"Det der er interessant er, at det grundlæggende er de samme fortællinger der eksisterer på de skoler, der kæmper med et dårligt image. Der er mange ting man kan rette op på, men det handler også om, at det er alle mulige andre, der danner billedet og fortællingen om skolen end dem, der går der."

Fagperson

"Skolen burde have et bedre image, for vi har da erfaret, at vi er mere tilfredse med folkeskolen end privatskolen. De skal bare få kommunikeret ud, at de har en masse fordele."

Forælder

"Vores ry på skolen er ikke godt, vores venner siger at det er en dårlig skole. Men det er det altså ikke. Vi har det bare vildt godt sammen"

Elev

"De andre [naboskolerne] siger at det er en dårlig skole, men det synes jeg nu ikke"

Elev

"Jeg er tilfreds med skolen, men jeg har familie, som går på en mere ordentlig skole, kan man godt høre"

Elev

"Skolen havde et image om en dårlig udskoling, så mange havde allerede i de små klasser skrevet sig op til privatskole. Det gjorde vi også for en sikkerheds skyld."

Forælder

Forslag: Ambassadører, visuel kommunikation og målrettet branding

Idéer og ønsker fra forældre, unge og fagpersoner

- inspiration til at styrke skolens image
- Navneskift
- Tydelig ledelse
- Fortæl om de gode historier og traditioner
- Åbn skolen op som et lokalt sted for samvær/aktiviteter

- Øg skolens kompetencer i at kommunikere en positiv, klar profil
- Nedsæt forældreambassadører, der fortæller de gode historier
- Brug kunst og bannere på skolens front, så skolen udadtil sender et signal
- Brand skolen overfor offentligheden og forældre via medier, skoleintra og hjemmeside
- Det skal ikke frem i medierne, hvis det ét år går dårligt for en skole. Det ry er svært at komme af med igen
- Promovere skolens styrker og fordele i forhold til privatskolerne
 - Rummelighed overfor kulturer og religion
 - Gode fysiske rammer
 - Mangfoldighed
 - Traditioner
 - Udflugter

Citater om image

”De kunne godt bruge nogle midler til at sætte et kunstværk op mod fronten. Vi hører om mange, der går forbi og tænker ”der skal vi ikke ind”. For den ser ikke tiltalende ud og de store ballademagere hænger ud ude foran skolen. Det kunne også være en banner, hvor der står ”SSSSHHHHH.... Vi læser”.

Forælder

”Nogle skoler ’blærer’ sig med det de ældre gør – fx poetry slam på engelsk i udskolingen.

Det er en idé med en ’Store praledag’, hvor alle klasser er på skolen og fremviser alt det, de har lært. Fx en 1. klasse der fremviser naturtekniske temaer, som de har lært.”

Fagperson

”Der er for meget mistro mod initiativer og det er drænende at skulle overbevise om, at det er af god vilje. Hvis nogle forældre vil hænge noget kunst op på skolen eller andet, så skal det igennem alt for mange, frihed forsvinder. Man bør gøre den lokale folkeskole til et lokalt sted for samvær, så får folk også ejerskab til skolen.”

Forælder

”Det eneste man kan arbejde med er tal og statistik og i den proces, der taber vi de bløde værdier som dannelse. Så det kunne være rart, hvis forvaltningen, ledere og politikere husker, at det er så stærkt, at vi er med til at danne de kommende borgere. Det er vigtigere end resultater.” [fagperson]

”Det er vigtigt med kultur og den skal promoveres på skolen. Det er en rummelig skole overfor nationalitet og religion, de værdier skal de holde på, og de skal værne om dem, så det bliver en positiv ting, i stedet for at folk ser det som en dårlig skole.”

Forælder

”Man skal prøve at få de gode historier ud og fortalt – det går faktisk rigtig godt! Både lærerne og forældre læser det og lærerne tænker; ”gud jeg er faktisk på en god skole”. Det kan også være små interviews eller historier på skolens hjemmeside, for der går folk også ind og kigger.”

Forælder

”Skolens image er vigtigt at arbejde med, det hænger ved i mange år. I forbindelse med det, er det kommunikation - både markedsføring for offentligheden og for forældre. Vi skal blive bedre til at sælge en vare og brande skolen. Det kunne vi blive skarpere på.”

Fagperson

”Skolens image har været dårligt. Jeg tror også det er et problem, at hedde det som skolen hedder, så tænker man med det samme, på de problematikker der følger med. Det er så nemt at tænke ballade, men det har ændret sig meget de sidste par år. Et navneskift kunne være en idé.”

Forælder

”Der eksisterer en holdning i lokalområdet om, at man skifter sit barn fra folkeskolen til privatskole i 7. Klasse. Vi ville ikke skifte og tænkte den holdning ville ændre sig, men det endte med at klassen blev splittet, fordi at privatskolen har et bedre image i udskolingen.” Forælder

“Lederne tror ofte, at de har kommunikeret meget mere ud til forældrene, end de har. Hvis de fx har skrevet noget på intra, det har forældrene ikke set, eller de har glemt det igen. De skal lave en kommunikationsstrategi, mange skoler har jo ikke én, der er kommunikationsuddannet. det er helt tilfældigt, om de har sådan en. Tænk hvis de skrev 2-3 artikler om året i lokalavisen om nogle totalt fede faglige projekter de havde.”

Fagperson

BILAG 6. ØNSKER TIL FORMIDLING & IMPLEMENTERING

De 10 involverede skoler har i forløbets slutfase udtrykt ønsker ift. formidling af FUTU’s analyse. Ønskerne er målrettet BØRNE- OG UNGDOMSFORVALTNINGEN, og centrerer sig om at forvaltningen styrker den efterfølgende formidling af analysen, med henblik på at sprede ejerskab og inspiration, så de mest relevante pointer kan realiseres lokalt. Skolernes ønsker til formidling udover nærværende rapport er:

VÆRKTØJSKASSE

Skoler efterlyser en fælles værktøjskasse med redskaber, slides osv. til nem og fleksibel brug. Værktøjer skal være et hjælpemiddel til at få idéerne om et styrket forældresamarbejde sat i værk. Værktøjerne skal give metoder til og indfaldsvinkler på, hvad der kan samle og engagere forældre, samt give gode eksempler på forældresamarbejde, der virker. Forvaltningen kan også udbyde et kursus i, hvordan forældre/lærere kommunikerer og arrangerer sammen.

ENKEL OVERSIGT OVER IDÉER

Skoler efterspørger en enkel oversigt over de konkrete idéer, der er udviklet i analysen, så der er mulighed for at arbejde med en enkelt problemstilling, uden at læse hele rapporten.

FILM – ANIMATION OM IDÉER

Skoler efterspørger en kort film [fx animation], der visualiserer idéer og konklusioner. Målet er at formidle analysens væsentligste pointer på en enkel, hurtig og visuel facon, der er let at sprede/dele og anvendelig på en række forskellige mødetyper.

DILEMMASPIL

Skoler udtrykker ønske om at der udvikles et dilemmaspil, som kan fungerer som et konkret redskab til at implementere og videreudvikle idéer. Spillet skal designes, så det er målrettet tværgående dialoger mellem lærere, forældre og elever, der kan give udtryk for holdninger og erfaringer, og indenfor en struktureret og inspirerende ramme udvikle forslag og tiltag, der omhandler det givne dilemma. Et dilemmaspil kan sikre at en specifik målgruppe høres (fx eleverne) og at den tværgående dialog om indsatser og udfordringer sker på en måde, så alle kommer til orde, uanset alder og rolle. Spillet skal kunne bruges i klasseværelset, hos skolebestyrelsen og til forældremøder. Feedback på idéen om spillet fra en gruppe 8. klasses elever på en skole med mange skoleskift er, at spillet kan omhandle dilemmaer om mobning, trivsel, våben, disciplin og lektier.

DIALOGMØDE PÅ ALLE SKOLER, MED FOKUS PÅ IMPLEMENTERING

Skoler forslår at der udvikles et koncept for et dialogmøde, der kan tilbydes / bookes af alle skoler. Dialogmødet skal øge kendskabet til indsatsområderne og implementeringen af de idéer, der er udviklet i analysen. Dialogmødet skal være tiltænkt både lærere og ledere, således at opmærksomheden på de ti årsager og idéerne kan blive en del af kulturen på skolerne. Formålet er at skabe forandring indenfor og ud, og bygge bro fra rapportens formuleringer til en lokal, praksisnær indsats.

FORÆLDREFOLDER

Skoler efterspørger en visuelt inspirerende folder målrettet forældre på mellemtrin og i udskoling, om at "Være OBS på barnets skolegang hele skoletiden". Folderen kan fx præsentere eksempler på meningsfuldt forældresamarbejde og beskrive hvorfor forældresamarbejdet er vigtigt, samt hvad effekten er af et godt/manglende samarbejde mellem skole og hjem. Målet er at understøtte skolens arbejde med at 'sælge' konceptet omkring forældresamarbejdet i de ældre klasser.

FUTU gør venligst opmærksom på, at ovenstående ønsker til formidling & implementering ligger udenfor rammen af denne opgave.